

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

A6-0013/2008

29. 1. 2008

ZPRÁVA

o Lisabonské smlouvě
(2007/2286(INI))

Výbor pro ústavní záležitosti

Zpravodajové: Richard Corbett a Íñigo Méndez de Vigo

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ	10
PŘÍLOHA I: Pravomoci Unie	48
PŘÍLOHA 2: Seznam nových případů rozhodování kvalifikovanou většinou.....	49
PŘÍLOHA 3: Legislativní akty – řádný legislativní postup.....	54
PŘÍLOHA 4: Legislativní akty – zvláštní legislativní postupy.....	60
DOPIS ZASLANÝ VÝBOREM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ.....	63
STANOVISKO VÝBORU PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI.....	66
STANOVISKO VÝBORU PRO ROZVOJ	72
STANOVISKO VÝBORU PRO MEZINÁRODNÍ OBCHOD	76
STANOVISKO ROZPOČTOVÉHO VÝBORU	80
STANOVISKO VÝBORU PRO PRŮMYSL, VÝZKUM A ENERGETIKU	83
STANOVISKO VÝBORU PRO OBČANSKÉ SVOBODY, SPRAVEDLNOST A VNITŘNÍ VĚCI.....	87
VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU.....	93

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o Lisabonské smlouvě (2007/2286(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na Lisabonskou smlouvu pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsanou dne 13. prosince 2007,
- s ohledem na Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství ve znění Jednotného evropského aktu, Maastrichtské a Amsterodamské smlouvy a Niceské smlouvy,
- s ohledem na Listinu základních práv ze dne 12. prosince 2007¹,
- s ohledem na prohlášení z Laekenu ze dne 15. prosince 2001 o budoucnosti Evropské unie²,
- s ohledem na Smlouvu o Ústavě pro Evropu podepsanou v Římě dne 29. října 2004,
- s ohledem na své usnesení ze dne 7. června 2007 o plánu ústavního procesu Evropské unie³ a na své usnesení ze dne 11. července 2007 o svolání mezivládní konference⁴,
- s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro ústavní záležitosti a stanoviska Výboru pro regionální rozvoj, Výboru pro zahraniční věci, Výboru pro rozvoj, Výboru pro mezinárodní obchod, Rozpočtového výboru, Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku a Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (A6-0013/2008),

vzhledem k těmto důvodům:

- A. v posledních 50 letech prošla Evropská unie zásadním vývojem a vytvořila prostor míru a stability na kontinentu zpustošeném válkou, upevnila demokracii, svobodu a občanská práva, zvýšila prosperitu a solidaritu a zlepšila životní podmínky vybudováním největšího jednotného trhu na světě se společnými pravidly pro sociální normy, ochranu životního prostředí a spotřebitelů a spravedlivou hospodářskou soutěž a s hospodářskou a měnovou unií, členskými státy umožnila spolupráci při řešení otázek, jejichž význam přesahuje hranice jednoho státu, a posílila vliv Evropy na světové dění,
- B. existuje zřejmá potřeba reformovat a posílit struktury Unie, aby se tyto úspěchy upevnily a aby se zvýšila schopnost Unie sdružující dvacet sedm, a výhledově možná i více, členských států fungovat efektivně, což by jí umožnilo řešit nové společné problémy a mít větší demokratickou odpovědnost,

¹ Listina základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000 ve znění vyhlášeném ve Štrasburku dne 12. prosince 2007.

² Zasedání Evropské rady v Laekenu, Prohlášení z Laekenu o budoucnosti Evropské unie, SN 273/01, 15. 12. 2001.

³ Přijaté texty, P6_TA(2007)0234.

⁴ Přijaté texty, P6_TA(2007)0328.

- C. tato potřeba byla důvodem postupných reforem, jež se už od Maastrichtské smlouvy, která vytvořením hospodářské a měnové unie a přechodem od v podstatě hospodářského společenství k politické unii znamenala posun v evropské integraci, snažily upevnit institucionální strukturu Unie a vedly k prohlášení z Laekenu, které rovněž otevřelo cestu k jiné formě reformního procesu, jehož základem již nebyly výlučně mezivládní konference, ale metoda konventu,
- D. návrh Smlouvy o Ústavě pro Evropu vypracoval Konvent složený ze dvou zástupců každého národního parlamentu, 16 poslanců Evropského parlamentu, dvou zástupců Evropské komise a jednoho zástupce z každé vlády členského státu, kteří připravili návrh v rámci veřejné diskuse a dosáhli konsenzu, který mezivládní konference v roce 2004 v podstatě ponechala beze změny, zatímco následná Lisabonská smlouva, která vypustila některé prvky Ústavy, vznikla na základě tradičních mezivládních pracovních metod, i když s plnou účastí tří zástupců Evropského parlamentu,
- E. předchozí snahu reformovat Unii nahrazením Smluv Ústavou podpořila převážná většina zvolených zástupců evropských občanů v Evropském parlamentu¹ a ratifikovaly ji 2/3 členských států, ale byla odmítnuta dvěma (Francií a Nizozemskem), a po období reflexe, v němž se jasně ukázalo, že nezbytného schválení všemi členskými státy nelze dosáhnout, bylo od tohoto přístupu upuštěno a namísto toho byly pozměněny dřívější smlouvy,
- F. tento posun, pokud jde o metodu a proces, sice v nové podobě zachoval mnoho z praktických úprav institucionální struktury Unie, které si předsevzala, znamenal však zmírnění ambicí a vzdání se některých prvků Ústavy, odložení vstupu některých nových mechanismů v platnost a začlenění konkrétních opatření specifických pro různé členské státy do Smluv,
- G. schválení této smlouvy všemi vládami členských států Unie nicméně ukazuje, že všechny zvolené vlády členských států pokládají tento kompromis za základ, na němž by chtěly postavit svou budoucí spolupráci a který bude od každé z nich vyžadovat, aby prokázala maximální politickou angažovanost v úsilí o zajištění ratifikace této smlouvy do 1. ledna 2009,
- H. je žádoucí, aby byla Lisabonská smlouva ratifikována všemi členskými státy do konce roku 2008, aby občané mohli ve volbách v roce 2009 volit na základě úplné znalosti nového institucionálního rámce Unie,

Pozitivní krok pro budoucnost Unie

1. dospěl k závěru, že jako celek představuje Lisabonská smlouva podstatné zlepšení existujících smluv, které Unii přinese větší demokratickou odpovědnost a lepší její způsob rozhodování (posílením úlohy Evropského parlamentu a národních parlamentů), posílí práva evropských občanů ve vztahu k Evropské unii a zefektivní fungování orgánů Unie;

Více demokratické odpovědnosti

2. vítá skutečnost, že bude posílena demokratická odpovědnost a rozhodovací pravomoci umožňující občanům větší kontrolu činností Unie, a to zejména díky těmto zlepšením:

(a) přijímání právních předpisů Evropské unie bude podléhat takové úrovni parlamentní kontroly,

¹ Pro 500 hlasů, proti 137 a 40 se zdrželo hlasování [Usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. ledna 2005 o Smlouvě o Ústavě pro Evropu (zpráva Corbetta/Méndeze de Viga), Úř. věst. C 247 E, 6.10.2005, s. 88].

jaká neexistuje v žádné jiné nadnárodní nebo mezinárodní struktuře:

- veškeré právní předpisy EU budou až na několik výjimek předkládány k dvojímu schválení, a to za stejných podmínek Radě (složené z národních ministrů odpovědných svým parlamentům) a Evropskému parlamentu (složenému z přímo volených poslanců),
 - předchozí posouzení všech právních předpisů Unie národními parlamenty bude posíleno, neboť parlamenty obdrží všechny evropské legislativní návrhy v takovém předstihu, aby je mohly se svými ministry projednat předtím, než k nim Rada zaujme postoj, a získají také právo požadovat nové posouzení návrhu, pokud mají dojem, že není v souladu se zásadou subsidiarity;
- (b) předsedu Komise bude volit Evropský parlament na základě návrhu Evropské rady, který zohlední volby do Evropského parlamentu;
 - (c) vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku bude jmenován Evropskou radou a předsedou Komise a jakožto člen Komise bude muset v Parlamentu podstoupit stejnou proceduru uvedení do úřadu jako všichni ostatní komisaři;
 - (d) zavádí se nový, jednodušší a demokratičtější rozpočtový proces, který sestává z jediného čtení: ruší se rozlišení mezi povinnými a nepovinnými výdaji, čímž je zajištěna úplná rovnost Parlamentu a Rady při schvalování celého ročního rozpočtu, a Parlamentu je rovněž přiznáno právo udílet souhlas s právně závazným víceletým finančním rámcem;
 - (e) demokratická kontrola legislativních pravomocí svěřených Komisi bude posílena novým systémem dohledu, v rámci něhož může Evropský parlament nebo Rada odvolat rozhodnutí Komise nebo zrušit svěření těchto pravomocí;
 - (f) souhlas Evropského parlamentu bude nutný pro schválení řady mezinárodních dohod podepsaných Uníí, včetně dohod týkajících se oblastí podléhajících řádnému legislativnímu postupu ve vnitřních politikách Unie;
 - (g) při projednávání návrhů legislativních aktů a hlasování o nich budou zasedání Rady veřejná, což umožní občanům sledovat postup svých vlád v Radě;
 - (h) agentury, zejména Europol a Eurojust, budou podléhat větší parlamentní kontrole;
 - (i) Výbor regionů bude moci podávat žaloby k Soudnímu dvoru, funkční období jeho členů bude prodlouženo na pět let a jeho vztahy s Evropským parlamentem budou jednoznačněji definovány;
 - (j) postup pro změny Smluv bude v budoucnu otevřenější a demokratičtější, jelikož Evropský parlament získá pravomoci předkládat návrhy i v tomto směru a každá navrhovaná změna bude muset být posouzena konventem, v němž budou zástupci národních parlamentů a Evropského parlamentu, pokud se Parlament nerozhodne, že to není nutné; zavedou se také nové, zjednodušené postupy pro přijímání změn některých ustanovení Smlouvy jednomyslným rozhodnutím se souhlasem národních parlamentů;

Potvrzení hodnot, posílení práv občanů, větší jednoznačnost

3. vítá, že v důsledku níže uvedených zlepšení budou posílena práva občanů:
- (a) Listina základních práv EU, která stanoví úplný aktualizovaný seznam občanských, politických, ekonomických a sociálních práv, se stane právně závaznou; poskytne občanům Unie právní jistotu, neboť zajistí, aby všechna ustanovení práva EU a všechny kroky podniknuté orgány EU nebo vycházející z práva EU dodržovaly tyto standardy a zároveň respektovaly zásadu subsidiarity;
 - (b) Unie si rovněž podá žádost o připojení k Evropské úmluvě o lidských právech, takže povinnost dodržovat občanská práva v Unii bude podléhat stejné vnější kontrole jako v členských státech;
 - (c) nová ustanovení usnadní účast občanů a reprezentativních sdružení občanské společnosti v diskusích Evropské unie; bude podporován dialog se sociálními partnery a dialog s církvemi, náboženskými obcemi a nekonfesionálními organizacemi;
 - (d) zavedení iniciativy občanů EU poskytne občanům možnost předkládat návrhy v otázkách, k nimž je podle jejich mínění nezbytné přijetí právního aktu Unie pro účely provedení Smluv;
 - (e) zlepší se soudní ochrana občanů, jelikož pravomoci Soudního dvora Evropské unie se rozšíří na otázky týkající se svobody, bezpečnosti a práva i na akty Evropské rady, Evropské centrální banky a agentur Unie, a bude také zajištěn snadnější přístup fyzických a právnických osob na jednání soudu;
4. vítá skutečnost, že Smlouva jasněji a viditelněji stanoví hodnoty, které jsou společné všem členským státům a na nichž je Unie založena, i cíle Unie a zásady, jimiž se řídí její činnost a vztahy s členskými státy:
- (a) jsou jasně vymezeny pravomoci Unie vůči členským státům, přičemž se vychází ze zásady, že veškeré pravomoci, které nejsou Smlouvami svěřeny Unii, náležejí členským státům;
 - (b) je kladen větší důraz na politiky, které jsou viditelně ve prospěch občanů: jsou zde nová ustanovení s obecnou působností týkající se podpory vysoké úrovně zaměstnanosti, záruky přiměřené sociální ochrany, boje proti sociálnímu vyloučení a vysoké úrovně všeobecného a odborného vzdělávání a ochrany zdraví, odstranění všech druhů diskriminace a podpory rovnosti žen a mužů; nová ustanovení zvyšují podporu udržitelného rozvoje a ochranu životního prostředí, včetně boje proti změně klimatu, a ochranu služeb obecného zájmu; hospodářská, sociální a územní soudržnost je znovu potvrzena jako cíl EU;
 - (c) skončí nejasnosti s názvy „Evropské společenství“ a „Evropská unie“, protože se Evropská unie stane jediným právním subjektem a strukturou;
 - (d) díky doložce solidarity mezi členskými státy mohou občané očekávat, že v případě teroristického útoku nebo přírodní či člověkem způsobené pohromy obdrží pomoc ze všech

částí Unie;

- (e) je potvrzena specifická institucionální organizace Unie, již členské státy svěřují některé ze svých pravomocí, o nichž se domnívají, že budou lépe vykonávány s použitím společných mechanismů, přičemž k vyloučení veškerých pochybností jsou poskytnuty dostatečné záruky, že se Unie nestane centralizovaným všemocným „superstátem“:
- povinnost respektovat národní identitu členských států, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy, a základní funkce státu, včetně zajištění územní celistvosti, udržení veřejného pořádku a ochrany národní bezpečnosti;
 - zásady svěřených pravomocí (podle nichž jsou jedinými pravomocemi Unie ty, které jí jsou svěřeny členskými státy), subsidiarity a proporcionality;
 - účast samotných členských států v systému rozhodování Unie a schvalování všech jeho změn,
 - uznání práva kteréhokoliv členského státu, který si to přeje, vystoupit z Unie;

Větší efektivita

5. vítá skutečnost, že nová smlouva posílí schopnost orgánů EU efektivněji plnit úkoly, a to zejména z těchto důvodů:
- (a) oblasti, v nichž budou zástupci vlád zasedající v Radě rozhodovat kvalifikovanou většinou, nikoli jednomyslně, se podstatně rozšíří, což Unii složené z 27 členských států umožní fungovat ve více oblastech, aniž by byla blokována právem veta;
 - (b) nový systém dvojí většiny při hlasování usnadní přijímání rozhodnutí v Radě;
 - (c) Evropská rada se stane plnoprávným orgánem Evropské unie a její předsednictví rotující každých šest měsíců bude nahrazeno funkcí předsedy voleného členy Evropské rady na dobu dva a půl roku, což umožní větší soulad při přípravě a kontinuitě její práce;
 - (d) počínaje rokem 2014 se počet členů Komise sníží na dvě třetiny počtu členských států, což Komisi usnadní práci, a navíc bude ještě zjevnější, že komisaři zastupují evropské zájmy, a ne zájmy svých zemí původu, přičemž rovnoprávnou účast všech členských států i nadále zajistí systém rotace;
 - (e) významně se zvýší viditelnost a potenciál Unie jako globálního aktéra:
 - dvě funkce – vysoký představitel Unie pro zahraniční politiku a komisař pro vnější vztahy – které se překrývají a způsobují nejasnosti, budou sloučeny, čímž vznikne funkce místopředsedy Komise / vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který bude předsedat Radě pro zahraniční věci a bude moci jménem Unie jednat o otázkách, k nimž Unie zaujala společný postoj, což zajistí větší koherentnost vnější činnosti Unie,
 - bude ustavena jednotná služba pro vnější činnost složená z úředníků Komise a Rady a

národních diplomatických služeb, kterou může Rada zřídit pouze se souhlasem Komise a po konzultaci s Parlamentem; tato vnější služba bude řízena místopředsedou Komise / vysokým představitelem a má zajistit větší konzistentnost ve vytváření a provádění zahraniční politiky Unie;

- bude posílena schopnost Unie vytvářet společné struktury v oblasti bezpečnosti a obranné politiky, mimo jiné začleněním doložky o poskytnutí vzájemné pomoci a podpory v případě ozbrojeného napadení, což posílí pocit bezpečí na straně občanů, ale současně bude zajištěna i nezbytná pružnost při zohledňování různých přístupů členských států k těmto otázkám;
- (f) budou vyjasněny rozdíly mezi legislativními a výkonnými nástroji a nová definice aktů v přenesené pravomoci zjednoduší a zefektivní legislativu Unie;
- (g) ruší se pilířová struktura, což umožní jednotný postup v různých oblastech činnosti Unie se zjednodušenými mechanismy a nástroji, i když specifická povaha zahraniční a bezpečnostní politiky vyžaduje specifické postupy v těchto oblastech;
- (h) činnost v oblasti svobody, bezpečnosti a práva bude mít ambicióznější cíle a účinnější postupy, nebude už používat samostatné mezivládní nástroje a postupy a bude podléhat soudní kontrole, což je příslibem hmatatelného pokroku v otázkách spravedlnosti, bezpečnosti a přistěhovalectví;
- (i) jsou jasněji definovány cíle a pravomoci Unie v oblasti změny klimatu, práv dětí, evropské politiky sousedství, humanitární pomoci, energetiky (včetně odkazu ve Smlouvě na solidaritu mezi členskými státy v této oblasti), vesmíru, výzkumu, cestovního ruchu, sportu, veřejného zdraví a civilní ochrany; společná obchodní politika je uznána jako oblast ve výlučné pravomoci Unie;
- (j) v celé řadě jiných záležitostí bude možné používat účinnější způsoby rozhodování, jakmile k tomu bude politická vůle;
- (k) existuje větší prostor pro flexibilní režimy, pokud některé členské státy nebudou chtít nebo moci provádět některé politiky zároveň s ostatními státy;

Obavy

6. uvědomuje si, že všeobecně panuje lítost nad tím, že po výsledcích referend ve Francii a Nizozemsku bylo v zájmu nalezení nové shody mezi 27 členskými státy třeba:
 - vzdát se ústavního přístupu a některých jeho prvků, např. představy Unie vycházející z vůle svých občanů a členských států, jediného a strukturovaného textu, jasnější terminologie k označení legislativních nástrojů, zakotvení vlajky a hymny ve Smlouvě a označování „vysokého představitele“ jako „ministra zahraničí“;
 - odložit provádění důležitých částí nové smlouvy, např. vstupu v platnost nového systému hlasování v Radě (doprovázeného zvláštními ustanoveními o odkladu hlasování známými jako tzv. ioanninský kompromis), a doplnit do řádného legislativního postupu v některých oblastech

pravomocí jako „záchrannou brzdu“ určité omezující mechanismy;

- začlenit do Smlouvy opatření specifická pro určité členské státy, např. rozšíření ujednání o možné účasti na oblast policejní spolupráce a spolupráce v trestních věcech u dvou členských států, protokol omezující vliv Listiny základních práv na vnitrostátní právní předpisy dvou členských států a přidělení jednoho parlamentního křesla navíc jednomu členskému státu jako výjimku ze zásady klesající proporcionality;
- upravit znění některých částí Smlouvy nebo protokolů a prohlášení k ní připojených, což znamenalo neodůvodněný posun k negativnímu tónu, který vyvolává dojem nedůvěry vůči Unii a jejím orgánům, a vysílá tak směrem k veřejnosti špatný signál;

Závěry

7. schvaluje Smlouvu a zdůrazňuje, že je nutné, aby ji všechny členské státy Unie ratifikovaly včas před jejím vstupem v platnost dne 1. ledna 2009;
8. je přesvědčen, že Lisabonská smlouva bude představovat pevný rámec, který umožní v budoucnosti další vývoj Unie;
9. je si vědom toho, že pozměňující smlouva je nepochybně méně přehledná a srozumitelná než kodifikovaná smlouva, a proto vyzývá k brzkému zveřejnění konsolidované verze Smluv ve znění uvedeném v Lisabonské smlouvě, jež občanům poskytne přehlednější základní text Unie;
10. připomíná svůj požadavek, aby orgány EU a vnitrostátní orgány vyvinuly v souladu se zásadou upřímné spolupráce veškeré úsilí k tomu, aby byli evropští občané o obsahu Smlouvy srozumitelně a objektivně informováni;
11. pověřuje příslušný výbor, aby připravil nezbytné změny jednacího řádu a posoudil potřebu dalších prováděcích opatření;
12. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení a zprávu Výboru pro ústavní záležitosti, národním parlamentům členských států, Radě, Komisi a bývalým členům Konventu o budoucnosti Evropy a aby zajistil, že administrativní útvary Parlamentu, včetně jeho externích kanceláří, budou poskytovat dostatečné informace o postoji Parlamentu ke Smlouvě.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

**Život je jako příboj na moři.
Když chytneš příliv, ke štěstí tě žene,
zmeškáš-li ho, tvá bídná plavba bude
jen plná nástrah a ty ztroskotáš.
My jsme teď právě na vrcholu vlny
a můžeme buď proudu využít,
či padnout ke dnu.**

William Shakespeare: Julius Caesar (překlad: Jiří Josek)

I. Souvislosti

1. Proces budování společné Evropy se příliš nepodobá „dlouhé klidné řece“ z francouzského přísloví („la vie est un long fleuve tranquille“). Jako zpravodajové jsme již v roce 2004 měli tu čest být pověřeni vypracováním zprávy Evropského parlamentu o Smlouvě o Ústavě pro Evropu. O tři roky později máme obdobnou odpovědnost s ohledem na Lisabonskou smlouvu, která Ústavní smlouvu nahrazuje.

Čelíme tedy zvláštní situaci, která nám umožňuje vyřešit klasickou debatu o tom, zda lze dvakrát vstoupit do jedné řeky. Naše odpověď na tuto otázku zní „ano“, neboť pouze takto můžeme Parlamentu napovědět, jak, řečeno se Shakespearem, jehož verše toto vysvětlující prohlášení uvádějí, „můžeme buď proudu využít, či padnout ke dnu“.

Práce, která byla zpravodajům svěřena, má také nevyhnutelné pedagogické zaměření. Stejně jako tomu bylo v roce 2004, snažíme se i dnes srovnat platné smlouvy se smlouvou, která byla podepsána v Lisabonu dne 13. prosince 2007 a jejíž ratifikace právě probíhá ve všech dvaceti sedmi členských státech.

Abychom věděli, kam jdeme, musíme nejprve vědět, odkud přicházíme. Před více než půl stoletím uvedla Schumanova deklarace do pohybu ambiciózní projekt, jehož cílem bylo sjednotit na základě společného projektu Evropany, kteří byli po staletí rozdělení bratrovražednými konflikty.

Od založení prvního Evropského společenství (uhlí a oceli: Pařížská smlouva ze dne 18. dubna 1951¹), které sdružilo šest západoevropských zemí², se proces evropské integrace rozšířil na 27 evropských států³ a jeho působnost se rozšířila na nové oblasti prostřednictvím založení Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii / Euratom (Římské

¹ Vstoupila v platnost dne 23. července 1952.

² Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko.

³ K původní šestce se přidaly tyto země: Dánsko, Irsko a Spojené království v roce 1973, Řecko v roce 1981, Španělsko a Portugalsko v roce 1986, Rakousko, Finsko a Švédsko v roce 1995, Česká republika, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko a Slovensko v roce 2004, Bulharsko a Rumunsko v roce 2007.

smlouvy ze dne 25. března 1957¹) a následně Evropské unie (Maastrichtská smlouva ze dne 7. února 1992).

2. Od té doby, co v roce 1979 proběhly všeobecné volby do Evropského parlamentu, Parlament vytrvale usiloval o demokratizaci a větší efektivitu a transparentnost fungování budoucí Evropské unie. Přijetím prvního návrhu Smlouvy o Evropské unii (známého podle zpravodaje jako „Spinelliho“ návrh) dne 14. února 1984 Parlament zahájil reformní proces, který pokračoval následujících dvacet let a vedl k Jednotnému evropskému aktu², Maastrichtské smlouvě³, Amsterodamské smlouvě⁴, Niceské smlouvě⁵, Smlouvě o Ústavě pro Evropu⁶, a nyní k Lisabonské smlouvě⁷.

Ve všech fázích se Parlament spolu s Výborem pro institucionální záležitosti, který se v roce 1999 stal Výborem pro ústavní záležitosti, aktivně účastnil přípravných jednání a posuzoval výsledky různých mezivládních konferencí⁸.

Již od začátku tohoto procesu Parlament prosazoval vyjasnění a posílení ústavního základu Evropské unie, potřebu, která se stávala stále naléhavější pod tlakem postupného rozšiřování, které mohlo ohrozit politickou dimenzi integračního procesu.

V této souvislosti sledoval Evropský parlament tři samostatné, ale související cíle:

¹ Vstoupily v platnost dnem 1. ledna 1958.

² Lucemburská smlouva ze dne 17. února 1986, která vstoupila v platnost dnem 1. července 1987.

³ Podepsána dne 7. února 1992, vstoupila v platnost dnem 1. listopadu 1993.

⁴ Podepsána dne 2. října 1997, vstoupila v platnost dnem 1. května 1999.

⁵ Podepsána dne 26. února 2001, vstoupila v platnost dnem 1. února 2003.

⁶ Podepsána v Římě dne 29. října 2004, měla vstoupit v platnost dnem 1. listopadu 2006 (viz článek IV-447), pokud by byly do tohoto data uloženy všechny ratifikační listiny.

⁷ Podepsána v Lisabonu dne 13. prosince 2007.

⁸ Níže jsou uvedena jednak usnesení k přípravě mezivládních konferencí, jednak usnesení posuzující jejich výsledky:

- **Jednotný evropský akt:**
usnesení ze dne 14. 2. 1984: Spinelliho zpráva a návrh Smlouvy (Úř. věst. C 77, 19.3.1984, s. 33)

usnesení ze dne 16. 1. 1986: Planasova zpráva (Úř. věst. C 36, 17.2.1986, s. 144)
a ze dne 17. 4. 1986 (Úř. věst. C 120, 20.5.1986, s. 96)

- **Maastrichtská smlouva:**
usnesení ke zprávě D. Martina ze dne
14. 3. 1990 (Úř. věst. C 96, 17.4.1990, s. 114),
11. 7. 1990 (Úř. věst. C 231, 17.9.1990, s. 97),
a ze dne 22. 11. 1990 (Úř. věst. C 324, 24.12.1990, s. 219)

usnesení ze dne 7. 4. 1992: zpráva D. Martina (Úř. věst. C 125, 18.5.1992, s. 81)

- **Amsterodamská smlouva:**
usnesení ze dne 17. 5. 1995: Martinova/Bourlangesova zpráva (Úř. věst. C 151, 19.6.1995, s. 56)
a ze dne 13. 3. 1996: Duryova/Maij-Weggenova zpráva (Úř. věst. C 96, 1.4.1996, s. 77)

usnesení ze dne 19. 11. 1997: Méndez de Vigova/Tsatsosova zpráva (Úř. věst. C 371, 8.12.1997, s. 99)

- **Niceská smlouva**
usnesení k Dimitrakopoulosově/Leinenově zprávě ze dne 18. listopadu 1999 (Úř. věst. C 189, 7.7.2000, s. 222),
3. 2. 2000 (Úř. věst. C 309, 27.10.2000, s. 85),
a ze dne 13. 4. 2000 (Úř. věst. C 40, 7.2.2001, s. 409)

usnesení ze dne 31. 5. 2001: Méndez de Vigova/Segurova zpráva (Úř. věst. C 47E, 21.2.2002, s. 108).

- **Smlouva o Ústavě pro Evropu**
usnesení ze dne 24. 9. 2003: Gil Roblesova/Tsatsosova zpráva (Úř. věst. C 77E, 26.3.2004, s. 255).
usnesení ze dne 12. 1. 2005: Corbettova/Méndez de Vigova zpráva (Úř. věst. C 247E, 6.10.2005, s. 88).

Za prvé se snažil vyjasnit a v případě nutnosti posílit pravomoci a odpovědnosti Evropské unie. Vytrvale prosazoval, že pravomoci by měla Unie získat a vykonávat na základě „zásady subsidiarity“, tj. měla by plnit pouze ty úkoly, které je možno účinněji plnit společnými politikami než samostatným postupem jednotlivých členských států.

Za druhé Parlament prosazoval, aby pravomoci na úrovni EU byly vykonávány účinněji. Kritizoval především postup jednomyslnosti v Radě a argumentoval tím, že pokud bylo rozhodnuto provádět určitou politiku společně, nedává smysl udělovat každému členskému státu Unie právo zablokovat rozhodnutí. Vyslovoval se též pro posílení role Komise při provádění politik, pokud byly jednou schváleny a jsou předmětem řádného dohledu a kontroly.

Za třetí požadoval lepší demokratickou kontrolu a větší odpovědnost na úrovni EU. Ty pravomoci, které národní parlamenty ratifikací Smluv přenesly na Unii, by neměly být vykonávány výlučně Radou (tj. ministry jednotlivých členských zemí). Omezení pravomocí parlamentů na národní úrovni by mělo být kompenzováno nárůstem pravomocí Evropského parlamentu.

Vzhledem ke skrovným a zjevně nedostatečným výsledkům Amsterodamské smlouvy a Niceské smlouvy v situaci, kdy se zdvojnásobil počet členských států, ale mělo také pokračovat prohlubování Unie, bylo čím dál tím víc zřejmé, že stávající způsob revize Smluv již nebyl schopen účinně reagovat na vývoj Evropy.

Parlament tento závěr jasně vyslovil již v roce 1997 ve svém usnesení ze dne 19. listopadu (na základě zprávy Íniga Méndeze de Viga a Dimitrise Tsatsose, viz *poznámka pod čarou 8*), které znamenalo skutečný začátek procesu politické reflexe, který na podnět německého předsednictví Rady vyvrcholil v roce 1999 vytvořením modelu konventu, poprvé použitým v souvislosti s vypracováním Listiny základních práv Evropské unie.

Signatáři Niceské smlouvy, vědomi si nedostatků této smlouvy, připojili ještě prohlášení č. 23 „o budoucnosti Unie“¹, které otevírá cestu k nové reformě Smluv, která byla původně plánována na rok 2004. Tato reforma měla být připravena na základě „široké diskuse všech zúčastněných stran: zástupců národních parlamentů a celé veřejnosti (...) zástupců občanské společnosti atd.“, která měla probíhat v roce 2001 a měla vést k přijetí prohlášení „obsahujícího vhodné podněty k pokračování tohoto procesu“ na zasedání Evropské rady v Laekenu.

3. Poté, co během přípravy mezivládních konferencí² usiloval o partnerskou spolupráci s národními parlamenty, Parlament sám jako první navrhl³ – opíraje se o předchozí zkušenost s vypracováním Listiny základních práv Evropské unie⁴ – svolat Konvent skládající se ze zástupců hlav států a vlád

¹ Úř. věst. C 80, 10.3.2001, s. 85 a 86.

² Postačí zde zmínit pouze římskou konferenci („Assises“) zahrnující národní parlamenty (Konference parlamentů Evropského společenství, která se konala od 27. do 30. listopadu 1990), interinstitucionální konference konané paralelně s mezivládními konferencemi o hospodářské a měnové unii a politické unii, které vyvrcholily návrhem Maastrichtské smlouvy, účastí zástupců EP na práci Reflection Group před amsterodamskou mezivládní konferencí a na práci této mezivládní konference a jejich následné zapojení jako pozorovatelů do skupiny ustanovené pro přípravu mezivládní konference v Nice.

³ Usnesení ze dne 25. října 2000 (zpráva Oliviera Duhamela o konstitucionalizaci Smluv) potvrdilo usnesení ze dne 31. května 2001 (zpráva Méndeze de Viga/Segura o Smlouvě z Nice a jejím hodnocení a budoucnosti Evropské unie).

⁴ Myšlenka přijmout podobnou listinu, jaká se později stala částí II Ústavní smlouvy, byla poprvé představena

členských států, národních parlamentů, Evropského parlamentu a Komise, do jehož práce by se jako řádní členové zapojili zástupci vlád a parlamentů kandidátských zemí.

Konvent o Listině základních práv totiž prokázal, že takový orgán je schopen vypracovat návrh, který může získat podporu hlav států a předsedů vlád. Jeho otevřený a transparentní charakter a vysoká úroveň výměny názorů také přispěly k dosažení konsenzu, na jehož počátku byla skutečnost, že každý měl možnost vyjádřit svůj názor a podrobně se seznámit s názory ostatních.

Evropská rada na svém zasedání v Laekenu ve dnech 14. a 15. prosince 2001 přijala „prohlášení z Laekenu o budoucnosti Evropské unie“¹ a navázala na výše uvedený podnět tím, že vymezila způsoby organizace a činnosti Konventu, a zejména určila podmínky jeho mandátu a otázky, které na něm budou předloženy k diskusi. Tak byl Konvent o budoucnosti Evropy, jemuž předsedal Valéry Giscard d'Estaing a jehož místopředsedy byli Giuliano Amato a Jean-Luc Dehaene, pověřen úkolem vypracovat předběžný návrh Ústavy jako základ pro práci následné mezivládní konference.

Výsledek, kterého Konvent dosáhl, potvrdil opodstatněnost volby této metody vzhledem k tomu, že po 16 měsících práce se Konventu podařilo předložit text vzniklý na základě dohody a po intenzivních diskusích, které čerpaly také z bezprostředního dialogu s občanskou společností.

Parlament měl zásluhou práce Výboru pro ústavní záležitosti významný vliv na vytváření návrhu Ústavní smlouvy², z něhož bylo mezivládní konferencí pozměněno jen velmi málo ustanovení. Na této mezivládní konferenci byl také Parlament poprvé plně zapojen do samotného jednání, a to prostřednictvím svého předsedy Pata Coxe a jeho dvou zástupců Ínigo Méndeze de Viga, kterého později nahradil Elmar Brok, a Klause Hänsche.

německým předsednictví Rady, které zajistilo její přijetí na zasedání Evropské rady v Kolíně nad Rýnem ve dnech 3. a 4. června 1999. Způsob vypracování nové listiny byl také stanoven na tomto zasedání Evropské rady, a poté upřesněn na následujícím zasedání, které se konalo v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999.

Bylo rozhodnuto ustanovit „orgán“, dodatečně označený jako Konvent, sdružující čtyři složky, stejně jako v pozdějším Konventu o budoucnosti Evropy, ovšem bez účasti kandidátských zemí.

¹ Dokument SN 300/1/01 REV 1, příloha 1, s. 19.

² Usnesení ze dne 16. 3. 2000: Duffova/Voggenhuberova zpráva o návrhu Listiny základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 377, 29. 12.2000, s. 329)

Rozhodnutí ze dne 14. 11. 2000: Duffova/Voggenhuberova zpráva o schválení návrhu Listiny základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 223, 8.8.2001, s. 74)

Usnesení ze dne 23. 10. 2002: Duffova zpráva o dopadu návrhu Listiny základních práv Evropské unie a jejím budoucím statutu (Úř. věst. C 300E, 11.12.2003, s. 432)

Usnesení ze dne 29. 11. 2001: Leinenova/Méndez de Vigova zpráva o zasedání Evropské rady v Laekenu a o budoucnosti Unie (Úř. věst. C 153, 27.6.2002, s. 310(E))

Usnesení ze dne 25. 10. 2001: Poosova zpráva o reformě Rady (Úř. věst. C 112, 9.5.2002, s. 317 (E))

Usnesení ze dne 14. 3. 2002: Carnero Gonzálezova zpráva o právní subjektivitě Evropské unie (Úř. věst. C 47, 27.2.2003, s. 594 (E))

Usnesení ze dne 7. 2. 2002: Napolitanova zpráva o vztazích mezi Evropským parlamentem a národními parlamenty v rámci evropské integrace (Úř. věst. C 284, 21.11.2002, s. 322 (E))

Usnesení ze dne 16. 5. 2002: Lamassoureaova zpráva o rozdělení pravomocí mezi Evropskou unií a členské státy (Úř. věst. C 180, 31.7.2003, s. 493 (E))

Usnesení ze dne 17. 12. 2002: Bourlangesova zpráva o typologii aktů a hierarchii právních předpisů v Evropské unii (Úř. věst. C 31, 5.2.2004, s. 126)

Usnesení ze dne 14. 1. 2003: Napolitanova zpráva o úloze regionálních a místních orgánů v evropské integraci (Úř. věst. C 38E, 12.2.2004, s. 167)

Usnesení ze dne 24. 9. 2003: o návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu a stanovisku Evropského parlamentu ke svolání mezivládní konference (Úř. věst. C 77E, 26.3.2004, s. 255).

4. Proces ratifikace však bohužel neproběhl tak, jak jsme mohli doufat, a záporná odpověď voličů v referendech ve Francii a v Nizozemsku vedla k odlišnému uchopení celé problematiky.

Na zasedání Evropské rady v červnu 2005 bylo vyhlášeno tzv. období reflexe (mělo trvat nejméně rok), které mělo být využito k tomu, aby se ve všech členských státech vedla diskuse, „do níž se zapojí jak občané, občanská společnost, sociální partneři a národní parlamenty, tak politické strany“. I evropské orgány byly vyzvány, aby do této diskuse přispěly. Mezitím pokračovala ratifikace, v některých případech i prostřednictvím referenda.

5. Parlament plně dostal svým odpovědnostem v této oblasti. Od samého počátku se vyslovoval pro zahájení rozsáhlého veřejného dialogu na evropské úrovni o hlavních otázkách evropské integrace a odmítal jakékoli pokusy prosadit uplatňování vybraných částí Ústavní smlouvy (tzv. cherry picking). Parlament přispěl k veřejné diskusi zvláště tím, že dal podnět ke konání „meziparlamentních fór“, na nichž by se diskutovalo o tématech, která jsou pro budoucnost Evropy klíčová. Do zasedání Evropské rady v červnu 2007 byla uspořádána celkem 3 fóra, a na zasedání pak bylo rozhodnuto o tom, že bude znovu svolána mezivládní konference¹. Tato fóra upevnila mezi volenými zástupci občanů celé Unie přesvědčení, že problémy, na které měla být Ústavní smlouva odpovědí, s neúspěchem její ratifikace nezmizely a že – třebaže v jiné podobě – jsou institucionální inovace, které tato smlouva obsahovala, jako celek nezbytně nutné, má-li být Unie schopna čelit výzvám, které ji čekají ve stále globalizovanějším světě.

Za německého předsednictví se otázka institucionální reformy znovu stala ústředním bodem agendy Unie. Zvolený postup přirozeně nemohl plně uspokojit ty, kteří zažili atmosféru dialogu a transparentního jednání v Konventu, která byla natolik „nakažlivá“, že se přenesla i na jednání mezivládní konference v roce 2004. Aby bylo zaručeno, že nová smlouva bude mít velkou šanci na úspěch, konaly se diskuse o znovunastolení otázky reformy Smluv nejprve na bilaterální úrovni, mezi předsednictvím a jednotlivými členskými státy. Poznamenejme však, že EP se od první chvíle účastnil konzultací se „šerpy“², a mohl tedy přispět k vypracování mandátu, který německé předsednictví předložilo Evropské radě v červnu 2007. V případě Parlamentu šlo o zástupce na úrovni sekretariátu, které jmenoval přímo předseda Parlamentu, a byl vytvořen *ad hoc* postup informování/konzultací mezi předsedou Parlamentu, předsedou Výboru pro ústavní záležitosti a koordinátory politických skupin v tomto výboru.

6. Díky těmto přípravným pracem mohla být na zasedání Evropské rady v červnu 2007 svolána nová mezivládní konference, která měla znovu jednat o reformě Smluv, a také byl definován velmi jasný, přesný a podrobný mandát, který portugalskému předsednictví umožnil řídit práci mezivládní konference velmi efektivně a rychle.

Tato mezivládní konference byla zahájena 23. července během zasedání Rady ve složení pro všeobecné záležitosti a fungovala v zásadě na dvou úrovních: na ministerské úrovni, kde Parlament zastupovali tři poslanci - Elmar Brok, Enrique Barón Crespo a Andrew Duff, a na úrovni skupiny právníků, jejichž práci připravila právní služba Rady a mezi nimiž byli rovněž zástupci EP a Komise.

Práce této skupiny právníků byla rozhodující proto, aby mezivládní konference dospěla v tak krátkém

¹ Další zasedání se konalo 3. a 4. prosince 2007, již po dosažení politické shody ohledně Lisabonské smlouvy.

² Označení používané pro dva zástupce každého členského státu, EP a Komise, kteří se účastnili této předběžné fáze konzultací. Za EP to byli Klaus Welle, vedoucí kanceláře předsedy Parlamentu Hanse-Gerta Pötteringa, a José Luís Pacheco, člen sekretariátu Výboru pro ústavní záležitosti.

čase k dohodě. Na politické úrovni se mezivládní konference před zasedáním Evropské rady v Lisabonu vlastně sešla pouze třikrát. Přesto dokázala vyřešit nebo odstranit řadu citlivých otázek - portugalské předsednictví úspěšně zavedlo zásadu, že se nebude znovu zabývat mandátem, pokud se nebude jednat o otázky, na nichž se členské státy jednomyslně shodnou - a to tak, že v Lisabonu měly hlavy států a vlád před sebou na jednacím stole pouze dvě zásadní otázky, z nichž pouze jedna vyplývala ze Smlouvy: definování nového systému hlasování kvalifikovanou většinou v Radě, vzhledem k přetrvávající nespokojenosti Polska nejen s dohodou dosaženou v roce 2004, ale i s kompromisem, kterého se podařilo pracně dosáhnout na zasedání Evropské rady v červnu 2007 v Bruselu. Druhou klíčovou otázkou, která ještě zůstávala otevřená, bylo složení EP po volbách v roce 2009; tato otázka sice přímo nevyplývala ze Smlouvy, ale stala se jednou z největších hrozeb dosažení dohody, neboť Itálie se ostře postavila proti návrhu rozhodnutí vypracovanému EP na žádost Evropské rady.

Ostatní otázky, o kterých se ještě diskutovalo – britské a irské výjimky týkající se bývalého třetího pilíře (tzv. opt-out a opt-in), zachování role EP při jmenování místopředsedy / vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku atd. – byly v podstatě všechny vyřešeny v posledních dnech před zasedáním Evropské rady, zejména na zasedání mezivládní konference na ministerské úrovni při příležitosti zasedání Rady ve složení pro všeobecné záležitosti 15. října v Lucemburku.

Hlavy států a vlád tak mohly v Lisabonu dospět k rychlé dohodě: mezivládní konference skončila přibližně v jednu hodinu ráno v pátek 19. října 2007.

V druhé části tohoto vysvětlujícího prohlášení se chceme věnovat analýze důsledků a výhod (či nevýhod) Lisabonské smlouvy, která byla slavnostně podepsána dne 13. prosince 2007 v Lisabonu.

II. Co přináší nová smlouva ve srovnání s platnými smlouvami

Lisabonská smlouva obsahuje velké množství zásadních reforem a výrazných zlepšení oproti stávajícím smlouvám. Jedná se přirozeně o kompromis, který z pohledu Parlamentu znamená politováníhodný ústup od některých prvků zakotvených v Ústavě, odklad vstupu v platnost jiných prvků a konkrétní opatření zavedená pro uspokojení požadavků některých členských států. Byla to politická daň za to, že se podařilo vymanit se z krize, do které Unii uvrhlo „ne“ ve francouzském a nizozemském referendu.

1. Návrat k tradiční revizi Smluv a opuštění myšlenky přijmout Ústavu

1.1. Návrat k tradiční metodě revize Smluv, tj. přijetím nové smlouvy, která obsahuje změny stávajících smluv, které zůstávají v platnosti, znamená opuštění myšlenky Ústavy jakožto jediné konsolidované smlouvy, která by nahradila všechny smlouvy současné. Otázka, která vzbudila tolik polemik, totiž zda jde o ústavu v pravém slova smyslu, nebo o smlouvu, ztratila tudíž smysl. Vyhneme se tak neplodné diskusi na téma, které je zavádějící: nikdy nebylo pochyb o tom, že z formálního hlediska je dokument Smlouvou, která bude přijata a ratifikována podle platných pravidel pro revizi Smluv. Jinak tomu ani být nemůže. Nicméně je též pravda, že svým charakterem a obsahem představovala Ústavní smlouva viditelněji „ústavu“. Návratem k tradiční metodě revize Smluv opouštíme i sám název „Ústava“ a tuto polemiku politicky ukončujeme.

Tento přístup rovněž znamená, že dochází k rozbití jednotného textu a je odmítnuta i sama koncepce jednotného textu ústavní povahy, o níž někteří soudili, že se příliš přibližuje atributu samostatného státního útvaru a nelze ji uplatnit na Unii.

- 1.2. Nová smlouva však zásadním způsobem vyjasňuje formulaci hodnot, zásad a cílů, kterými se řídí činnost Evropské unie; popisuje pravomoci Unie; stanoví, jaké orgány EU má, popisuje jejich rozhodovací postupy a specifikuje, jakou formu budou mít její právní akty; vymezuje práva občanů ve vztahu k EU; a také stanoví pravidla pro revizi této smlouvy. Do určité míry se dá říci, že Smlouvy, na nichž se Unie zakládá, představují jakousi její „ústavu“, přičemž toto slovo je třeba chápat v jeho konkrétním významu.
- Koneckonců úlohou ústavy je právě stanovit podmínky a hranice výkonu moci v rámci politického celku a zaručovat práva občanů, tedy přesně to, co činí nová smlouva.
- Ovšem sama skutečnost, že byl zavržen pokus formalizovat tento konkrétní pojmový význam, znamená, že nebyla vůle dát Unii „ústavu“ ve formálním nebo vznešeném smyslu, tedy v nejběžnějším politickém významu tohoto slova. To je rozdíl oproti Ústavní smlouvě.
- 1.3. Ve skutečnosti a ve věcném slova smyslu má již Unie v současných smlouvách svou „ústavu“ odvozenou ze Smluv, které ji vytvořily, stejně jako ji má jakýkoli jiný politický celek. Zjednodušením těchto smluv, zlepšením srozumitelnosti jejich struktury byl tedy učiněn důležitý krok k vyjasnění systému s cílem učinit ho transparentnějším a srozumitelnějším pro občany. Ovšem zvolená metoda – Smlouva obsahující změny obou platných smluv – činí text pro občany čtenářsky nestavitelným. Je proto třeba vypracovat konsolidované znění.
- 1.4. Je tedy jasné, že se členské státy chtěly vyhnout jakýmkoli, byť i naprosto neopodstatněným obavám, že vytvoření ústavy Unie by znamenalo, že bude učiněn první krok k vytvoření centralizovaného „superstátu“, ve kterém by bylo nevyhnutelně odzvoněno národním státům a který by změnil charakter Evropské unie. Parlament, který od samého počátku tohoto procesu bojoval za „konstitucionalizaci“ Unie, si je vědom, že tato obava příliš nezohledňuje význam ústavy jako základní právní normy, která upravuje výkon moci v jakémkoli politickém celku (ledaže by měla být zcela popřena „politická“ povaha Unie). Vždyť existuje mnoho příkladů mezinárodních organizací, jejichž zakládací akt je oprávněně označován za ústavu, včetně Mezinárodní organizace práce (ILO), Světové zdravotnické organizace (WHO) nebo Světové poštovní unie (UPU). Takto chápaný pojem „ústava“ by mohl dokonce být členským státům a občanům formální zárukou ochrany proti činnosti Unie, pokud by zacházela příliš daleko. Proto i když EP plně chápe, že s ohledem na politickou situaci v členských státech vedla cesta ze slepé uličky v otázce institucionální reformy právě tudy, nemůže než litovat toho, že byl ústavní přístup opuštěn.
- 1.5. Stejně tak nemohou spoluzpravodajové než litovat toho, že symboly Unie - vlajka, hymna, heslo, euro a Den Evropy - nebyly zakotveny v nové smlouvě, jako tomu bylo v Ústavní smlouvě. I když to neznamená, že tyto symboly tak přestaly existovat - existují již dlouho, aniž by kdy byly zmíněny jako takové ve Smlouvách, a budou existovat i nadále - bylo by zcela logické, aby byly zmíněny v textech, které definují právní a politický status Unie. Upuštění od zmínky těchto symbolů bylo vynuceno některými členskými státy, podle nichž by uznání symbolů ve Smlouvách vedlo k nejasnostem ohledně údajné povahy Unie jakožto „státního útvaru“. Tento názor nesdílely všechny členské státy, což dokázalo prohlášení o symbolech Unie, které šestnáct členských států připojilo ke Smlouvě (prohlášení č. 52 o symbolech Evropské unie) a potvrdilo v něm, že pro ně zmiňované symboly „zůstávají i nadále symboly sounáležitosti občanů Evropské unie a jejich svazku s ní“. Proto spoluzpravodajové vítají s nadšením iniciativu Výboru pro ústavní záležitosti, který právě připravuje zprávu o používání symbolů Unie, v níž má navrhnout změny jednacího řádu EP s cílem posílit používání těchto symbolů Parlamentem¹.

¹ Návrh zprávy Carlose Carnera Gonzáleze o vložení nového článku 202a o používání symbolů Unie

2. Jediný celek: Evropská unie

- 2.1. Přestože byly zachovány dvě samostatné smlouvy, zásadní krok vpřed z hlediska transparentnosti a porozumění evropskému projektu ze strany občanů byl učiněn sloučením různých překrývajících se celků (Evropské unie, Evropského společenství) v jeden celek, Evropskou unii¹, s právní subjektivitou. Zvýší se tak účinnost a viditelnost činnosti Unie na mezinárodním poli, neboť skončí nepřehledný stav, kdy je Evropská unie všemi uznávána jako společný celek, zároveň má však výslovnou právní subjektivitu pouze Evropské společenství, které pokrývá jen část úkolů Unie².
- 2.2. To také znamená, že Smlouva o založení Evropského společenství se nyní stává Smlouvou o fungování Evropské unie. Obě smlouvy se tedy nyní týkají jediného politického celku: Evropské unie. První smlouva se soustředí na základní zásady, hodnoty a organizační aspekty Unie. Druhá se podrobně zabývá organizací a fungováním Unie a vymezuje zásady a cíle, kterými se řídí činnost Unie v každé z jejích odvětvových politik, a podrobně stanoví rozsah a meze pravomocí Unie v každé z oblastí její činnosti. Výjimka, která je ve skutečnosti zásadním odchýlením se od koncepce dvou samostatných smluv, spočívá v tom, že Smlouva o EU (SEU) obsahuje celou hlavu o vnější činnosti Unie, která se podrobně věnuje celé problematice společné zahraniční a bezpečnostní politiky.
- 2.3. Při tomto sloučení do jednoho celku byla současně odstraněna struktura postavená na třech pilířích [společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP), policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a Evropské společenství]; všechny tři byly začleněny do jednotného celku Unie, s jednotným institucionálním rámcem a jednotným uplatňováním metody Společenství, a to s jedinou výjimkou, kterou tvoří společná zahraniční a bezpečnostní politika (včetně obrany), v jejímž rámci jsou nadále uplatňovány specifické rozhodovací procesy, což je dáno specifickým charakterem této oblasti politiky.

3. Jasná formulace hodnot, zásad a cílů Unie

Nová smlouva stanoví, že SEU bude začínat články vymezujícími charakter Unie a hodnoty a zásady, na nichž je založena, a cíle, které má svou činností sledovat.

3.1. Úplně první článek SEU stanoví základní principy evropského integračního procesu: definuje Unii

Parlamentem do jednacího řádu Parlamentu, doc. PE 398.505 v03-00.

¹ Nová smlouva se však nedotýká Smlouvy o Euratomu, která tedy bude i nadále v platnosti souběžně s ní, přestože některá její ustanovení byla pozměněna protokolem upravujícím Smlouvu o Euratomu, aby byla kompatibilní s textem nové smlouvy. Nicméně Německo, Irsko a Rakousko již vyslovily – v prohlášení č. 54 připojeném k závěrečnému aktu mezivládní konference – přání, aby byla co nejdříve svolána mezivládní konference s cílem revidovat Smlouvu o Euratomu.

Kromě toho nelze nepoznamenat, že nová smlouva je doplněna nadměrným množstvím protokolů, příloh a prohlášení. Obsahuje totiž 12 protokolů (většinou převzatých z příloh platných smluv, pouze s úpravami odpovídajícími znění Ústavy), z nichž lze uvést protokoly týkající se schengenského *acquis*, úlohy vnitrostátních parlamentů, zásad subsidiarity a proporcionality, přechodných ustanovení týkajících se orgánů, stále strukturované spolupráce ve věcech obrany atd., dvě přílohy (již existující, jedná se o seznam zemědělských produktů a seznam zemí a zámořských území) a 65 prohlášení. Tyto protokoly, které mají stejnou právní sílu jako Smlouva, musí být také ratifikovány všemi členskými státy. To neplatí pro prohlášení, která nejsou právně závazná, ale mohou být používána pro výklad Smluv.

² Je navíc značně diskutabilní, že Evropská unie jako taková nemá právní subjektivitu na mezinárodním poli, jakkoli jí ji Smlouvy nepřiznávají.

jako unii, kterou založily členské státy a již „svěřují pravomoci k dosažení společných cílů“. Tato definice se liší od definice v Ústavě, v níž byla zakotvena dvojí legitimita Unie odrážející vůli občanů a států. Přestože však bylo toto formální uznání dvojí legitimacy Unie vypuštěno, její věcné vyjádření se v textu Smluv tu a tam objevuje, a to jako vyjádření tendence, která začala přinejmenším od doby, kdy byly zavedeny volby do Evropského parlamentu všeobecným přímým hlasováním.

- 3.2. Tato Evropská unie musí být pevně zakotvena v hodnotách, na nichž je založena a kterými se musí řídit veškerá činnost institucí Unie.

Podle revidovaného článku 2 SEU jsou hodnotami, na kterých je založen celý evropský integrační proces, úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty navíc představují referenční kritéria, na nichž závisí budoucí přistoupení k Unii, a mohou sloužit jako základ pro uvalení sankcí na členské státy, které by je vážně a opakovaně porušovaly.

Tentýž článek vymezuje rovněž zásady, kterými se řídí činnost Unie: pluralismus, nepřipustnost diskriminace, tolerance, spravedlnost, solidarita a rovnost žen a mužů.

Je třeba zdůraznit, že Lisabonská smlouva v tomto ohledu úzce navazuje na Ústavní smlouvu, jelikož o společné základně hodnot, na nichž Unie spočívá, existuje mezi členskými státy do značné míry shoda a během celého procesu diskuse o budoucnosti Unie nebyla významněji zpochybněna.

- 3.3. Pokud jde o cíle Unie, které jsou v současnosti rozděleny mezi článek 2 SEU a článek 3 SES, nová smlouva je soustředí do SEU, hned za výčet hodnot. Vymezení cílů Unie se oproti Ústavě mírně změnilo. Podle nového článku 3 SEU Unie sleduje politické cíle, jež odůvodňují její existenci. Tyto cíle lze shrnout takto: mír, prosazování hodnot Unie a blahobyt jejích občanů. Praktickou podobu získávají v článku 3 SEU ve formě politických, ekonomických a sociálních cílů, a to na vnitřní úrovni Unie i v oblasti vnějších vztahů.

Na vnitřní úrovni poskytuje Unie svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se kontroly na vnějších hranicích, práva azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti. Unie vytvoří vnitřní trh¹. Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Podporuje vědecký a technický pokrok. Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte. Podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy. Respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví. Zavede také hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.

¹ Povšimněme si, že na návrh Francie byla v tomto článku vypuštěna zmínka o spravedlivé hospodářské soutěži, na níž byl – podle znění Ústavy – založen vnitřní trh. Toto vypuštění bylo zdůvodňováno tím, že „spravedlivá hospodářská soutěž“ bude pouze jedním z prostředků budování vnitřního trhu, a jen ten je skutečným cílem Unie. Mimoto nemá toto vypuštění právní důsledky pro úlohu hospodářské soutěže, což dokazuje Protokol (č. 6) o vnitřním trhu a hospodářské soutěži.

Na mezinárodní úrovni, na níž propaguje své hodnoty a zájmy, přispívá Unie k míru, bezpečnosti, udržitelnému rozvoji planety, k solidaritě a vzájemné úctě mezi národy. Přispívá k volnému a spravedlivému obchodování, vymýcení chudoby a k ochraně lidských práv, především práv dítěte, a k dodržování a rozvoji mezinárodního práva, zejména k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů.

Tyto cíle tedy představují základní politický program, který stál na počátku snah o vytvoření Unie. Je na Unii, aby sledovala tyto cíle, a to vhodnými prostředky na základě pravomocí, které jsou jí svěřeny Smlouvami.

- 3.4. Zásady, kterými se řídí vztahy mezi Unií a členskými státy, jsou také uvedeny v prvních člancích pozměněné SEU: Unie se zavazuje ctít národní identitu členských států, tj. základní prvky jejich politické a ústavní struktury: respektuje rozhodnutí, která jednotlivé členské státy přijmou v souvislosti s geografickým rozdělením moci – od vymezení hranic po regionální nebo místní autonomii – udržením veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti. Dohoda z Lisabonu navíc zdůrazňuje, že „národní bezpečnost zůstává výhradní odpovědností každého členského státu“¹. Konečně, pozměněná SEU stanoví v tomtéž článku zásadu loajální spolupráce mezi Unií a jejími členskými státy při plnění společných cílů.

Pozměněná SEU rovněž ve svých úvodních ustanoveních stanoví zásadu svěřených pravomocí (Unie má pouze ty pravomoci, které jí jsou svěřeny členskými státy ve Smlouvách) a zásady subsidiarity a proporcionality, kterými se řídí výkon pravomocí Unie, přičemž kapitola o vymezení pravomocí Unie je ve SFEU.

S cílem uspokojit požadavky některých členských států, kterým šlo především o to ukázat, že pozměňující smlouva není „Ústavou 2“, nebyla bohužel ve Smlouvách viditelně zachována zásada přednosti práva Unie před vnitrostátním právem, je však předmětem prohlášení (č. 17), v němž se připomíná ustálená judikatura Soudního dvora, pokud jde o přednost práva Unie, a připojuje se stanovisko právní služby Rady, podle něž je tato zásada základní zásadou práva Unie, a skutečnost, že nebude v budoucí smlouvě uvedena, „nezmění žádným způsobem existenci této zásady ani stávající judikaturu Soudního dvora“.

- 3.5. Hodnoty a zásady tedy představují etický základ Unie, který získává konkrétní podobu zejména v Listině základních práv; ta není součástí Smluv, jak tomu bylo v Ústavě, nýbrž je předmětem recepční normy, na základě čehož má právní závaznost, protože je svou hodnotou postavena na roveň Smlouvám.

Stanovené cíle zdůvodňují existenci Unie a byly důvodem pro rozhodnutí členských států Unii založit. Řídí její činnost ve všech oblastech. Přestože hodnoty, zásady a cíle stanovené v těchto člancích nejsou zcela nové, některé z nich nebyly nikdy v minulosti jasně vyjádřeny ani systematizovány. Je to důležitý krok vpřed, který občanům umožní jasně porozumět tomu, co přesně Unie znamená a symbolizuje.

4. Občané těžištěm evropského integračního procesu: evropské občanství a nový status Listiny základních práv

¹ To v každém případě vyplývalo již z první části čl. 5 odst. 2 SEU.

SEU se také ve svých úvodních ustanoveních zmiňuje o evropském občanství, které doplňuje státní příslušnost členského státu, ale nenahrazuje ji (občanství členského státu je totiž základem pro přiznání evropského občanství). Články týkající se konkrétního obsahu práv občanů Unie však byly umístěny do SFEU¹. Toto politováníhodné rozdělení mezi texty různých aktů není nijak na újmu tomu, že Smlouvy činí čím dál více středem pozornosti evropské integrace jedince, muže a ženy, s jejich právy a povinnostmi, kteří jsou coby občané členského státu i občany Unie a kteří díky této skutečnosti požívají dalšího souboru práv, která vyplývají z evropského občanství.

- 4.1. Listina základních práv byla začleněna do části II Ústavy. Toto začlenění, o které Evropský parlament velice stál, znamenalo plné uznání skutečnosti, že lidé jsou ve středu pozornosti evropského integračního procesu. Na mezivládní konferenci v roce 2007 bylo nutno od začlenění této listiny do Smluv upustit, protože se proti němu postavily některé členské státy. Valná většina členských států však sdílela odmítavý postoj Parlamentu k takovému ústupku, pokud by s ním nebylo spojeno přiznání právní závaznosti Listině ve Smlouvách. Činí tak článek 6 nové SEU, v němž se uvádí, že „Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině základních práv ze dne 7. prosince 2000, ve znění přijatém dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, jež má stejnou právní hodnotu jako Smlouvy“. Tímto formálním uznáním Listina získala právní závaznost a stejnou hodnotu jako Smlouvy (což je jediný způsob, jak se mj. může stát měřítkem pro posuzování platnosti aktů Unie) a je závazná jak pro orgány EU, které jednají v rámci svých příslušných pravomocí, tak pro členské státy, ale to pouze v rámci uplatňování práva Společenství. Poskytuje tedy občanům dodatečnou záruku ochrany základních práv ve vztahu k Unii.
- 4.2. V žádném případě to neznamená zpochybnění ochrany základních práv, která občanům zaručuje vnitrostátní právo ve vztahu k jejich státům, ani nenápadné rozšiřování pravomocí Unie, navzdory některým stížnostem, že by Unie mohla tímto způsobem členským státům nařídít hospodářské a sociální směry politik. V samotné Listině je v této souvislosti obzvlášť jasně řečeno, že nerozšiřuje oblast působnosti práva Unie nad rámec pravomocí Unie, nezakládá žádnou novou pravomoc nebo úkol Unie a nemění pravomoci a úkoly, které jí byly svěřeny Smlouvami (čl. 52 odst. 2 Listiny).
- 4.3. Snaha, aby již nebyla Listina nedílnou součástí Smluv, vedla mezivládní konferenci v roce 2007 k tomu, že v zájmu uspokojení žádostí členských států, které byly nejvíce proti začlenění Listiny, se tyto záruky opakují v článku SEU, který Listinu uznává.

Ani to však nestačilo k tomu, aby se některé státy podařilo přesvědčit. Na naléhání Spojeného království, k němuž se ke konci jednání připojilo Polsko, proto mezivládní konference připojila Protokol č. 9 o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie v Polsku a ve Spojeném království, v němž se uvádí, že Listina nerozšiřuje možnost Soudního dvora ani jakéhokoliv soudu obou těchto zemí „shledat, že právní a správní předpisy, zvyklosti nebo postupy Polska či Spojeného království nejsou v souladu se základními právy, svobodami nebo zásadami, které Listina potvrzuje“. Zejména pokud jde o sociální práva (hlava IV Listiny), protokol uvádí, že Listina nezakládá soudně vymahatelná práva platná v Polsku či ve Spojeném království, pokud tato práva

¹ V návrhu Smlouvy předloženém v červenci 2007 byla i definice občanství ve SFEU, a pouze díky úsilí zástupců EP na mezivládní konferenci se podařilo vrátit tuto otázku do úvodních ustanovení SEU (což bylo zejména důležité proto, že ustanovení této smlouvy často hovoří o „občanech“...)

nejsou stanovena ve vnitrostátním právu Polska či Spojeného království (což je mimo jiné obecné pravidlo týkající se této hlavy Listiny).

Tato ustanovení do velké míry jen opakuji zásady již stanovené v Listině. EP však může pouze vyslovit politování nad skutečností, že občané těchto dvou členských států tak mohou být ve výsledku zbaveni svými státy práva požívat plné ochrany základních práv vytyčených Listinou, která – to zdůrazněme – se na prvním místě vztahuje na orgány Unie a členské státy zavazuje pouze při uplatňování práva Unie.

- 4.4. Je třeba mít na paměti, že práva stanovená v Listině obecně odpovídají společnému souboru základních práv, která již Unie uznala a která vyplývají z ústavních tradic jednotlivých členských států nebo z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Pozměněná SEU předpokládá další krok na cestě k ochraně základních práv na úrovni Unie prostřednictvím ustanovení o tom, že Unie přistoupí k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (kterou podepsaly všechny členské státy), což Parlament navrhoval již dlouhou dobu. Unie tak učiní prostřednictvím dohody s Radou Evropy. Rozhodnutí přistoupit k této dohodě bude muset přijmout Rada jednomyslně (zatímco Ústava stanovila pro tento případ rozhodnutí kvalifikovanou většinou) poté, co bude schváleno Evropským parlamentem.
- 4.5. Mohli bychom uvést další body nové smlouvy, které posilují práva občanů na účast v evropském politickém procesu (jako např. legislativní podnět občanů nebo *občanská iniciativa*: čl. 11 odst. 4 pozměněné SEU) nebo které pomáhají zvýšit právní ochranu jejich práv usnadněním přístupu k Soudnímu dvoru. Parlament mohou tato zlepšení jen těšit.

5. Jasně a srozumitelné vymezení pravomocí Unie

- 5.1. Jednou z nejdůležitějších otázek pokládaných již od počátku procesu reformy, který vyústil v Lisabonskou smlouvu, bylo „kdo co dělá“ v EU. Vyjasnění této věci je zásadní, pokud mají občané správně porozumět rozdělení politické odpovědnosti na úrovni EU. Přispěje ke zvýšení efektivity činnosti Unie. Poskytne také dodatečnou záruku těm, kteří se bojí přílišných zásahů ze strany Unie.
- 5.2. Pokud jde o vymezení pravomocí Unie, zachovává pozměňující smlouva v hlavních rysech ustanovení Ústavy, která sama vycházejí z existujících smluv. Nicméně v důsledku zachování modelu dvou současných smluv, které se mění, byla rozbita konceptuální jednota v kapitole o pravomocích Unie v části I Ústavy. Zatímco zásady, kterými se řídí výkon pravomocí Unie, jsou stanoveny v obecných ustanoveních SEU, výčet jednotlivých typů pravomocí je uveden ve SFEU, v hlavě I s názvem „Druhy a oblasti pravomocí Unie“. Jakkoli mají obě smlouvy stejnou právní hodnotu, je tento přístup bezpochyby na újmu přehlednosti pro občana.

Nová smlouva vymezuje pravomoci Unie a rozděluje je do třech kategorií, které mají různý právní status a z nichž každá uplatňuje jinou míru zásahů Unie: výlučné pravomoci Unie, pravomoci sdílené s členskými státy a opatření na podporu nebo doplnění činnosti členských států. Specifická povaha společné zahraniční a bezpečnostní politiky a koordinace hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti je důvodem zvláštních ustanovení, která nezapadají do žádné z těchto tří kategorií (viz příloha 1).

Toto vymezení pravomocí Unie je v souladu se základní zásadou svěření pravomocí, tj. že Unie

má pouze ty pravomoci, které jí byly ve Smlouvách svěřeny členskými státy pro dosažení cílů v nich stanovených. Tato zásada sama o sobě znemožňuje vznik jakéhokoli druhu centralizovaného superstátu, neboť znamená, že veškeré pravomoci přísluší státům, s výjimkou těch případů, kdy je státy svěřit Unii.

- 5.3. Lisabonská smlouva nerozšiřuje pravomoci Unie: několik „nových“ pravomocí, které v ní byly zavedeny, se týká především oblastí, v nichž již Unie vyvíjela činnost podle existujících článků, nebo dokonce podle článku 308 Smlouvy o ES, pro něž je však v novém textu obsažen přesný právní základ. Změny provedené v SFEU v podstatě odrážejí potřebu sladit její ustanovení s novými rozhodovacími postupy a novými právními nástroji (viz níže, bod 7).
- 5.4. Kromě toho Lisabonská smlouva posiluje povinnost Unie dodržovat při výkonu svých pravomocí zásady subsidiarity a proporcionality, přičemž zaručit jejich dodržování již přísluší vládám členských států v Radě a Evropskému parlamentu. Ačkoli vymezení těchto zásad obsažené v nové smlouvě odpovídá stávajícímu vymezení v platných Smlouvách, Protokol o zásadách subsidiarity a proporcionality stanoví nové mechanismy pro zajištění dodržování těchto zásad, především výrazně posiluje roli národních parlamentů.
- 5.5. Národní parlamenty navíc získávají právo být s dostatečným předstihem informovány o všech legislativních návrzích Komise, které musí být řádně odůvodněny z hlediska zásad subsidiarity a proporcionality. Tato ustanovení umožní národním parlamentům účinněji vykonávat práva, která mají na národní úrovni, a posílí především jejich schopnost ovlivňovat činnost svých vlád v Radě ministrů. Národní parlamenty navíc podle protokolu připojeného ke Smlouvě¹ mohou, konkrétně pokud jde o subsidiaritu, během osmi týdnů od předání návrhu zaslat přímo orgánům Unie stanoviska objasňující, proč zastávají názor, že návrh není v souladu se zásadou subsidiarity, a orgány EU je musí řádně zohlednit. Mechanismus „včasného varování“ dokonce požaduje, aby Komise znovu zvážila svůj návrh, pokud se bude jedna třetina národních parlamentů domnívat, že se daný návrh neslučuje se zásadou subsidiarity.

K tomuto mechanismu, který pochází již z Ústavy, připojila mezivládní konference v roce 2007 ustanovení, podle něž, pokud v rámci řádného legislativního postupu představuje počet odůvodněných stanovisek nejméně polovinu národních parlamentů a Komise se po přezkoumání rozhodne ponechat svůj návrh v legislativním procesu, musí i ona tento svůj krok vysvětlit v odůvodněném stanovisku. Všechna tato stanoviska pak budou předána oběma složkám legislativního orgánu, EP a Radě, které musí před prvním čtením posoudit, zda je návrh aktu v souladu se zásadou subsidiarity. Pokud se EP většinou všech svých členů nebo Rada 55% většinou členských států rozhodne podpořit námitku, kterou vznesly národní parlamenty, legislativní postup dále nepokračuje.

Stejný protokol také členským státům umožňuje, aby se proti takovému právnímu aktu odvolaly k Soudnímu dvoru jménem svého národního parlamentu nebo jedné z jeho komor (pokud to právní řád členského státu umožňuje) z důvodu porušení zásady subsidiarity. Výbor regionů také získává právo podniknout tento krok proti právním aktům, které s ním podle Smluv musí být před přijetím konzultovány.

Tyto mechanismy jsou důležitými dodatečnými zárukami ochrany proti případnému „neuváženému“

¹ Protokol č. 2 o používání zásad subsidiarity a proporcionality.

výkonu pravomocí Unie a značně přispívají k prohloubení demokratické kontroly právních předpisů Společenství. Znamenají také především zásadní posílení role národních parlamentů.

- 5.6. Je pravda, že pro získání ucelené představy o specifických metodách uplatňování těchto pravomocí musí být jejich vymezení čteno společně se zvláštními ustanoveními části III a IV SFEU; je však také pravda, že samotné přečtení těchto ustanovení poskytne evropským občanům poměrně jasnou představu o tom, kdo co v EU dělá. Dochází tak k určitému zlepšení, pokud jde o transparentnost, toto zlepšení ovšem mohlo být výraznější, kdyby byla všechna ustanovení o pravomocích Unie seskupena v jedné hlavě v SEU, jak tomu bylo v části I Ústavy.
- 5.7. Lze ještě zdůraznit, že dalším kladem nové smlouvy je, že zaručuje potřebnou míru flexibility tohoto systému, a to prostřednictvím doložky podobné současnému článku 308 SES (nově článek 352 SFEU), který umožňuje Radě přijmout v případě potřeby opatření v oblastech, ve kterých Unie nemá výslovně stanovenou pravomoc. Tato doložka flexibility skýtá členským státům veškeré záruky: jednomyslné rozhodování a použití pouze v rámci politik vymezených ve Smlouvách pro dosažení cílů ve Smlouvách stanovených; postup jejího uplatnění se stal demokratičtější, neboť musí být schválen Evropským parlamentem a národní parlamenty musí být informovány s dostatečným předstihem před přijetím rozhodnutí. Mimoto mezivládní konference v roce 2007 upřesnila, že opatření na základě této doložky nesmějí harmonizovat právní předpisy těchto států v oblastech, v nichž Smlouvy takovou harmonizaci vylučují. Tento článek již nelze použít k dosažení cílů souvisejících se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou.

6. Upravený institucionální rámec pro silnější, demokratičtější a transparentnější Unii

Jednou ze základních otázek, kterou musela nová smlouva vyřešit, byla otázka změn v orgánech Evropské unie, které by jim umožňovaly čelit nové situaci vzniklé v souvislosti s rozšířením. Institucionální uspořádání Unie bylo totiž v podstatě po celých 50 let založeno na stejných strukturách, i když se rozsah úkolů Unie zásadním způsobem rozšířil a počet jejích členů se zvýšil ze šesti na 27. I přes úsilí rady mezivládních konferencí hlavní problémy spojené s orgány Unie přetrvávaly a řešení dohodnutá v Nice neuspokojovala ani některé z těch, kteří je vyjednali. Sám Parlament opakovaně upozorňoval veřejnost a vedoucí představitele členských států na nutnost důkladné institucionální reformy, která by Unii zajistila účinné, demokratické a transparentní orgány a zároveň by zachovala institucionální rovnováhu a metodu Společenství: Komisi, která navrhuje právní předpisy, Parlament a Radu, které přijímají rozhodnutí, a Soudní dvůr, který zaručuje uplatňování přijatých aktů.

Ústava již obsahovala významné institucionální změny, které reagovaly na tuto potřebu a které nebyly během procesu ratifikace zásadním způsobem zpochybňovány.

Kromě některých změn bezprostředně vyplývajících z opuštění konceptu ústavy a ze zachování obou stávajících smluv, které budou pozměněny, a také z vypuštění symbolických nebo lexikálních prvků, které by mohly evokovat představy o Unii jako o útvaru, který má charakter státu, tedy nemusely být institucionální otázky středem pozornosti při jednáních v roce 2007. Tyto otázky nijak nebyly těžištěm veřejných diskusí, a to ani v těch členských státech, které řekly Ústavě v referendu „ne“, protože převážná většina členských států nechtěla znovu otevírat diskuse o problematice institucí, neboť si byly vědomy, že by to znamenalo zpochybnění celého projektu. Je však známo, že některé z těchto otázek byly středem pozornosti diskusí při jednání mezivládní konference v roce 2007, byť by se dalo říci, že v podstatných rysech zůstalo při dohodě dosažené v roce 2004.

6.1. Evropský parlament

- (1) Lisabonská smlouva podstatně posiluje úlohu Evropského parlamentu, jediného orgánu Evropské unie, který je občany přímo volen:
- jeho úloha spolutvůrce právních předpisů je plně uznána díky zobecnění používání stávajícího postupu spolurozhodování, který byl povýšen na řádný legislativní postup, ale také díky zvýšené účasti Parlamentu ve zvláštních legislativních postupech. V budoucnu bude občanům zřejmé, že evropské legislativní akty přijímá jedna komora, která zastupuje je, a druhá komora, která zastupuje státy; současně bude obecným pravidlem, že souhlasu Parlamentu bude zapotřebí při přijímání mezinárodních dohod;
 - Parlament získal souběžně právo podnětu k revizi Smluv a účastní se postupu prostřednictvím své účasti na Konventu, který revizi připravuje (Rada může rozhodnout nesvolat konvent pouze se souhlasem Parlamentu);
 - jeho rozpočtové pravomoci, které sdílí stejnou měrou s Radou, se nyní rozšiřují na všechny výdaje Unie;
 - jeho pravomoci v oblasti politické kontroly se rozšiřují zejména prostřednictvím volby předsedy Komise;
 - různá rozhodnutí, která jsou pro život Unie důležitá a která byla dosud výlučně doménou Rady, musí nyní schvalovat také Parlament: rozhodnutí o zahájení posílené spolupráce; použití doložky flexibility umožňující Unii přijímat opatření, která nejsou ve Smlouvách zakotvena, za účelem dosažení cílů, které Smlouvy stanoví; rozhodnutí o použití obecných „překlenovacích doložek“ („passerelles“), které nahrazují jednomyslné hlasování hlasováním kvalifikovanou většinou a zvláštní legislativní postupy řádným legislativním postupem; určitá rozhodnutí, která umožňují rozšířit rozsah právních základů stanovených ve Smlouvách, např. právních základů týkajících se evropského veřejného žalobce nebo justiční spolupráce v trestních věcech;
 - i v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, kde nemá rozhodovací pravomoc, získává Evropský parlament obecné právo být informován a konzultován.
- (2) Závěrem lze říci, že kromě některých oblastí, kde bylo možno postoupit ještě dále, získal Evropský parlament pravomoc spolurozhodování prakticky ve všech oblastech politiky Unie. V praxi to znamená konkretizaci základní myšlenky dvojí legitimacy EU jakožto unie států a občanů, která je základem evropské integrace i přesto, že se o ní v nových smlouvách výslovně nehovoří. Lisabonská smlouva tak bezpochyby představuje zásadní rozšíření demokratického rozměru EU.
- (3) Počet poslanců Evropského parlamentu je omezen na 751¹. Pozměněná SEU neuvádí, jak se

¹ Přesněji řečeno, 750 „a jeho předseda“ podle formulace v článku 14 SEU. S výjimkou tohoto dodatku na poslední chvíli, který měl uspokojit požadavky Itálie, jsou pravidla týkající se složení EP a způsobu, jak jej stanovit, totožná s ustanoveními Ústavy. Evropská rada na svém zasedání v červnu 2007 vyzvala EP, aby předložil s dostatečným předstihem před říjnovým zasedáním Evropské rady návrh přerozdělení křesel v EP

mají křesla rozdělit mezi členské státy, ale nařizuje, aby Evropská rada na podnět Evropského parlamentu a s jeho souhlasem před volbami v roce 2009 rozhodla o jeho složení na základě zásady „poměrného sestupného“ zastoupení s nejméně 6 a nejvíce 96 poslanci z každého členského státu (Konvent navrhoval nejméně 4 poslance, přičemž horní hranice jejich počtu neměla být stanovena). Toto řešení umožní pružněji reagovat na budoucí vývoj EU při zachování zájmů každého členského státu. Dá se nicméně očekávat, že minimální hranice stanovená na 6 poslanců způsobí do budoucna určité problémy.

6.2. Evropská rada

Evropská rada je autonomním orgánem, jehož úkolem je dávat politický impuls: SEU výslovně stanoví, že její úlohou není plnit legislativní funkce¹. Hlavní novinkou, kterou Lisabonská smlouva – stejně jako Ústava – zavádí, je zrušení rotačního principu předsednictví každých 6 měsíců a jeho nahrazení volbou předsedy členy Evropské rady na období 30 měsíců, přičemž toto období může být jednou prodlouženo. Úkolem předsedy bude připravovat a řídit práci Evropské rady a zastupovat Unii navenek, aby se zvýšila její prestiž a zlepšila se kontinuita a důslednost jejího zastupování, a to jak uvnitř Unie, tak i navenek. Příslušná ustanovení mají zajistit, aby předseda Evropské rady nevykonával výkonné funkce a aby nedocházelo k případným sporům o příslušnost s předsedou Komise nebo s místopředsedou / vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Pouze praxe ukáže, zda jsou tato ustanovení dostatečná.

6.3. Rada

- (1) Klíčovým problémem procesu reformy byla otázka hlasování v Radě v případech, kdy se jedná o hlasování kvalifikovanou většinou. Nezdár bruselského summitu v prosinci 2003 jde částečně na vrub rozdílnosti názorů mezi členskými státy v této otázce. Podle názoru jednoho ze zpravodajů zavedení počtu obyvatel jako kritéria pro rozdělování křesel v Evropském parlamentu i hlasů v Radě nutně nezaručovalo vyrovnaný systém, a proto se vyjádřil pro systém vážení hlasů v Radě. Avšak na základě Dimitrakopoulosovy-Leinenovy² zprávy se Evropský parlament velkou většinou hlasů přiklonil k systému dvojí většiny. Proto Evropský parlament od začátku mezivládní konference v roce 2004 trval na tom, že jakékoli řešení je pro něj přijatelné, pouze pokud bude dodržena zásada dvojí většiny (členských států a obyvatel), aby zdůraznil dvojí legitimitu – jedním jejím zdrojem jsou členské státy a druhým občané –, a že nové postupy musí zaručit jednodušší rozhodovací proces, než je systém

podle nových pravidel, což se stalo přijetím usnesení obsaženého v Lamassourově-Severinově zprávě (Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. 10. 2007 o složení Evropského parlamentu P6_TA-PROV(2007)0429). EP se v této zprávě pokusil navrhnout přerozdělení, které by odpovídalo principu sestupné proporcionality stanovenému v nové smlouvě a neznamenaloby už pro žádný stát další ztrátu křesel oproti tomu, co bylo dohodnuto ve Smlouvě o přistoupení Bulharska a Rumunska. Itálie nebyla s tímto návrhem spokojena a nakonec dosáhla toho, že jí v nové smlouvě bylo přidáno křeslo navíc jako výjimka ze zásady klesající proporcionality, čímž jí zůstává stejný počet křesel jako Spojenému království. V prohlášení (č. 4) připojenému k Lisabonské smlouvě se uvádí, že „dodatečné křeslo v Evropském parlamentu bude přiděleno Itálii“. Nové rozdělení křesel samozřejmě vstoupí v platnost až po vstupu nové smlouvy v platnost a po formálním přijetí rozhodnutí podle článku 9c.

¹ Ačkoli úloha Evropské rady při fungování v roli „záchranné brzdy“ v souvislosti s určitými rozhodnutími v oblasti sociálního zabezpečení a justiční spolupráce v trestních věcech může znamenat, že přestože přímo nevykonává legislativní funkce (neúčastní se schvalování právně závazných předpisů), může do legislativního procesu alespoň zasáhnout potenciálně rozhodujícím způsobem – viz níže body 9.1. a 9.2.

² Usnesení Evropského parlamentu ze dne 18. 11. 1999 o přípravě reformy Smluv a o nadcházející mezivládní konferenci (Úř. věst. C 189, 7.7.2000, s. 222).

vymezený v Niceské smlouvě.

- (2) Nakonec byl místo vážení hlasů přijat systém dvojí většiny navržený Konventem. Lze se právem domnívat, že ačkoli byly minimální hranice stanoveny na vyšší úrovni, než navrhoval Konvent (55 % států místo 50 % a 65 % obyvatelstva místo 60 %), nový systém zjednoduší rozhodovací proces. Systém vážení hlasů v mnoha kombinacích totiž vyžadoval k přijetí rozhodnutí daleko vyšší minimální hranici hlasů obyvatelstva. Kromě toho požadavek, aby blokační menšina zahrnovala alespoň čtyři členské státy, v mnoha případech podstatným způsobem sníží hranici 65 % obyvatelstva.¹
- (3) Bohužel doplnění mechanismů, které oddálí vstup nového systému v platnost a jsou úlitbou snaze o ochranné pojistky ze strany některých států, které se obávají, že nový systém oslabí jejich postavení, mělo za následek, že pokrok ve smyslu transparentnosti a srozumitelnosti má daleko do ideálu ... Koncepce dvojí většiny je zajisté mnohem lépe srozumitelná než jakékoli vážení hlasů; je zde však riziko, že občanům budou stanovené mezní hodnoty připadat značně svévolné; a především, přidáním doplňkových kritérií se výrazně snižuje přínos systému z hlediska jeho zjednodušení a srozumitelnosti.
- (4) Mezvládní konference v roce 2007 přidala další mechanismy s cílem překonat odpor Polska proti zavedení systému dohodnutého v roce 2004. Na jedné straně předpokládá dosažená dohoda odklad vstupu systému v platnost až na listopad 2014. Do té doby se tedy bude používat systém z Nice. Mimoto protokol připojený k nové smlouvě stanoví, že až do 31. března 2017 platí, že má-li být rozhodnutí přijato kvalifikovanou většinou, bude v případě, že o to jeden z členských států požádá, nadále použitelný současný systém hlasování podle Niceské smlouvy. Mimoto se mezvládní konference v roce 2007 ještě dohodla na tom, že po přechodné období bude posílen určitý revidovaný ióanninský kompromis, který byl přijat již v roce 2004 (prohlášení č. 7 k závěrečnému aktu mezvládní konference): podle prohlášení z roku 2004, pokud se členové Rady představující nejméně ¼ členských států nebo obyvatel Unie potřebné k zablokování rozhodnutí postaví proti přijetí aktu v Radě kvalifikovanou většinou, bude Rada pokračovat v projednávání dané věci s cílem dosáhnout v rozumné lhůtě širší dohody. Tato dohoda z roku 2004, jejíž platnost měla původně trvat do roku 2014, se nyní má uplatňovat i v období od 1. listopadu 2014 do 31. března 2017. Po tomto datu budou mezní hodnoty potřebné ke spuštění tohoto mechanismu sníženy na 55 % členských států

¹ To, že mezvládní konference zavedla požadavek spočívající ve vytvoření blokační menšiny pomocí alespoň čtyř členských států, za určitých okolností znamená, že rozhodnutí může být přijato přesto, že ho podporuje daleko méně než 62 % obyvatelstva, což je minimální hranice, která byla v Niceské smlouvě stanovena jako kritérium počtu obyvatel. Tak by mohlo být přijato například rozhodnutí, proti němuž by se stavělo Německo, Francie a Itálie, ačkoli jeho zastánci by představovali pouze přibližně 58 % obyvatelstva, protože tyto tři členské státy by nemohly samy o sobě vytvořit blokační menšinu, i když samy představují téměř 41 % obyvatelstva EU (v její současné podobě s 27 členy). Je nutno si uvědomit, že současná spleť různých kombinací, kdy je možno dosáhnout minimálního počtu vážených hlasů nezbytných k dosažení kvalifikované většiny, má za následek, že v mnoha případech je požadované procentuální zastoupení obyvatelstva podstatně vyšší.

Na druhé straně nebude mít zvýšení minimální hranice počtu členských států v praxi žádné důsledky, protože mělo smysl pouze v Unii s 25 členskými státy, tj. ve stavu z roku 2004. 55 % členských států místo 50 % by znamenalo, že v 25-členné Evropské unii by bylo pro kladný výsledek hlasování zapotřebí nejméně 14 členů (místo 13), pokud by neexistoval dodatečný požadavek, který mezvládní konference přijala, aby většina zahrnovala alespoň 15 členských států; počet států nutných k blokaci rozhodnutí se pak snižuje ze 13 na 12. V Unii s 27 státy však znamená 55 % členských států každopádně 15 členských států. V praxi mimoto není nárůst rizika zablokování rozhodování v důsledku tohoto zvýšení příliš významný. Ve skutečnosti nikdy nedochází k tomu, aby členské státy přijímaly rozhodnutí jako dvě proti sobě stojící skupiny o prakticky stejném počtu členů.

nebo obyvatel Unie potřebných k zablokování rozhodnutí. Tato dohoda má formální podobu návrhu rozhodnutí, který schválila Evropská rada a jehož důsledky se projeví v den, kdy vstoupí v platnost nová smlouva. Ve své verzi z roku 2004 mělo rozhodnutí zůstat v platnosti nejméně až do roku 2014, kdy by je mohla zrušit Rada (kvalifikovanou většinou, která se stane obecným pravidlem při rozhodování v Radě); ve verzi z roku 2007 zůstane podle nového protokolu v platnosti na dobu neurčitou a lze je zrušit nebo změnit pouze po diskusi v Evropské radě, která s tím vysloví souhlas na základě konsenzu.

- (5) S lítostí nad tím, že byl opuštěn kompromis, který formuloval Konvent, a byla odložena rozhodnutí přijatá v roce 2004, je třeba připomenout, že k řešení, které bylo nakonec schváleno, se dospělo po náročné diskusi mezi členskými státy, jejíž průběh se někdy neobešel bez vzniku zmatků: vliv získání nebo ztráty několika procentních bodů na relativní míru vlivu každého členského státu ve volebním systému zakrývá skutečnost, že se při hlasování státy v podstatě nikdy nedělí na skupinu, kde by byly pouze „velké“ státy a na skupinu s výlučně „malými“ státy. Často směřoval tentýž krok souběžně k protikladným cílům, jako snaha zachovat si své vlastní možnosti zablokovat přijetí rozhodnutí, a přitom omezit možnosti blokace ostatním... Zejména se pak celá tato diskuse vedla tak, jako by se úplně zapomnělo na to, že při dynamice jednání Společenství se vždy nakonec ukázalo, že k hlasování dochází jen ve zcela vzácných případech. Vzhledem ke stávající politické realitě je Parlament, ač neskrývá svou lítost, ochoten přijmout dohodu, které hlavy států a předsedové vlád dosáhli.
- (6) Nehledě na to, jaký způsob přijímání rozhodnutí bude zvolen, musí být prakticky použitelný. Z toho plyne, jak důležitá je otázka, v jakých oblastech se bude hlasování kvalifikovanou většinou používat. V Lisabonské smlouvě dochází v tomto ohledu k výrazným pokrokům: je v ní přibližně 44 nových případů, kdy se bude v různých oblastech používat hlasování kvalifikovanou většinou (viz příloha 2). Proti tomu je jednomyslnost stále nutná v 72¹ případech. Zatímco celkovou tendenci směru změn lze jednoznačně považovat za pozitivní, je škoda, že nebyla využita možnost učinit v některých případech více.
- (7) Dalším zásadním zlepšením, které přináší Lisabonská smlouva z hlediska transparentnosti, je ustanovení, že schůze Rady v různých složeních musí být rozděleny na dvě části podle toho, zda se jedná o legislativní činnost, nebo o plnění jiných úkolů, s tím, že při projednávání legislativních aktů je zasedání Rady veřejné. Je možné jen konstatovat, že členské státy nepřijaly návrh Konventu, který spočíval ve vytvoření skutečně samostatné legislativní Rady, nicméně lze mít za to, že základní aspekt tohoto návrhu, tj. že zasedání mají být veřejná a že legislativní práce Rady musí být transparentní, zůstal zachován.
- (8) Pokud jde o složení a fungování Rady, hlavní novinkou je vytvoření samostatné Rady ve složení pro zahraniční věci, které bude předsedat vysoký představitel / místopředseda Komise. Společně s Radou pro všeobecné záležitosti se jedná o jediná dvě složení Rady,

¹ V tomto směru nová smlouva převzala prakticky všechny změny provedené v Ústavě. Jedinými výjimkami jsou smlouva o přistoupení k Evropské úmluvě o lidských právech, která se přijímá jednomyslně (podle Ústavy to bylo kvalifikovanou většinou), a vytvoření nového právního základu pro stanovení pravidel pro zacházení s osobními údaji v rámci SZBP (článek 39 SEU). I když se podle té nejlepší interpretace jedná pouze o stanovení společných pravidel pro výkon pravomoci, která plně přísluší členským státům (veškerou pravomoc Unie v oblasti osobních údajů upravuje článek 16 SFEU), je politováníhodné, že Parlament není do tohoto postupu zapojen, ani v této souvislosti není výslovná zmínka o kontrole ze strany Soudního dvora.

jejichž existenci stanoví nová smlouva, která otevírá možnost vytvoření dalších složení rozhodnutím Evropské rady přijatým kvalifikovanou většinou.

- (9) Snahy změnit současný systém rotujících předsednictví Rady tak, aby byla zajištěna větší viditelnost, koherence a kontinuita její činnosti, přinesly pouze skrovné výsledky: členské státy se ve skutečnosti vzdálily od návrhu Konventu, když nakonec schválily zásadu rovné rotace v rámci systému kolektivního předsednictví, které stanoví svým rozhodnutím Evropská rada, a to kvalifikovanou většinou; u tohoto modelu nelze předem říci, jaké přesně budou jeho skutečné přínosy¹. Pouze Rada pro zahraniční věci (a Evropská rada) mají stálého předsedu.

6.4. Komise

- (1) Další z institucionálních otázek, která byla středem pozornosti při diskusích, bylo složení Komise. Řešení, které bylo nakonec dohodnuto s tím, že se jeho realizace odloží, se nedrží návrhu Konventu, odpovídá však lépe politické realitě a lze jej považovat za pozitivní: umožňuje vyhovět touze nových členských států mít zastoupení v Komisi v prvních letech po přistoupení, a přitom stanoví v rozumném časovém horizontu (v roce 2014) nezbytné snížení počtu komisařů (na 2/3 počtu členských států, což v Unii s 27 členy již znamená snížení současného počtu komisařů). Toto řešení, založené na systému rotace, který zachovává rovnost mezi státy (a který musí odrážet demografické a geografické rozvrstvení Unie), tak umožní udržet velikost Komise v přijatelných mezích. Podle tohoto principu nenavrhne svého komisaře každý z členských států jednou za tři volební období.
- (2) Lisabonská smlouva přináší také významný pokrok ve věci jmenování předsedy Komise, kterého bude volit Evropský parlament na návrh Evropské rady, která rozhodne kvalifikovanou většinou. To je dalším krokem k dosažení politické legitimacy Komise, zejména proto, že Rada musí přihlížet k výsledkům voleb do Evropského parlamentu a musí přistoupit „k náležitým konzultacím“ předtím, než navrhne svého kandidáta. Následně celá Komise, předseda, vysoký představitel jmenovaný zvláštním postupem (*viz níže*) a komisaři vybraní Radou ve vzájemné dohodě se zvoleným předsedou podléhají jako sbor schválení Evropským parlamentem². Tento postup jako celek veřejnému mínění jednoznačně dokazuje, že Komise je orgánem moci výkonné, jemuž musí Parlament nejprve vyjádřit důvěru a který se nikterak neskládá z „anonymních a nekontrolovatelných byrokratů“, jak tvrdí někteří lidé.
- (3) Lze také konstatovat, že byla posílena úloha předsedy Komise, především pokud jde o vnitřní organizaci Komise a právo požadovat odstoupení komisaře, což by mělo směřovat k zvýšení výkonnosti Komise.

6.5. Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku / místopředseda Komise

¹ Prohlášení (č. 9) připojené ke Smlouvě vyjadřuje politickou dohodu mezi členskými státy na rozhodnutí, které stanoví skupiny tří států, které vykonávají předsednictví po dobu 18 měsíců, a ty si případně mohou mezi sebou rozdělit předsednictví jednotlivým složením Rady na dobu 6 měsíců pro každý stát (jako je tomu v současnosti) nebo si je mohou mezi sebou rozdělit na celou dobu 18 měsíců.

² Poznamenejme, že mezivládní konference v roce 2004 nepřijala návrh Konventu, aby vláda každého členského státu předložila seznam tří jmen, z nichž by předseda Komise vybral komisaře navrhovaného daným členským státem. Lze mimoto litovat, že mezivládní konference v roce 2004 neschválila návrh Komise, podle něhož by uvedení Komise do úřadu bylo ukončeno politicky velmi symbolickým hlasováním Evropského parlamentu, a doplnila daný postup ještě o jednu fázi; postup tak končí tím, že Komisi jmenuje Evropská rada kvalifikovanou většinou.

- (1) Jednou z hlavních institucionálních inovací Lisabonské smlouvy je vytvoření funkce vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku – v jedné funkci byly sloučeny již existující posty vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a komisaře pro vnější vztahy. Tato inovace má za cíl zajistit koherenci a viditelnost vnější činnosti Unie jako celku. Vysoký představitel má z institucionálního hlediska „dvojitou roli“, je pověřen prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky Unie: z tohoto titulu předsedá Radě ve složení pro zahraniční věci, předkládá návrhy a zajišťuje provádění rozhodnutí Rady; zároveň je místopředsedou Komise, v jejímž rámci plní odpovědnosti v oblasti vnějších vztahů a koordinuje veškeré aspekty vnější činnosti Unie. Bude se opírat o Evropskou službu pro vnější činnost, která se bude skládat z úředníků Komise, generálního sekretariátu Rady a z vyslaného personálu vnitrostátních diplomatických služeb a která bude zřízena rozhodnutím Rady po konzultaci s Evropským parlamentem a po schválení ze strany Komise.
- (2) Vysoký představitel je tedy místopředsedou Komise, má však zvláštní postavení, o čemž svědčí postup jeho jmenování a případného odstoupení z funkce: bude jmenován Evropskou radou, která bude hlasovat kvalifikovanou většinou, po dohodě s předsedou Komise; může být odvolán Evropskou radou pomocí stejného postupu, přičemž musí odstoupit, pokud jej o to předseda Komise požádá. Jako člen Komise musí také podléhat hlasování o schválení sboru komisařů v Evropském parlamentu a musí také odstoupit, pokud odstupuje celá Komise poté, co jí Parlament vysloví nedůvěru¹.
- (3) Tato ustanovení se v podstatě shodují s tím, o co Evropský parlament již dlouho usiloval: vysoký představitel totiž posílí koherenci a účinnost postupu Unie na mezinárodním poli, bude usilovat o vznik skutečné společné zahraniční politiky, přispěje k lepšímu zviditelnění Unie v mezinárodním měřítku, protože bude představovat její „tvář“. Trojitá politická odpovědnost vysokého představitele, vůči Evropskému parlamentu, Radě a Komisi, je pozitivem. Stále je však možnost vzniku potenciálních konfliktů mezi vysokým představitelem a předsedou Komise nebo předsedou Evropské rady a hybridní statut vysokého představitele jej může uvést do situace, kdy bude stát před otázkou, zda být loajální k Radě, nebo ke Komisi.

6.6. Soudní dvůr Evropské unie

Lisabonská smlouva také posiluje roli jurisdikce Unie, kterou nazývá „Soudní dvůr Evropské unie“ a tvoří ji „Soudní dvůr“, „Tribunál“ a případné „specializované soudy“, které lze zřídit nařízením². Ačkoli ve složení a organizaci Soudního dvora a Tribunálu nedochází k zásadním změnám, zavádí se předběžná fáze postupu jmenování soudců a generálních advokátů: před jmenováním členskými státy se kandidáti navržené jednotlivými vládami představí na slyšení ve výboru, který posoudí, zda jsou vhodnými kandidáty k plnění daných úkolů. Tento výbor se bude skládat ze

¹ Přechod k novému institucionálnímu uspořádání, které vyplývá z vytvoření funkce vysokého představitele, byl zdrojem určitých obtíží v posledních dnech jednání, protože EP chtěl zajistit dodržování všech svých práv v souvislosti s provizorním jmenováním vysokého představitele ihned po vstupu Smlouvy v platnost (podle předpokladů 1. ledna 2009) a se jmenováním nového vysokého představitele při sestavování nové Komise v listopadu 2009 po volbách do Evropského parlamentu. Prohlášení (č. 12) přijaté na zasedání Evropské rady v Lisabonu tyto snahy EP uspokojilo.

² Přijatým Parlamentem a Radou řádným legislativním postupem, buď na návrh Komise a po konzultaci se Soudním dvorem, nebo na žádost Soudního dvora a po konzultaci s Komisí.

sedmi osob vybraných mezi bývalými členy Soudního dvora, členy nejvyšších vnitrostátních soudů a obecně uznávanými právníky, z nichž jedna bude navržena Evropským parlamentem.

V budoucnu budou akty Evropské rady a agentur podléhat soudní kontrole, která se bude zabývat jejich legalitou. Podmínky přípustnosti žalob týkajících se regulačních aktů podaných ze strany fyzických a právnických osob jsou mírnější. Pro žaloby proti aktům schváleným v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech a policejní spolupráce nebudou existovat omezení s výjimkou přezkoumání platnosti a úměrnosti policejních operací a vykonávání odpovědnosti členských států v oblasti udržování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. A nakonec, přestože akty schválené v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky nemohou být samy o sobě předmětem soudního jednání, má Soud pravomoc přezkoumávat legalitu evropských rozhodnutí týkajících se restriktivních opatření proti právnickým a fyzickým osobám. Soud má také pravomoc posoudit, zda určité opatření spadá do působnosti SZBP, nebo pod jiné pravomoci Unie.

6.7. Další orgány a poradní instituce

- (1) Ustanovení týkající se Evropské centrální banky (která byla povýšena na orgán Unie) a Účetního dvora zůstávají prakticky beze změny, inovací oproti Ústavě je však to, že oba tyto orgány jsou nyní na seznamu orgánů, který je součástí nového článku 13 pozměněné SEU. Stojí za zmínku, že členy Výkonné rady banky bude nově jmenovat Rada kvalifikovanou většinou, nikoli jednomyslným rozhodnutím.
- (2) Pokud jde o Výbor regionů a Evropský hospodářský a sociální výbor, je třeba konstatovat, že Výbor regionů získal právo podat žalobu, pokud bude zásada subsidiarity porušena legislativním aktem, pro jehož přijetí je podle Lisabonské smlouvy nutná konzultace s ním.

* * *

Závěrem lze říci, že nehledě na jisté aspekty, vzhledem k nimž není možno předběžně stanovit, do jaké míry budou navrhované změny účinné, se Lisabonské smlouvě podařilo ujasnit a zvýšit možnosti orgánů při zachování „metody Společenství“ a institucionální rovnováhy, která by měla Unii umožnit reagovat na novou situaci vzniklou v souvislosti s rozšířením a uplatnit se v mezinárodním kontextu.

7. Akty a postupy: koherentnější, přesnější a přehlednější systém, nikoli však systém dokonalý

- 7.1. Nová smlouva přináší podstatný pokrok, pokud jde o zjednodušení a racionalizaci rozhodovacích postupů a nástrojů činnosti. Přínosy, pokud jde o účinnost těchto procesů, jejich demokratickou legitimitu a transparentnost, jsou zřejmé. Členské státy se však bohužel rozhodly upustit od změn v terminologii, které obsahovala Ústava. Význam těchto změn spočíval v tom, že umožňovaly občanům lépe pochopit, kdo, o čem a jak v Unii rozhoduje. EP považuje tento krok zpět, který znamená značnou ztrátu transparentnosti, za velmi politováníhodný.
- 7.2. Druhy právních nástrojů zůstávají téměř stejné jako dnes, nicméně došlo k mírnému zjednodušení: ve Smlouvě je zakotveno pět druhů právních nástrojů: nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanovisko.

Je velice pozitivní, že bylo zachováno rozlišení mezi legislativními akty a prováděcími akty, které

zavedla Ústava. Nebyla však zachována terminologie legislativních aktů podle Ústavní smlouvy a byly opuštěny pojmy „zákon“ a „rámcový zákon“; to rozhodně nepřispívá ke zvýšení transparentnosti. Budeme tedy mít legislativní akty, které se nazývají „nařízení“, „směrnice“ nebo „rozhodnutí“... a prováděcí akty, kterým se rovněž bude říkat „nařízení“, „směrnice“ nebo „rozhodnutí“..., a myšlenka zavést jednoznačnou hierarchii norem je tedy zpochybněna.

Termíny, které používala Ústava, byly jednoduché a jasné a označení „evropský“ přidané ke každé z těchto kategorií občanům jasně ukazovalo, co je jejich obsahem, protože tyto pojmy odpovídaly terminologii používané ve většině členských států (zákon je souborem předpisů schválených Parlamentem, nařízení je souborem předpisů schválených výkonným orgánem nebo orgánem místní správy), a znamenalo tak konec dosavadních nepřesností a zmatků v terminologii. Místo toho byla pro legislativní akty zachována označení „nařízení“ a „směrnice“, která se budou užívat i pro nelegislativní akty. Aby se odlišily od legislativních aktů, bude se k nelegislativním aktům přidávat přívlastek „prováděcí“ (nebo „v přenesené pravomoci“). Zůstává tedy zachován neprůhledný jazyk, z něhož občané získávají dojem byrokratické moci bez jakékoli transparentnosti, a navíc jazyk klamný, jehož nejnápadnějším paradoxem – přinejmenším pro země, které tuto terminologii používají – je to, že se legislativní akt bude nazývat „nařízením“.

7.3. Navzdory výše uvedeným terminologickým problémům zavádí nová smlouva také hierarchii norem. Jasně je stanovena přednost legislativních aktů před prováděcími akty. Ačkoli obecně platí, že provádění evropských rozhodnutí je v pravomoci členských států, je jasně stanoveno, že Komise může fungovat jako evropský výkonný orgán, který má pravomoc přijímat nezbytná opatření k provádění legislativních aktů na evropské úrovni, zatímco Rada má výkonnou pravomoc pouze výjimečně v případech, které jsou ve Smlouvě výslovně uvedeny, nebo pokud je tak stanoveno v legislativních aktech s náležitým odůvodněním.

7.4. Vytvoření kategorie nařízení v přenesené pravomoci, která umožňují přenést pravomoc z legislativního orgánu (Evropského parlamentu a Rady) na Komisi, přispěje k zefektivnění činnosti Unie, protože legislativní orgán se nebude muset zabývat technickými detaily, které může rychle a lépe řešit výkonný orgán; přenesení pravomocí je doprovázeno nezbytnými zárukami kontroly ze strany legislativního orgánu (zejména prostřednictvím dvou postupů, které mu umožňují buď zablokovat přijetí opatření Komisí, nebo rozhodnout o zrušení přenesení pravomocí), přičemž je zajištěna úplná rovnost mezi Evropským parlamentem a Radou¹.

Vzniká tedy hierarchie norem, v jejímž rámci jsou – jednoduše řečeno – nařízení, směrnice a rozhodnutí legislativními akty, zatímco prováděcí nařízení a směrnice jsou prováděcími akty, které se přijímají za účelem uplatnění legislativních aktů. Rozhodnutí pak mohou mít buď vysloveně politický charakter (například rozhodnutí Rady o zavedení hlasování kvalifikovanou většinou v určité oblasti), nebo se může jednat o jednotlivé prováděcí akty.

7.5. Nové legislativní postupy: Lisabonská smlouva klade jednoznačně důraz na řádný legislativní postup (který odpovídá stávajícímu postupu spolurozhodování); je to legislativní postup *par excellence*, zatímco ostatní druhy postupů jsou chápány jako výjimky („zvláštní legislativní

¹ Postupy, které již byly uplatněny prostřednictvím interinstitucionální dohody o revizi systému komitologie, kterou v roce 2006 vyjednali za EP Richard Corbett a Joseph Daul [uzavření interinstitucionální dohody v podobě společného prohlášení o návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění rozhodnutí 1999/468/ES o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi (nový regulační postup s přezkumem)].

postupy“), které musí být výslovně stanoveny ve Smlouvách. Řádný legislativní postup má tyto hlavní rysy: právo iniciativy má Komise (kromě některých otázek v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva, kde Komise toto právo sdílí alespoň s 1/4 členských států), ke schválení dochází postupem spolurozhodování mezi Evropským parlamentem a Radou (několik malých změn, kterými byl změněn starý postup spolurozhodování, bylo učiněno právě proto, aby byla zdůrazněna úplná rovnost mezi těmito dvěma orgány) a Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou.

- 7.6. Oblast působnosti řádného legislativního postupu se podstatně rozšířila: přibylo přibližně padesát nových právních základů (čímž se jejich počet zvýšil na 86), z nichž některé jsou velmi důležité, jako například ty, které se týkají prostoru svobody, bezpečnosti a práva, zemědělské politiky a rybářské politiky, evropského výzkumného prostoru a vymezení prováděcích pravomocí (dosud upravených rámcovým rozhodnutím o komitologii) nebo stávajícího finančního nařízení (viz příloha 3). Ve všech těchto oblastech už Rada nemůže rozhodovat sama, ale pouze po dohodě s Parlamentem.
- 7.7. Bohužel existuje stále mnoho případů, na něž se vztahují zvláštní legislativní postupy, kdy jeden orgán schvaluje určitý akt za účasti jiného orgánu, přičemž se tato účast může pohybovat od souhlasu po pouhou konzultaci, a někdy není výběr tohoto typu postupu ničím jiným než výsledkem ústupků, ke kterým došlo v průběhu jednání mezivládních konferencí. Ve třech případech může Evropský parlament schválit legislativní akt (nařízení) se souhlasem Rady¹. Naproti tomu v 28 případech schvaluje legislativní akty Rada². Legislativní akt obsahující roční rozpočet podléhá zvláštnímu postupu společného rozhodování Evropského parlamentu a Rady (viz bod 8 níže).
- 7.8. Přes tyto výjimky je Lisabonská smlouva bezpochyby zřetelným pokrokem, pokud jde o účinnost a demokratickou legitimitu evropské legislativy. Tento pokrok je doprovázen podobným pokrokem s ohledem na schvalování mezinárodních dohod, které Unie uzavírá, a to díky širšímu uplatňování hlasování kvalifikovanou většinou v Radě a požadavku na nutnost získání souhlasu Evropského parlamentu (např. u dohod o provádění společné obchodní politiky).

8. Finanční prostředky Unie

- 8.1. Jednou z otázek, která vyvolala největší diskusi, a to jak v Konventu, tak i na mezivládní konferenci v roce 2004, byla reforma systému financování Unie, zejména postupu schvalování rozpočtu. Šlo o institucionalizaci systému, který v budoucnu umožní přiměřené, transparentní a demokratické financování Unie a upevní pravomoci Evropského parlamentu jakožto jedné složky rozpočtového orgánu tím, že mu dá rozhodující slovo při schvalování celého rozpočtu, a to včetně výdajů, které byly dosud označovány jako „povinné“, jako jsou např. výdaje na společnou zemědělskou politiku a společnou rybářskou politiku. Konečný výsledek, ačkoli je vcelku pozitivní, byl do určité míry změněn na mezivládní konferenci, která nepřijala všechny návrhy Konventu. Při jednáních v roce 2007 se však tato otázka vůbec nedostala na pořad jednání.

¹ Jedná se o nařízení, kterými se stanoví statut poslanců Evropského parlamentu a statut evropského veřejného ochránce práv, a nařízení o postupech při vykonávání práva vyšetřování (který rovněž vyžaduje souhlas Komise) – viz příloha 4.

² Ve 22 z těchto případů rozhoduje Rada jednomyslně (v 5 případech se souhlasem Evropského parlamentu, v 17 případech po konzultaci s ním); v 6 případech rozhoduje kvalifikovanou většinou (v jednom případě se souhlasem Evropského parlamentu, v 5 případech po konzultaci s ním) – viz příloha 4.

8.2. Konvent navrhoval třístupňový model, který byl jednoduchý a vyvážený:

- Rada by o základních rysech a o stropu vlastních zdrojů¹ i nadále rozhodovala jednomyslně (s následným schválením členskými státy v souladu s jejich příslušnými ústavními zvyklostmi); EP by měl pouze právo být konzultován;
- Evropský parlament a Rada by společně rozhodovaly o finančním výhledu, který by byl v Ústavě zakotven pod názvem „víceletý finanční rámec“ (poté, co by Ústava vstoupila v platnost, by Rada kvalifikovanou většinou rozhodovala již o prvním finančním rámci);
- oba orgány by společně rozhodovaly o ročním rozpočtu: po prvním čtení v každém z těchto orgánů, které by mohlo vést ke svolání dohodovacího výboru, by měl Parlament v případě neshody poslední slovo za předpokladu, že by pro schválení byla velká většina poslanců; v opačném případě by převážil postoj Rady.

8.3. To znamenalo, že by si členské státy podržely rozhodovací pravomoc při stanovování částky a povahy příjmů Unie, obě složky rozpočtového orgánu by musely souhlasit s plánováním výdajů a v případě neshody ohledně ročního rozpočtu by mohl mít Evropský parlament rozhodující slovo v otázce celkových výdajů (příčemž by se upustilo od rozlišování povinných a nepovinných výdajů), i když v mezích stropů stanovených ve finančním rámci. Ve skutečnosti by to znamenalo, že by oba orgány měly silnou motivaci dohodnout se.

8.4. Mnoha členským státům se tento vyvážený systém nelíbil a po celou dobu mezivládní konference v roce 2004 byly předkládány návrhy, které někdy dokonce zásadním způsobem napadaly stávající pravomoci Evropského parlamentu v této oblasti a představovaly riziko zničení myšlenky finanční demokracie v Unii. Především díky úsilí zástupců Evropského parlamentu a italského a irského předsednictví se podařilo nalézt kompromis, který zachovává nejdůležitější práva Parlamentu v této oblasti. Tento kompromis nebyl v roce 2007 zpochybněn. Jediné změny, které byly provedeny v této kapitole, byly způsobeny politováníhodným odklonem od terminologie stanovené Ústavou²:

- návrhy Konventu týkající se vlastních zdrojů byly zachovány;
- finanční rámec musí vždy schválit oba orgány, ale Rada bude rozhodovat jednomyslně do té doby, než Evropská rada rozhodne o tom – rovněž jednomyslně –, že Rada může rozhodovat kvalifikovanou většinou;
- roční rozpočet musí být také schválen společně Evropským parlamentem a Radou, ale v případě neshody mezi těmito orgány se postup vrací zpět na začátek a Komise předkládá nový návrh rozpočtu³.

¹ Konvent na druhé straně navrhoval, aby byla opatření k realizaci systému vlastních zdrojů schválena zákonem Rady na základě hlasování kvalifikovanou většinou se souhlasem Parlamentu.

² Zákon o systému vlastních zdrojů a jejich stropů se tedy stává nařízením, stejně jako zákon o prováděcích opatřeních k tomuto systému. Zákon o víceletém finančním rámci bude rovněž nařízením, avšak rozpočet, který měl být přijímán ve formě zákona, se nyní stává prostě a jednoduše „rozpočtem“, aniž by byla stanovena podoba legislativního aktu, jímž bude přijat; článek 314 SFEU však stanoví, že rozpočet se přijímá zvláštním legislativním postupem, což z něj podle čl. 289 odst. 3 SFEU činí legislativní akt.

³ Jedná se o obecné pravidlo. V určitém případě má EP i nadále možnost prosadit své stanovisko velmi výraznou většinou. Tato možnost je však v podstatě spíše jen teoretická.

8.5. Toto řešení zachovává, jak již bylo uvedeno, základní aspekty rozpočtových pravomocí Evropského parlamentu: Parlament získává rozhodující slovo, pokud jde o rozpočet jako celek, protože se již nerozlišují povinné a nepovinné výdaje. Zachování požadavku jednomyslnosti při schvalování víceletého finančního rámce je však vážnou komplikací budoucích jednání o této záležitosti, neboť snižuje motivaci orgánů dosáhnout vzájemné dohody, což bylo hlavním důvodem, proč Konvent tento návrh předložil.

9. Pokrok v sektorálních politikách

SFEU obsahuje veškerá ustanovení týkající se změn, které byly provedeny v politikách Unie, s výjimkou obecných pravidel vnější činnosti a ustanovení týkajících se SZBP, která se nacházejí v SEU. Část třetí obsahuje ustanovení týkající se „vnitřních politik a činností Unie“, část čtvrtá „přidružení zámořských zemí a území“ a část pátá „vnější činnosti Unie“. Nová smlouva v zásadě pouze zavádí změny v postupech spojených s ustanoveními stávajících Smluv, která se uplatňují na provádění sektorálních politik, a to především pokud jde o právní základ činnosti Unie v každé oblasti. Je možné se domnívat, že mnohá z těchto ustanovení by mohla být zjednodušena či přizpůsobena změnám, ke kterým došlo od doby, kdy byla přijata. Avšak mandát, který Evropská rada dala Konventu, jej neopravňoval k celkové revizi těchto ustanovení, mezivládní konference z roku 2004 tak také neučinila a v průběhu procesu znovuzahájených jednání v roce 2007 politické podmínky neumožňovaly tuto velmi obtížnou otázku opět otevřít.

Změny, které byly provedeny v politikách Unie, jsou tudíž především důsledkem strukturálních, institucionálních a procesních změn, které zavedla nová smlouva, jako je zrušení tzv. „pilířů“, vymezení pravomocí Unie, orgány, rozhodovací postupy a právní nástroje. Pokud jde o samotný obsah politik, nezavádí Smlouva mnoho nových změn a k nejpodstatnějším z nich dochází v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva (v hrubých rysech bývalý „třetí pilíř“) a vnějších vztahů, především společné zahraniční a bezpečnostní politiky. V ostatních sektorálních politikách se tyto změny týkají především platných postupů a rozlišení právních základů legislativních, resp. nelegislativních aktů, což již samo o sobě zaručuje vyšší účinnost, silnější demokratickou legitimitu a transparentnost činnosti EU, a to vzhledem k přínosu změn, které jsme analyzovali výše. Některé nové právní základy v Ústavě vskutku vytvářely dojem, že dávají Unii zdánlivě nové pravomoci. Šlo však především o oblasti, ve kterých již byla Unie činná prostřednictvím dalších článků včetně článku 308, a jednalo se tedy zejména o vyjasnění způsobu, kterým Unie tyto pravomoci uplatňuje (např. v oblasti energetiky, zdraví, vesmíru, sportu, cestovního ruchu apod.). Tato nová ustanovení byla s několika změnami zachována. Kromě toho byly přijaty dvě významné inovace týkající se boje proti změně klimatu a energetické solidarity, což jsou dva problémy, které se výrazně dotýkají evropských občanů a při jejichž řešení by činnost Unie mohla být jednoznačně přínosnou. V této oblasti se však spíše než o nové pravomoci jedná o nové cíle. Kromě toho je třeba poznamenat, že byla připojena úvodní kapitola, která obsahuje horizontální a průřezové doložky vztahující se na všechny politiky bez rozdílu. Abychom mohli stanovit, zda umožňují Unii v daných oblastech účinnější a demokratičtější fungování, budeme se nyní věnovat hlavním aspektům těchto změn.

9.1. *Prostor svobody, bezpečnosti a práva*

(1) Pokud jde o vnitřní politiky, Lisabonská smlouva provádí nejvíce změn v oblasti svobody, bezpečnosti a práva, především díky tomu, že se ruší struktura „pilířů“ a justiční a policejní spolupráce v trestních věcech (která doposud spadala pod „třetí pilíř“) se začleňuje do „logiky

Společenství“ prostřednictvím obecného uplatňování řádného legislativního postupu a hlasování kvalifikovanou většinou. Bylo tomu tak již v Ústavní smlouvě, avšak Lisabonská smlouva ještě více a výrazněji pozměnila tuto oblast, která je pro evropskou integraci nadále zásadní.

Začlenění bývalého „třetího pilíře“ do rámce Společenství i nadále ponechává netknutý určitý institucionální partikularismus: strategické směry pro legislativní a operativní plánování vymezuje Evropská rada (na základě konsenzu), aniž by byl Parlament do tohoto procesu jakkoli zapojen; o právo legislativního podnětu v oblasti justiční a policejní spolupráce v trestních věcech se dělí Komise a jedna čtvrtina členských států (namísto jednoho členského státu, jak tomu bylo doposud); úloha národních parlamentů je posílena, především s ohledem na kontrolu dodržování zásady subsidiarity (čtvrtina národních parlamentů – místo dosavadní třetiny – může spustit mechanismus „včasného varování“), na hodnocení uplatňování politik Unie v této oblasti a na kontrolu činností Eurojustu a Europolu.

- (2) Cíle politik v této oblasti jsou ujasněny a definovány přesněji. Činnost Unie je výslovně podřízena dodržování základních práv. Z přístupu ke spravedlnosti se stal obecný cíl. Vzájemné uznávání mezi rozdílnými systémy a sbližování právních předpisů jsou uznány jako dva souběžné způsoby uplatňování politik.

Politiky týkající se udělování azylu, přistěhovalectví, kontrol na hranicích a víz jsou považovány za společné politiky Unie, řízené zásadami solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členskými státy.

Nová smlouva také dosahuje významného pokroku s ohledem na justiční spolupráci v občanských a trestních věcech a v oblasti policejní spolupráce, především díky uplatnění řádného legislativního postupu.

- (3) Oblast působnosti justiční spolupráce v občanských věcech je tak rozšířena na všechny otázky, které mají přeshraniční dopady, přičemž je založena na vzájemném uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí. Pro přijímání případných opatření ke sbližování právních předpisů se uplatní řádný legislativní postup, s výjimkou oblasti rodinného práva, ve které se rozhodnutí přijímají jednomyslně (nařízením Rady se stanoviskem Evropského parlamentu). Poté, co obdrží stanovisko EP, a pokud se žádný národní parlament nevysloví proti, však může Rada jednomyslně rozhodnout, že rozšíří působnost řádného legislativního postupu na určité aspekty rodinného práva, které mají přeshraniční dopady.
- (4) Velkou změnou v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech je skutečnost, že řádný legislativní postup (kvalifikovaná většina) se nadále uplatní na sbližování právních předpisů jak v procesní oblasti (minimální pravidla umožňující vzájemné uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí atd.), tak i v oblasti trestního práva hmotného, alespoň pokud jde o minimální pravidla pro vymezení určitých závažných trestných činů s přeshraničním rozměrem, jejichž výčet SFEU obsahuje, a jim odpovídajících sankcí. Nová smlouva dokonce stanoví, že Rada může se souhlasem EP jednomyslně rozhodnout o vymezení dalších oblastí trestněprávního řízení či trestné činnosti obecně, ve kterých se může uplatnit řádný legislativní postup.

Některé členské státy se stavěly výrazně proti tomuto vývoji, a to navzdory zárukám, že evropské právní předpisy v této oblasti musí respektovat základní aspekty právních systémů

členských států. Aby umožnila dosažení dohody, přijala mezivládní konference z roku 2004 mechanismus „záchranné brzdy“, který byl dále pozměněn v průběhu vyjednávání v roce 2007. Tento mechanismus poskytuje požadované záruky členským státům, které se domnívají, že by se jich toto opatření nevhodně dotklo, aniž by však zcela zablokoval možnost dalšího vývoje. Domnívá-li se členský stát, že by se legislativní návrh dotkl „základních aspektů jeho systému trestního soudnictví“, může požádat, aby se návrhem zabývala Evropská rada. Evropská rada má čtyři měsíce na to, aby – na základě konsenzu – vrátila návrh zpět Radě, čímž může postup dále pokračovat. Není-li na konci uvedené lhůty dosaženo dohody a pokud si alespoň devět členských států přeje navázat posílenou spolupráci v této věci na základě daného návrhu právního předpisu, je tato posílená spolupráce automaticky zahájena.

- (5) Dobrou zprávou pro Evropský parlament je také skutečnost, že navzdory silnému odporu několika delegací mezivládní konference z roku 2004 přijala nová smlouva návrh Konventu na vytvoření Úřadu evropského veřejného žalobce, který je příslušný pro boj proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie a který bude schopen stíhat pachatele těchto trestných činů. Jako tomu bylo i v Ústavě, pro přijetí příslušného nařízení Rady, kterým se tento úřad zřizuje, je nutné jednomyslné rozhodnutí Rady po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. Vyjednávání z roku 2007 však začlenila do nové smlouvy ustanovení, které odpovídá mechanismu, o němž se zmiňuje předchozí odstavec a který by bylo možné nazvat „urychlovačem pro naléhavé situace“: není-li v Radě dosaženo jednomyslnosti, může skupina nejméně devíti členských států požádat, aby se daným projektem zabývala Evropská rada; pokud Evropská rada dosáhne v této věci konsenzu, vrátí návrh zpět Radě, čímž může postup pokračovat; pokud není do čtyř měsíců dosaženo v Evropské radě konsenzu, může devět či více členských států požádat o automatické zahájení posílené spolupráce.

„Překlenovací doložka“ navíc umožňuje případné rozšíření pravomocí Úřadu evropského veřejného žalobce tak, aby zahrnovaly boj proti závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem, a to jednomyslným rozhodnutím Evropské rady po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.

- (6) Řádný legislativní postup byl zaveden také pro policejní spolupráci, ačkoli jednomyslnost je zachována v případě operativní spolupráce a zásahů příslušných orgánů jednoho členského státu na území jiného členského státu. Jako je tomu i v případě veřejného žalobce, mezivládní konference z roku 2007 připojila k tomuto článku „urychlovač pro naléhavé situace“, který v případě zablokovaného postupu umožňuje posílenou spolupráci, pokud si ji přeje nejméně devět členských států.
- (7) Závěrem je třeba připomenout, že především zásluhou iniciativy Spojeného království, jehož pozice ve věci „spravedlnosti a vnitřních věcí“ byla obecně známa již dříve (podobně jako je tomu i v případě Irska a v rozdílné míře i Dánska¹), byla prostřednictvím přidavných protokolů přijata specifická ustanovení za účelem posílení tohoto zvláštního statutu. Jako protihodnotu svého souhlasu totiž Spojené království požadovalo změny v obou protokolech uznávající

¹ Specifické postavení Spojeného království a Irska se odvíjí od dvou protokolů, o kterých se zmiňují následující dvě poznámky pod čarou. Postavení Dánska, které se výrazněji nezměnilo, je výsledkem Protokolu o postavení Dánska.

specifičnost situace Spojeného království a Irska (které je svým způsobem nuceno následovat Spojené království vzhledem k obsahu zvláštních dohod, které spolu tyto členské státy v dané oblasti uzavřely), pokud jde o rozvoj prostoru svobody, bezpečnosti a práva, a především pak s ohledem na opatření, jimiž se rozvíjí schengenský *acquis*.

Postavení těchto dvou členských států vyplývá ze specifických podmínek: jedná se o ostrovy, jejichž obyvatelé nemají občanské průkazy a na kterých se uplatňuje systém obyčejového práva (*common law*).

Stávající výjimka pro Spojené království a Irsko v oblasti politiky přistěhovalectví, azylu a víz a také v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech tak byla rozšířena na justiční spolupráci v trestních věcech a na policejní spolupráci¹. Pokud jde o schengenský *acquis*, u kterého Rada souhlasila s tím, že se jej Spojené království a Irsko budou účastnit pouze tehdy, pokud o to projeví zájem a pokud se budou současně účastnit také vytváření těchto dílčích opatření, nebudou mít tyto dva státy povinnost účastnit se těchto opatření pro rozvoj uvedeného *acquis*, pokud o to samy nepožádají. Mohou však zůstat stranou celé oblasti uvedeného schengenského *acquis* či jeho části, pokud tak rozhodne Rada, Evropská rada či koneckonců Komise².

Pokud jde o přechod k novému právnímu režimu aktů bývalého třetího pilíře, a především jeho podřízení přezkumu Soudního dvora a kontrole Komise, vyjednalo si Spojené království, že se k Protokolu o přechodných ustanoveních přidá ustanovení, které upřesní, že opatření přijatá ke dni vstupu v platnost nové smlouvy v oblasti justiční a policejní spolupráce v trestních věcech nebudou uvedenému přezkumu a kontrole podléhat po dobu až pěti let, nebo až do doby, kdy budou tyto akty pozměněny za použití nových postupů. I před uplynutím uvedené lhůty pěti let může Spojené království dokonce oznámit, že nepřijímá nový režim těchto aktů. V takovém případě však skončí použitelnost všech platných aktů v této oblasti na Spojené království a Rada může rozhodnout o tom, že tento členský stát ponese případné finanční důsledky, „které nezbytně a nevyhnutelně nastaly z důvodu ukončení jeho účasti na těchto aktech“³.

9.2. Další vnitřní politiky

- (1) Kromě zavedení několika nových právních základů, které odpovídají několika „novým“ – či lépe vymezeným – pravomocem, jsou změny, které zavádí nová smlouva u ostatních sektorálních politik, především důsledkem toho, že se ze spolurozhodování (a tudíž i z hlasování kvalifikovanou většinou) stal řádný legislativní postup a že akty byly rozděleny na legislativní a prováděcí, dle nové definice.
- (2) Některé z nejvýznamnějších změn byly provedeny v rámci zemědělské a rybářské politiky: legislativní akty, které stanoví pravidla pro společné organizace zemědělských trhů, a další ustanovení nezbytná pro sledování cílů společné zemědělské politiky a společné rybářské politiky budou přijímány řádným legislativním postupem (v současnosti jsou s Evropským parlamentem pouze konzultovány). To znamená, že stanovování hlavních směrů společné

¹ Protokol o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva.

² Protokol o začlenění schengenského *acquis* do rámce Evropské unie.

³ Článek 10 Protokolu (č. 11) o přechodných ustanoveních.

zemědělské a rybářské politiky bude záležitostí, o níž bude rozhodovat také Evropský parlament, nikoli pouze ministři zemědělství jako dosud. Ke stanovení cen, dávek, podpor a množstevních omezení a také ke stanovení a přidělení rybolovných práv však bude docházet prostřednictvím prováděcích aktů, které přijme Rada formou nařízení nebo prováděcích rozhodnutí.

- (3) K politice výzkumu a technologického rozvoje byla připojena nová oblast nazvaná politika v oblasti vesmíru. Rámcový program pro výzkum se stává legislativním aktem, který bude přijat kvalifikovanou většinou. Současně bude prostřednictvím nařízení přijatých řádným legislativním postupem vytvořen evropský výzkumný prostor, ve kterém bude zajištěn volný pohyb výzkumných pracovníků, vědeckých znalostí a technologií. Řádným legislativním postupem bude také možné zavést evropský vesmírný program.
- (4) Cílem nové hlavy s názvem „Energetika“ je mimo jiné zajistit fungování trhu s energií a bezpečnost dodávek energie a podporovat energetickou účinnost a rozvoj obnovitelných zdrojů energie. Nová smlouva nicméně omezuje činnost Unie, která nebude mít možnost ovlivnit právo členského státu stanovit podmínky pro využívání svých energetických zdrojů, jeho volbu mezi různými energetickými zdroji a základní skladbu jeho zásobování energií. Kromě toho, ačkoli je v této oblasti pravidlem uplatňování řádného legislativního postupu a hlasování kvalifikovanou většinou, stanovila mezivládní konference, že jakákoli opatření, která budou především fiskální povahy, musí být zavedena zákonem Rady přijatým jednomyslně po konzultaci s Parlamentem. Rada může nicméně jednomyslně rozhodnout, že rozšíří působnost řádného legislativního postupu na tyto oblasti. Po veřejné diskusi, která proběhla v posledních dvou letech, a v souladu s přáním EP připojila mezivládní konference z roku 2007 specifický odkaz na solidaritu mezi členskými státy v oblasti energetiky.
- (5) Během mezivládní konference z roku 2007 se také členské státy dohodly na tom, že do Smlouvy přidají specifický odkaz na boj proti změně klimatu, což Unii poskytne přiměřenější právní základ pro přijímání závazných opatření v této oblasti.
- (6) V oblasti veřejného zdraví přidává nová smlouva do seznamu podpůrných opatření Unie vedených v rámci boje proti „vážným přeshraničním zdravotním hrozbám“ tyto možnosti: sledování vážných přeshraničních zdravotních hrozeb, včasné varování před nimi a boj proti nim. Unie musí také mimo jiné zavést opatření, která stanoví vysoké standardy kvality a bezpečnosti léčivých přípravků a zdravotnických prostředků, a také opatření, která mají za cíl ochranu veřejného zdraví, pokud jde o tabák a alkohol. Je třeba zdůraznit, že nová smlouva také stanoví, že činnost Unie v této oblasti respektuje odpovědnost členských států za stanovení jejich zdravotní politiky, včetně řízení zdravotnictví a zdravotní péče, a rozdělování na ně vyčleněných zdrojů.
- (7) Můžeme pouze litovat, že text, který byl nakonec schválen, neobsahuje zásadnější změny v oblasti sociální politiky, zejména s ohledem na rozšíření hlasování kvalifikovanou většinou (oproti současné situaci zde nedochází k žádné změně). Nebylo by nicméně správné tvrdit, že Lisabonská smlouva je v sociální oblasti krokem zpět. Naopak, v několika oblastech došlo k pokroku. Kromě toho, že je sociální politika zařazena do oblasti sdílené pravomoci a že je výslovně stanoveno, že Unie může dávat podněty pro zajištění koordinace sociálních politik členských států, je nová smlouva dílčím pokrokem také v následujících oblastech:

- uznání „plné zaměstnanosti“ a „společenského pokroku“ jako cílů Unie;
 - vložení horizontální „sociální doložky“ do oddílu „obecně použitelných ustanovení“ (v hlavě II SFEU), podle které Unie při vymezování a provádění svých politik přihlíží k požadavkům spojeným s „podporou vysoké úrovně zaměstnanosti“, „zárukou přiměřené sociální ochrany“, „bojem proti sociálnímu vyloučení“ a „vysokou úrovní všeobecného a odborného vzdělávání a ochrany lidského zdraví“;
 - vytvoření právního základu, který umožní, aby byly uznány a chráněny služby obecného hospodářského zájmu; kromě toho také mezivládní konference z roku 2007 připojila ke Smlouvě Protokol o službách obecného hospodářského zájmu, který upřesňuje specifickou povahu těchto služeb a jednoznačně uvádí, že žádná ustanovení Smluv neoslabují pravomoci členských států poskytovat „nehospodářské služby obecného zájmu“, tj. veřejné služby v přesném slova smyslu;
 - ve SFEU je výslovně uznána úloha „sociálních partnerů“ a především trojstranné sociální vrcholné schůzky pro růst a zaměstnanost, která přispívá k sociálnímu dialogu.
- (8) Závěrem je třeba poznamenat, že řádný legislativní postup se uplatní také na opatření v oblasti sociálního zabezpečení týkající se práva na sociální dávky pro migrující zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Toto ustanovení bude spojeno s další „záchrannou brzdou“: domnívá-li se členský stát, že by se daná opatření mohla dotknout „základních aspektů jeho systému sociálního zabezpečení, včetně oblasti působnosti, nákladů nebo finanční struktury nebo by se dotkla finanční rovnováhy“ tohoto systému, může požádat, aby se záležitostí zabývala Evropská rada (což znamená pozastavení legislativního postupu). Evropská rada do čtyř měsíců od tohoto pozastavení návrh projedná a buď jej vrátí zpět Radě, čímž ukončí pozastavení legislativního postupu, nebo požádá Komisi o předložení nového návrhu. V tom případě, obdobně jako v případě nečinnosti, se původně navržený akt považuje za nepřijatý.
- (9) Zároveň je třeba konstatovat, že pozměňující smlouva s sebou nepřináší žádné změny v daňové oblasti, kde jednomyslné rozhodnutí Rady zůstává i nadále obecným pravidlem. Mezivládní konference nesouhlasila ani s poměrně malým počtem případů, u nichž Konvent navrhoval, aby se uplatňoval řádný legislativní postup (a tedy i hlasování kvalifikovanou většinou), jako tomu bylo např. pro přijímání opatření správní spolupráce a činností zaměřených na boj proti podvodům a daňovým únikům (poté, co Rada jednomyslně rozhodne o tom, že se navrhovaná opatření týkají těchto otázek).
- (10) Další oblastí, která byla těžištěm diskusí, došlo v ní však jen k poměrně malým změnám, je oblast řádné hospodářské správy. Je však třeba zdůraznit, že pokud jde o pravomoci Unie, potvrzuje Smlouva její úlohu při koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti členských států (navzdory tomu, že mezivládní konference z roku 2004 pozměnila text navržený Konventem tak, aby zdůraznila, že své politiky koordinují v souladu s podmínkami vymezenými v rámci Unie samy členské státy), přičemž mírně posiluje jak úlohu Komise, tak ustanovení týkající se členských států, jejichž měnou je euro. Například rozhodnutí Rady o přijetí eura novými členskými státy (navržené Komisí) musí předcházet doporučení přijaté kvalifikovanou většinou členských států, které již euro zavedly.

Kromě toho jsou pracovní postupy pro Euroskupinu stanoveny v protokolu, který je přílohou Smlouvy. Nová smlouva obsahuje také Prohlášení o Paktu stability a růstu. Pakt byl ostatně předmětem vzrušené diskuse mezi některými delegacemi přítomnými na mezivládní konferenci, jež vyústila ve schválení několika změn textu Konventu, které mimo jiné oslabily navrhovanou úlohu Komise v postupu týkajícím se nadměrného schodku (doporučení, která Rada adresuje dotčenému členskému státu, jsou schválena na základě doporučení Komise, jako je tomu doposud, a nikoli na základě návrhu Komise, jak navrhoval Konvent).

9.3. Společná zahraniční a bezpečnostní politika

- (1) Oblast vnější činnosti Unie byla také výrazně pozměněna, a to především na institucionální úrovni. Jedná se však zároveň o oblast, ve které se Lisabonská smlouva velmi vzdálila od struktury textu Ústavní smlouvy.

Mezivládní konference v roce 2004 totiž přijala návrh Konventu, pokud jde o jednotu struktury ustanovení týkajících se vnější činnosti EU, která – s výjimkou dvou článků části I vymezujících obecné zásady – byla shromážděna v hlavě V části III Ústavy nazvané „Vnější činnost Unie“. Lisabonská smlouva naopak shromáždila v hlavě V SEU obecná ustanovení o vnější činnosti Unie a také všechna ustanovení týkající se SZBP včetně oblasti obrany, přičemž ostatní ustanovení týkající se dalších oblastí vnější činnosti (společná obchodní politika, spolupráce se třetími zeměmi, humanitární pomoc...) jsou nyní začleněna do části V SFEU. Skutečnost, že obě Smlouvy mají shodnou právní sílu – jak to obě připomínají ve svých prvních člancích¹ – zdánlivě zachovává pokrok, jehož bylo dosaženo zrušením struktury pilířů, a omezuje případnou ztrátu konzistentnosti příslušných ustanovení i nebezpečí, že mezivládní oblast SZBP „kontaminuje“ oblast ostatních vnějších činností, která je oblastí, ve které se uplatňují postupy Společenství. Bude nicméně třeba vyvíjet neustálou snahu o dodržování celkového výkladu obou Smluv tak, aby se tento pokrok opravdu uskutečnil a nebezpečí bylo zažehnáno. Ať žije srozumitelnost!

Lisabonská smlouva naopak zachovala – byť nikoli formálně, ale pouze v její podstatě – nejdůležitější institucionální inovaci, kterou Ústavní smlouva přinesla. Vytváří totiž funkci vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který nahrazuje ministra zahraničních věcí, tj. funkci, kterou zaváděla Ústava, přičemž zachovává téměř beze změny všechny jeho úkoly a pravomoci (viz výše, bod 6.5). Tento vysoký představitel, který z institucionálního hlediska „sedí na dvou židličkách“ a který má za úkol řídit společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a koordinovat veškeré vnější vztahy Unie, je hlavní inovací, kterou nová smlouva přináší v oblasti vnějších vztahů Unie. Parlament doufá, že by tato nová funkce mohla napomoci zajištění lepšího souladu a vyšší účinnosti vnější činnosti Unie – velmi však bude záležet na vztazích, které se vytvoří mezi vysokým představitelem, předsedou Komise a novým, voleným předsedou Rady.

Jednomyslnost bude i nadále pravidlem v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, v níž bude stále uplatňován v zásadě mezivládní postup a ve které hraje Evropská rada dominantní úlohu. Hlasování kvalifikovanou většinou se totiž bude vztahovat pouze na provádění rozhodnutí přijatých Evropskou radou (nebo návrhů předložených vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku na žádost Evropské rady),

¹ Třetí pododstavec článku 1 SEU a čl. 1a odst. 2 SFEU.

nebo Radou. I v této věci však bylo připojeno opatření „záchranné brzdy“ pro případ, že by se některý členský stát postavil proti přijetí rozhodnutí kvalifikovanou většinou z důvodů, které jsou pro jeho národní politiku životně důležité. Během mezivládní konference z roku 2004 mělo několik návrhů za cíl dále rozšířit hlasování kvalifikovanou většinou, avšak žádný z nich, ať už ze strany Konventu (hlasování kvalifikovanou většinou v případě návrhů, které předkládá vysoký představitel a podporuje Komise), či italského předsednictví (hlasování kvalifikovanou většinou o všech návrzích vysokého představitele), nepřekonal odpor některých členských států. Nová smlouva nicméně zachovala specifickou „překlenovací doložku“ pro SZBP, které již figurovalo v Ústavě, tj. ustanovení, podle kterého může Evropská rada jednomyslně rozhodnout, že se hlasování kvalifikovanou většinou uplatní v dalších případech, s výjimkou rozhodnutí, která mají vojenské nebo obranné dopady.

Lze snadno pochopit, že bude velmi obtížné tuto „překlenovací doložku“ uplatnit.

Evropský parlament získal v obecné rovině právo být informován a v některých případech konzultován, právo kontroly (otázky, diskuse) a právo odhlasovat rozpočet SZBP. Pravomocemi Soudního dvora v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky je pouze vymezování hranic SZBP a dalších oblastí činnosti EU a přezkum legality evropských rozhodnutí, jimiž se stanoví omezující opatření vůči jednotlivcům.

Stručně řečeno, lze jen litovat, že jsme neučinili větší pokrok, především v oblasti rozhodování kvalifikovanou většinou. Je však třeba si realisticky připustit, že při současné situaci evropské integrace je zahraniční politika natolik spojená s „tvrdým jádrem“ národních pravomocí, že nelze doufat v existenci skutečné společné vnější politiky, dokud všechny členské státy neprojeví politickou vůli v tomto směru. Velkým přínosem nové smlouvy je především vytvoření institucionálních podmínek, které povzbudí členské státy v jejich úsilí dohodnout se mezi sebou a pokusit se vymezit společný přístup k mezinárodním problémům, které jej vyžadují, a vzájemně spolu také konzultovat předtím, než podniknou jednostranné akce, které mohou škodit společným zájmům.

- (2) Největšího pokroku dosahuje nová smlouva v oblasti společné bezpečnostní politiky, protože mezivládní konference z roku 2004 přijala významné kroky, které dokonce předčily návrhy Konventu, jež byly téměř úplně převzaty při jednáních roku 2007.

Perspektiva společné obrany, či alespoň vymezení společné obranné politiky, o jejichž zásadách již bylo dosaženo dohody v rámci Maastrichtské smlouvy, se tak stává realističtější¹. Tato společná obranná politika poskytuje Unii operační kapacitu založenou na civilních i vojenských prostředcích. Hlavními změnami v této souvislosti jsou:

- aktualizace cílů „misí typu Petersberg“²,
- vytvoření Evropské obranné agentury („Agentura pro oblast rozvoje obranných schopností,

¹ Rozhodnutí vytvořit časem společnou obranu přijme Evropská rada jednomyslným hlasováním, přičemž toto rozhodnutí bude muset být schváleno všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními postupy.

² Přidat operace vztahující se k odzbrojení, vojenskému poradenství, stabilizaci po konfliktech a k boji proti terorismu, včetně operací na území třetích zemí, ke stávajícím humanitárním a záchranným úkolům, předcházení konfliktům, úkolům souvisejícím se zachováváním míru a úkolům bojových jednotek při řešení krizí, včetně obnovení míru.

výzkumu, pořízování a vyzbrojování“)¹,

- možnost ustavit rozhodnutím Rady přijatým kvalifikovanou většinou stálou strukturovanou spolupráci v oblasti obrany mezi členskými státy, které mají vojenskou kapacitu a politickou vůli zapojit se (podmínky k realizaci této strukturované spolupráce jsou stanoveny v protokolu, který je přílohou Smlouvy);
 - vymezení povinnosti vzájemné pomoci a podpory mezi členskými státy, podle níž musí členské státy použít veškeré prostředky, které jsou v jejich moci, na pomoc členskému státu, který se stal cílem ozbrojeného napadení na svém území, v souladu s Chartou Organizace spojených národů a se závazky v rámci Organizace Severoatlantické smlouvy, pro ty členské státy, které jsou jejími členy. Nová smlouva zdůrazňuje, že tento závazek nezpochybňuje specifickou povahu bezpečnostní a obranné politiky některých členských států, což tvoří významnou záruku pro ty ze států, které jsou tradičně „neutrální“.
 - k zachování hodnot Unie může Rada pověřit skupinu členských států provedením mise,
 - založení fondu pro zahájení operace z příspěvků členských států, který bude poskytovat prostředky na vojenské výdaje, které nejsou hrazeny z rozpočtu Unie,
 - stanovení postupu pro rychlý přístup k finančním prostředkům z rozpočtu Unie.
- (3) Pozměněná Smlouva o EU obsahuje ještě doložku solidarity členských států, podle které ostatní státy poskytují podporu členskému státu na jeho žádost, je-li tento stát cílem teroristického útoku nebo obětí přírodní katastrofy. Podmínky uplatňování této doložky solidarity budou vymezeny rozhodnutím, které přijme Rada na společný návrh Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Pokud bude mít toto rozhodnutí dopad na obranu, bude Rada rozhodovat jednomyslně. Parlament o tom bude informován.
- (4) Tento přínos je tedy významný a nezpochybňuje zvláštní charakter bezpečnostní a obranné politiky některých členských států, ani závazky členských států, které jsou členy NATO. V žádném případě však nezpůsobí transformaci Unie v agresivní vojenský blok, jak se toho snad někdo mohl obávat. Někdo by byl jistě rád šel ještě dále, zejména pokud jde o hlasování kvalifikovanou většinou. Nicméně vzhledem k výsostně mezivládnímu charakteru této oblasti a k politické realitě Unie v současné době lze mít za to, že konečný výsledek je spíše pozitivní. Přesto při jednáních v roce 2007 znění některých ustanovení pod tlakem některých členských států doznalo změn, které ukazují na vůli zajistit – i tam, kde se to ukazuje jako zcela nadbytečné – že v oblasti SZBP se Unie omezí pouze na pravomoci, které jí svěřují Smlouvy... Dále novou smlouvu doplnila řada nadbytečných prohlášení², která často zcela

¹ Hlavním úkolem této agentury je podporovat racionalizaci vojenských kapacit členských států, koordinaci obranného technologického výzkumu a účelnější využívání finančních prostředků určených na obranu.

² To je případ prohlášení č. 13, které zdůrazňuje, že ustanovení týkající se SZBP „nezasahují“ do současné odpovědnosti členských států „při vypracovávání a provádění jejich zahraniční politiky“ a že ustanovení v oblasti společné bezpečnostní a obranné politiky nezpochybňují jejich vnitrostátní bezpečnostní a obrannou politiku. Totéž platí pro prohlášení č. 14, podle něžž nic v nové smlouvě nezpochybňuje zastoupení členských států v mezinárodních organizacích, včetně členství členského státu v Radě bezpečnosti Organizace spojených národů... Zvláště neopodstatněný je kromě částečné nepřesnosti druhý odstavec tohoto prohlášení, který uvádí,

zbytečně tuto myšlenku znovu potvrzují. Ačkoli ve skutečnosti neškodí, neboť se omezují na poněkud přebytečné potvrzení obsahu ustanovení již obsažených ve Smlouvě, jsou přesto zajímavá, neboť prozrazují poměrně negativní pohled na budování jednotné Evropy a vysílají směrem k veřejnému mínění mylné poselství.

9.4. Další oblasti vnějších vztahů

- (1) V oblasti vnějších vztahů je dále třeba zdůraznit pozitivní změny, k nimž došlo ve společné obchodní politice. Její oblast působnosti se rozšířila, pokud jde o obchod se službami a o duševní vlastnictví. Byla posílena úloha Evropského parlamentu: bude platit řádný legislativní postup s cílem zavést opatření pro uplatňování společné obchodní politiky; Parlamentu bude pravidelně předkládána zpráva o sjednávání mezinárodních dohod; tyto dohody budou moci být uzavřeny pouze s jeho souhlasem. Je třeba také poznamenat, že Lisabonská smlouva potvrdila tzv. „kulturní výjimku“¹ a rozšířila její působnost na další oblasti.
- (2) A konečně v oblasti humanitární pomoci může Evropský parlament uvítat vytvoření zvláštního právního základu podléhajícího řádnému legislativnímu postupu, který stanoví vytvoření dobrovolnického sboru humanitární pomoci.
- (3) Je třeba mít také na paměti, že Lisabonská smlouva zachovává zvláštní ustanovení pro rozvoj politiky sousedství Unie, zejména právní základ, který jí umožňuje v této oblasti uzavírat dohody s příslušnými zeměmi. Avšak nepřiliš konzistentně zahrnuje tato ustanovení do hlavy I SEU („Obecná ustanovení“ SEU...).

10. Podstatné prvky flexibility

Další zásadní otázkou je, zda je nový institucionální rámec dostatečně flexibilní na to, aby Unii umožnil přizpůsobit se vývoji okolností a reagovat na nové výzvy, které se mohou objevit v budoucnu.

Odpověď na tuto otázku lze hledat na dvou různých úrovních: na jedné straně revize Smluv; na straně druhé možnosti vývoje systému uvnitř současného institucionálního rámce, aniž by bylo třeba Smlouvy měnit.

- (1) V oblasti postupu pro přijímání změn Smluv navrhuje nová smlouva zjevná zlepšení: za prvé bylo Evropskému parlamentu uděleno právo podávat návrhy na revizi stejně jako členské státy nebo Komise. Konvent jako instance pro přípravu revize byl také institucionalizován. Jedná se o uznání zcela rozhodující úlohy Konventu při vypracovávání Ústavy a omezení vyplývajících ze samé podstaty mezvládní metody. Evropský parlament, který jako první

že ustanovení týkající se SZBP nedávají Komisi nové pravomoci přicházet s podněty k rozhodnutím ani nezvyšují pravomoci Evropského parlamentu.

¹ Konvent navrhl, že Rada musí rozhodovat jednomyslně, pokud jde o dohody v oblasti kulturních a audiovizuálních služeb, jestliže by hrozilo, že naruší kulturní a jazykovou rozmanitost Unie. Mezvládní konference v roce 2004 tuto „výjimku“ rozšířila na obchodování se službami v sociální oblasti, v oblasti vzdělávání a zdravotnictví, pokud takové dohody mohou vážně narušit organizaci těchto služeb na národní úrovni a ohrozit pravomoc členských států při poskytování těchto služeb. Rada bude také jednat jednomyslně v případech, kdy dohody v oblasti obchodu se službami obecně a obchodní aspekty duševního vlastnictví zahrnují ustanovení, která vyžadují jednomyslnost při schvalování vnitřních předpisů.

navrhl, aby byla použita metoda svolání konventu, může jen podpořit tuto změnu, která umožní, aby byl postup revize transparentnější a demokratičtější a aby se stal zároveň účinnějším.

Jednou z obzvláště pozitivních skutečností je, že Evropský parlament musí dát svůj souhlas, aby se Rada mohla rozhodnout konvent nesvolat v případě, že to rozsah navrhovaných změn neodůvodňuje.

- (2) Nová smlouva bohužel nejde tak daleko, jak si Evropský parlament přál, pokud jde o zjednodušení postupu pro přijímání změn. Text článku 48 pozměněné SEU totiž předpokládá zjednodušený postup pro přijímání změn obsahu ustanovení části III SFEU týkající se vnitřních činností a politik Unie – za podmínky, že tato revize nezvýší pravomoci Unie –, ale toto zjednodušení pouze umožní Evropské radě, aby se obešla bez konventu (aniž by k tomu potřebovala souhlas Evropského parlamentu) a každopádně zachovává požadavek jednomyslnosti a schválení všemi členskými státy v souladu s jejich příslušnými ústavními předpisy. Návrhy jsou konzultovány s EP a Komisí.
- (3) Revize Smluv bude tedy každopádně i nadále vyžadovat jednomyslnost a ratifikaci všemi členskými státy. Přesto byly v Konventu formulovány návrhy, které získaly širokou podporu ze strany Evropského parlamentu a národních parlamentů a které by bývaly umožnily tento požadavek týkající se revize ustanovení o vnitřních politikách Unie zpružnit, při respektování základní zásady, že jakékoli další rozšíření pravomocí Unie by vyžadovalo jednomyslnost členských států.
- (4) Na druhé straně Evropský parlament může pouze uvítat zachování překlenovacích doložek, které navrhl Konvent pro přechod od jednomyslného hlasování k hlasování kvalifikovanou většinou v Radě nebo pro přechod od zvláštního legislativního postupu k řádnému legislativnímu postupu. Skutečnost, že toto rozhodnutí může Evropská rada přijmout pouze se souhlasem Evropského parlamentu a jednomyslně – a to pouze pokud žádný z národních parlamentů nevysloví svůj nesouhlas ve lhůtě šesti měsíců – skýtá dostatečnou záruku, že práva všech členských států budou náležitým způsobem respektována a že rozhodnutí bude transparentní a demokraticky legitimní. Je však třeba uvést, že kromě těchto obecných překlenovacích doložek existují další zvláštní ustanovení, která obvykle buď vyžadují schválení ze strany EP (rozšíření pravomocí Úřadu evropského veřejného žalobce), nebo každému národnímu parlamentu dávají možnost blokovat rozhodnutí Rady.
- (5) Další pozitivní aspekt nového textu se týká zlepšení zavedených v oblasti posílené spolupráce, jejíž význam by mohl v budoucnu vzrůst vzhledem k podstatnému zvýšení počtu členských států. Při zachování nezbytných podmínek pro zaručení soudržnosti celé Unie a její institucionální jednoty rozšiřuje nová smlouva pole posílené spolupráce (ta se může uplatňovat ve všech oblastech, které nejsou ve výlučné pravomoci Unie, zatímco oblast obrany je z ní v současnosti vyloučena) a usnadňuje její zahájení. Posílená spolupráce musí zahrnovat nejméně 9 členských států s tím, že Rada přijímá rozhodnutí kvalifikovanou většinou, kromě oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, kde je i nadále požadována jednomyslnost (zatímco v současnosti je posílená spolupráce v této oblasti zakázána). Kromě toho požadavek týkající se souhlasu Parlamentu (mimo otázky společné zahraniční a bezpečnostní politiky) posílí demokratickou legitimitu rozhodnutí o zahájení takové spolupráce.

- (6) A konečně je také pozitivní skutečnost, že nová smlouva obsahuje nyní překlenovací doložku směřující ke kvalifikované většině nebo k řádnému legislativnímu postupu v rámci posílené spolupráce, jak navrhoval Konvent.
- (7) Poznamenejme také, že Lisabonská smlouva pozměňuje ustanovení týkající se postupu rozšiřování Unie tím, že specifikuje, že EP a národní parlamenty jsou informovány o každé nové žádosti o přistoupení, a výslovně se odvolává na „kritéria pro přistoupení, na nichž se dohodne Evropská rada“ (nyní nazývaná „kodaňská kritéria“), která musí být brána v úvahu při jednomyslném rozhodování Rady, jako je tomu i v současnosti, po schválení v EP, který se usnáší většinou hlasů všech svých členů.
- (8) Dobrovolné vystoupení z Unie: poprvé v zakládacích smlouvách Evropských společenství a poté Unie, které – s výjimkou první Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli – byly výslovně uzavřeny na neomezenou dobu, aniž by však byl stanoven postup kolektivního vypovězení či vypovězení ze strany jednoho členského státu, bude SEU ve svém článku 50 obsahovat mechanismus „dobrovolného vystoupení z Unie“. Je nutno podotknout, že i přesto, že neexistovala specifická ustanovení, bylo podle mezinárodního smluvního práva teoreticky možné takto postupovat i dříve. Ale nynější výslovné zahrnutí této možnosti do samotného textu SEU, kromě toho, že stanoví přesné způsoby pro řešení takové situace, je také jasným a silným signálem, že žádný členský stát není nucen se nadále podílet na tomto společném projektu, pokud si to již nepřeje. Spolu s ustanoveními o posílené a strukturované spolupráci to dokazuje, že přistoupení k Unii a podpora rozvoje jejích politik je něčím, pro co je nutno se rozhodnout svobodně na základě skutečného politického odhodlání.

11. Vstup nové smlouvy v platnost

Protože nová smlouva pokračuje v tradici smluv pozměňujících platné smlouvy, které budou nadále existovat v pozměněné podobě, a jejím cílem nebude rušit a zcela nahrazovat současné smlouvy; jsou pravidla pro její vstup v platnost obvyklými pravidly, která se uplatňují na vstup v platnost nových smluv. Lisabonská smlouva tedy v čl. 6 odst. 2 sama stanoví svůj vstup v platnost na den 1. ledna 2009 za předpokladu, že budou uloženy všechny ratifikační listiny, nebo nestane-li se tak, prvním dnem měsíce následujícího po uložení ratifikační listiny tím signatářským státem, který tak učiní jako poslední. Protokol (č. 10) o přechodných ustanoveních stanoví případné úpravy nezbytné pro přechodné období.

III. Celkové hodnocení

1. Na základě předchozí analýzy může být celkové posouzení výsledků mezivládní konference ukončené v říjnu 2007 a Lisabonské smlouvy ze strany Výboru pro ústavní záležitosti pouze jednoznačně pozitivní. Umožnila zejména odblokovat velmi znepokojující situaci v Evropě a její přijetí také umožní znovu zahájit proces ratifikace jak ve Francii, tak i v Nizozemsku a usnadní ratifikaci národními parlamenty, díky níž bude moci nový text vstoupit v platnost.

2. Jedná se samozřejmě o kompromis, který z pohledu Parlamentu obsahuje bolestné ústupky: opuštění samotné myšlenky ústavy a určitých prvků obsažených v Ústavní smlouvě; politováníhodný posun vstupu v platnost některých prvků a specifická opatření zavedená pro uspokojení nároků

některých členských států. Byla to politická daň za to, že se podařilo vymanit se z krize, do které Unii uvrhlo „ne“ ve francouzském a nizozemském referendu. Lisabonská smlouva nicméně obsahuje velké množství zásadních reforem a výrazných zlepšení oproti stávajícím Smlouvám. A podstatná část inovací, které přinesla Ústava, byla navíc zachována. Především je třeba zdůraznit, že nová smlouva zavádí do Evropské unie více demokracie, podporuje větší účinnost v rozhodování, zaručuje určité vyjasnění vedoucí k lepšímu pochopení, co kdo v Unii dělá, a také k pochopení míry odpovědnosti Unie na straně jedné a členských států na straně druhé.

Dodatečné úvahy spoluzpravodaje Íñiga Méndeze de Viga

3. Mezivládní metoda revize smluv opět ukázala své nedostatky. Pokud jde o obsah Ústavní smlouvy nedošlo k žádnému podstatnému pokroku, zato však byla některá ustanovení vypuštěna. Nedošlo tedy k žádným konstruktivním změnám. Některé vlády dokonce nepokrytě nerespektovaly uzavřené dohody a podařilo se jim změnit již dohodnutá ustanovení, získat zvláštní výjimky nebo výklad, který odpovídal jejich zájmům. Nejlepším příkladem je Velká Británie, u níž byly všechny nejzazší limity (tzv. „red lines“), které si stanovila Blairova vláda, akceptovány.

4. Dosud nikdy nebyl nedostatek víze a ctížádosti národních představitelů v evropské politice tak zjevný. Lisabonská smlouva také nepochybně ukázala určitou bojácnost a nedůvěru k Unii a k jejím orgánům. Hořká pachuť, kterou u mnoha Evropanů zanechal osud Ústavní smlouvy, proto není nikterak nepochopitelná: když Altiero Spinelli srovnával Smlouvu o Evropské unii, kterou přijal Evropský parlament, s Jednotným aktem ve znění přijatém Radou, bylo tomu obdobně. Je však jisté, že mnohá z ustanovení tohoto návrhu, která byla krokem vpřed, jsou dnes v platnosti. Jakmile vstoupí v platnost Lisabonská smlouva, dojde k něčemu podobnému. Progresivní ustanovení Ústavní smlouvy se totiž stanou součástí primárního práva Společenství.

5. Bude třeba využívat jejích orgánů, uplatňovat její nástroje a zaktivovat její potenciál, abychom byli v každodenním životě Evropanů více přítomni. Evropa bude muset čelit zvýšeným strategickým rizikům spojeným s terorismem a s šířením jaderných zbraní a bude se také muset postavit čelem k nové situaci, kterou ve světě vytvořily globalizace a technologická revoluce. Evropa se nachází v situaci, kdy již politika strkání hlavy do písku není možná. Buď vsadí na hospodářský růst, reformu svých trhů a dosáhne vyšší úrovně konkurenceschopnosti, nebo nebude schopna úspěšně čelit síle ekonomiky Spojených států a novým výzvám z Číny či Indie. Založena na zásadách a hodnotách, které spojují všechny Evropany, musí Unie chránit sociální model, který má nesčetně výhod, navzdory všem svým nedostatkům. Jak by řekl Svatý Augustin, „když myslím sám na sebe, má cena je nízká, když se srovnávám s jinými, je vysoká“.

6. Evropa bude také muset vyřešit otázku sousedských vztahů. Lisabonská smlouva obsahuje právní základ umožňující zhostit se tohoto úkolu, který je úzce spjat s otázkou hranic Unie. Ačkoli bylo heslo Unie dle Ústavní smlouvy – „jednotná v rozmanitosti“ – v Lisabonské smlouvě odstraněno, mělo by i nadále řídit evropskou činnost v oblasti vzdělávání a ochrany našeho historického dědictví. Evropa by také měla vyzkoušet nové formy správy, které umožní přímé zapojení občanů do evropských záležitostí. Je třeba zavést jak více demokracie na místní úrovni, tak i tzv. „e-demokracii“, zásady umožňující účast na rozhodování a smírné narovnávání sporů. Hospodářská správa, a zejména pak vztahy mezi Euroskupinou a Evropskou centrální bankou, by měla být předmětem důkladné diskuse, která by předešla čím dál častějším vzájemným sporům.

7. Musíme si uvědomit, že postupovat vpřed společně ve dvaceti sedmi nebude jednoduché. Přeje-li si Evropa dosáhnout svých cílů, nesmí se pohybovat tempem svého nejslabšího članku. A právě z tohoto důvodu bude třeba v budoucnosti více využívat nástroje posílené spolupráce.

8. Evropa se nesmí ani nemůže uzavřít ve své vlastní meditaci, hovět si ve své krizi a očekávat, že se svět zastaví a vyřeší za ni její pochybnosti a váhání. Je proto třeba využít pokroku, jehož bylo dosaženo v Lisabonské smlouvě. Toto je jediná nadějná cesta. Neboť i pro Evropskou unii platí to, co Paul Valéry říkal o básni: „nikdy ukončena, jen opuštěna může být“. Evropský parlament však bude vždy připraven v započaté cestě pokračovat.

PŘÍLOHA I: Pravomoci Unie¹

Typ pravomocí	Výlučné (Úplný seznam) ²	Sdílené (Neúplný seznam) ³	Doplňkové (Úplný seznam)
Definice	Pouze Unie může přijímat právně závazné akty; členské státy mohou vydávat v těchto oblastech právní předpisy pouze se svolením Unie nebo s cílem provádět její akty	Unie i členské státy mají možnost přijímat právně závazné akty, přičemž členské státy mohou jednat tam, kde tak neučinila Unie	Unie může zasáhnout pouze s cílem podpořit činnost členských států (zejména prostřednictvím finančních podpor); může přijímat právní předpisy, ale nikoli harmonizovat vnitrostátní právní a správní ustanovení
Oblasti	<p>Celní unie</p> <p>Stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu</p> <p>Měnová politika pro členské státy, jejichž měnou je euro</p> <p>Zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky</p> <p>Společná obchodní politika</p>	<p>Vnitřní trh</p> <p>Sociální politika</p> <p>Hospodářská, sociální a územní soudržnost</p> <p>Zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů</p> <p>Životní prostředí</p> <p>Ochrana spotřebitele</p> <p>Doprava</p> <p>Transevropské sítě</p> <p><u>Energetika</u></p> <p>Prostor svobody, bezpečnosti a práva</p> <p>Společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví</p> <p><i>Výzkum a technologický rozvoj</i></p> <p><i>Politika v oblasti vesmíru</i></p> <p><i>Rozvojová spolupráce</i></p>	<p>Ochrana a zlepšování lidského zdraví</p> <p>Průmysl</p> <p>Kultura</p> <p><u>Cestovní ruch</u></p> <p>Vzdělávání</p> <p>Mládež</p> <p><u>Sport</u></p> <p>Odborné vzdělávání</p> <p><u>Civilní ochrana</u></p> <p><u>Správní spolupráce</u></p>

¹ SFEU uvádí rovněž společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti, které pro jejich specifickou povahu nelze zařadit do žádné ze tří kategorií v této tabulce. Oblasti pravomocí, které jsou v každém sloupci podtrženy, jsou oblastmi, pro které současné Smlouvy neobsahují žádné zvláštní ustanovení, ale v nichž již Unie vyvíjela činnost, zejména na základě ustanovení o vnitřním trhu nebo na základě článku 308 Smlouvy o ES.

² Kromě těchto pravomocí je ve výlučné pravomoci Unie rovněž uzavření mezinárodní smlouvy, pokud je její uzavření stanoveno legislativním aktem Unie nebo je nezbytné k tomu, aby Unie mohla vykonávat svou vnitřní pravomoc, nebo pokud její uzavření může ovlivnit společná pravidla či změnit jejich působnost.

³ I když se SFEU politikami uvedenými v tomto sloupci v kurzivě zabývá v článku 4, který se týká sdílených pravomocí, jedná se o oblasti, v nichž činnost Unie nesmí členským státům bránit ve výkonu jejich pravomocí.

PŘÍLOHA 2: Seznam nových případů rozhodování kvalifikovanou většinou

- I - Existující právní základy, u nichž došlo k přechodu k rozhodování kvalifikovanou většinou**
[čísla článků SEU a SFEU, která jsou uvedena jako první, odkazují na články Lisabonské smlouvy, v hranatých závorkách jsou čísla těchto článků v budoucím konsolidovaném znění Smluv (na základě tabulky, která je přílohou Lisabonské smlouvy); v závorkách je kurzívou uveden současný postup]
1. Čl. 9C [16] odst. 3 SEU a čl. 201b [236] písm. b) SFEU: Pořadí předsednictví Rady – rozhodnutí Evropské rady, bez návrhu Komise (*článek 203 SES – Rada rozhoduje jednomyslně*)
 2. Článek 42 [48] SFEU: volný pohyb pracovníků, sociální dávky – řádný legislativní postup¹ (*článek 42 SES: spolurozhodování – Rada rozhoduje jednomyslně*)
 3. Čl. 47 [53] odst. 1 SFEU: svoboda usazování, přístup k samostatně výdělečným činnostem – řádný legislativní postup, pokud provádění směrnic, které se přijímají, zahrnuje změnu legislativních zásad v některém členském státě (*čl. 47 odst. 2 SES – spolurozhodování – Rada rozhoduje jednomyslně*)
 4. Článek 61G [74] SFEU: správní spolupráce v prostoru svobody, bezpečnosti a práva – nařízení Rady, konzultace s EP (*článek 66 SES a čl. 34 odst. 1 SEU: postup vymezený v čl. 67 odst. 1 a 2 SES: jednomyslné rozhodnutí Rady po konzultaci s EP – Rada může jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP, přejít k rozhodování kvalifikovanou většinou*)
 5. Čl. 62 [77] odst. 2 SFEU: kontrola na hranicích – řádný legislativní postup (*článek 62 Smlouvy o ES: postup vymezený v článku 67 SES: jednomyslnost v Radě po konzultaci s EP; Rada může jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP, přejít k rozhodování kvalifikovanou většinou*)
 6. Článek 63 [78] SFEU: azyl a ochrana uprchlíků a vysídlených osob – řádný legislativní postup (*čl. 63 odst. 1 a 2 SES: postup vymezený v čl. 67 odst. 5 SES: jednomyslnost a konzultace s EP u některých aspektů; Rada může jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP, přejít k rozhodování kvalifikovanou většinou*)
 7. Článek 63a [79] SFEU: přistěhovalectví – řádný legislativní postup (*čl. 63 odst. 3 a 4 SES: postup vymezený v článku 67 SES: jednomyslnost v Radě a konzultace s EP; Rada může jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP, přejít k rozhodování kvalifikovanou většinou*)
 8. Čl. 65 [81] odst. 2 SFEU: Justiční spolupráce v občanských věcech (kromě rodinného práva)²

¹ Tento postup je doprovázen mechanismem „záchranné brzdy“: domnívá-li se členský stát, že by se daná opatření dotkla „základních aspektů jeho systému sociálního zabezpečení, včetně oblasti působnosti, nákladů nebo finanční struktury“, nebo by se výrazně dotkla „finanční rovnováhy“ tohoto systému, může požádat, aby se záležitostí zabývala Evropská rada (což znamená pozastavení legislativního postupu). Evropská rada do 4 měsíců od tohoto pozastavení návrh projedná a buď jej vrátí zpět Radě, čímž ukončí pozastavení legislativního postupu, nebo požádá Komisi o předložení nového návrhu.

² Písmena e), g) a h) odstavce 2 tohoto článku obsahují nové právní základy; ostatní písmena odpovídají ustanovením článku 65 Smlouvy o ES. Odstavec 3 téhož článku 65 [81] SFEU ještě stanoví, že Rada může přijmout rozhodnutí určující ta hlediska rodinného práva s mezinárodním prvkem, která mohou být

(článek 65 SES: postup vymezený v článku 67 Smlouvy o ES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP s možností přechodu ke spolurozhodování na základě jednomyslného rozhodnutí Rady po konzultaci s Evropským parlamentem)

9. Čl. 69A [82] odst. 1 a 2 SFEU: justiční spolupráce v trestních věcech – řádný legislativní postup¹ (čl. 31 odst. 1 písm. a), b), c), d) SEU – jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
10. Čl. 69B [83] odst. 1 a 2 SFEU: sblížení trestněprávních předpisů, trestných činů a sankcí² (čl. 31 odst. 1 písm. e) SEU – jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
11. Článek 69D [85] SFEU: Eurojust – řádný legislativní postup (čl. 31 odst. 2 SEU – jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
12. Čl. 69F [87] odst. 2 SFEU: neoperativní policejní spolupráce – řádný legislativní postup (čl. 30 odst. 1 SEU – jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
13. Čl. 69G [88] odst. 2 SFEU: Europol – řádný legislativní postup (čl. 30 odst. 2 SEU – jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
14. Čl. 71 [91] odst. 1 SFEU: společná dopravní politika (včetně případů uvedených v odstavci 3) – řádný legislativní postup (čl. 71 odst. 2 SES – Rada rozhoduje jednomyslně po konzultaci s EP pouze v případě odchylek uvedených v tomto odstavci 2)
15. Čl. 107 [129] odst. 3 SFEU: změna některých ustanovení statutu ESCB – řádný legislativní postup (návrh Komise s konzultací s ECB nebo doporučení ECB s konzultací s Komisí) (čl. 107 odst. 5 SES – v případě návrhu Komise rozhoduje Rada jednomyslně, po konzultaci s ECB; ve všech případech musí dát souhlas EP; v případě doporučení ECB rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou po konzultaci s Komisí)
16. Čl. 151 [167] odst. 5: opatření v oblasti kultury – řádný legislativní postup (doporučení Rady rovněž kvalifikovanou většinou) (čl. 151 odst. 5 SES spolurozhodování s jednomyslným rozhodnutím Rady; doporučení: Rada jednomyslným rozhodnutím na návrh Komise)
17. Článek 161 [177] SFEU: Strukturální fondy a Fond soudržnosti (článek 161 SES: v současnosti: jednomyslnost v Radě a souhlas EP)
18. Článek 225A [257] SFEU: Zřizování specializovaných soudů (článek 225A SES: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu)

předmětem aktů přijatých řádným legislativním postupem.

¹ Tento postup je doprovázen mechanismem „záchranné brzdy“: domnívá-li se členský stát, že legislativní návrh v této věci může ohrozit základní aspekty jeho systému trestního soudnictví, může požádat, aby byl návrh vrácen Evropské radě a aby byl postup pozastaven. Evropská rada musí do 4 měsíců buď vrátit návrh Radě, aby mohl postup pokračovat, nebo požádat o to, aby Komise nebo skupina států, které daly k návrhu podnět, předložila nový legislativní návrh. Pokud Evropská rada nepřijme výše uvedené rozhodnutí do 4 měsíců, nebo pokud nový legislativní postup zahájený na její žádost není ukončen do dvanácti měsíců, bude v takovém případě automaticky zahájen postup posílené spolupráce, bude-li si to přát alespoň 9 členských států.

² Tamtéž.

19. Článek 245 [281] SFEU: Změna statutu Soudního dvora kromě hlavy I a článku 64 (*článek 245 SES: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu*)
20. Čl. 245b [283] odst. 2 SFEU: jmenování členů Výkonné rady ECB – rozhodnutí Evropské rady, na doporučení Rady, konzultace s EP a s Radou guvernérů ECB (*článek 112 SES – vzájemná dohoda hlav států nebo předsedů vlád, ostatní ustanovení shodná*)
21. Čl. 249B [290] odst. 2 a čl. 249C [291] odst. 3 SFEU: způsob kontroly výkonu prováděcích pravomocí Komise (současné rozhodnutí o komitologii) – řádný legislativní postup (*článek 202 SES – jednomyslné rozhodnutí Rady, po obdržení stanoviska EP*)

II - Nové právní základy, u nichž se uplatňuje rozhodování kvalifikovanou většinou

1. Čl. 9B [15] odst. 5 SEU: volba předsedy Evropské rady Evropskou radou
2. Čl. 9E [18] odst. 1 SEU: nominace vysokého představitele Unie Evropskou radou se souhlasem předsedy Komise
3. Čl. 15b [31] odst. 2 písm. b) SEU: podněty vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku na základě žádosti Evropské rady – rozhodnutí Rady
4. Článek 16 [14] SFEU: zásady a podmínky pro fungování služeb obecného hospodářského zájmu – řádný legislativní postup
5. Článek 20 [23] SFEU: opatření pro usnadnění diplomatické a konzulární ochrany občanů – směrnice Rady, konzultace s EP
6. Článek 21 [24] SFEU: občanská iniciativa vyzývající k předložení návrhu evropského zákona – řádný legislativní postup
7. Čl. 28D [45] odst. 2 SEU: statut a sídlo obranné agentury – rozhodnutí Rady bez návrhu Komise
8. Čl. 28E [46] odst. 2 SEU: zřízení stálé strukturované spolupráce v oblasti obrany – rozhodnutí Rady bez návrhu Komise, konzultace s vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
9. Čl. 28E [46] odst. 3 SEU: účast členského státu na stálé strukturované spolupráci v oblasti obrany – rozhodnutí Rady (hlasují pouze zúčastněné členské státy) bez návrhu Komise, konzultace s vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
10. Čl. 28E [46] odst. 4 SEU: pozastavení účasti členského státu na stálé strukturované spolupráci v oblasti obrany – rozhodnutí Rady (hlasují pouze zúčastněné členské státy) bez návrhu Komise
11. Čl. 49A [50] odst. 2 SEU: dohoda o vystoupení členského státu z EU – rozhodnutí Rady na návrh vyjednávače dohody (zpravidla Komise), po obdržení souhlasu EP
12. Čl. 61C [70] SFEU: opatření s cílem zhodnotit uplatňování prostoru svobody, bezpečnosti a práva; Evropský parlament i národní parlamenty jsou pouze informovány

13. Článek 69C [84] SFEU: pobídková opatření v oblasti předcházení trestné činnosti – řádný legislativní postup
14. Čl. 97a [118] první pododstavec SFEU: duševní vlastnictví – řádný legislativní postup
15. Čl. 115C [138] odst. 1 a 2 SFEU: členské státy, jejichž měnou je euro – společný postoj a jednotné zastoupení na mezinárodní úrovni – rozhodnutí Rady, konzultace s ECB
16. Čl. 149 [165] odst. 4 SFEU: sport – řádný legislativní postup
17. Čl. 152 [168] odst. 4 písm. c) SFEU: opatření pro postup ve společných otázkách bezpečnosti v oblasti zdraví¹
18. Čl. 152 [168] odst. 5 SFEU: pobídková opatření určená k ochraně lidského zdraví, zejména k boji proti nejméně závažným přeshraničním nemocem a k boji proti tabáku a nadměrnému požívání alkoholu²
19. Čl. 172a [189] odst. 2 SFEU: politika pro oblast vesmíru – řádný legislativní postup
20. Čl. 176A [194] odst. 2 SFEU: energetika – řádný legislativní postup³
21. Čl. 176B [195] odst. 2 SFEU: cestovní ruch – řádný legislativní postup
22. Čl. 176C [196] odst. 2 SFEU: civilní ochrana⁴
23. Čl. 176D [197] odst. 2 SFEU: správní spolupráce – řádný legislativní postup
24. Čl. 188J [214] odst. 3 a 5 SFEU: humanitární pomoc⁵ a zřízení Evropského dobrovolnického sboru
25. Čl. 201b [236] písm. a): seznam složení Rady – rozhodnutí Evropské rady (bez návrhu Komise)
26. Čl. 254a [298] odst. 2 SFEU: správa Evropské unie
27. Čl. 256a [300] odst. 5 SFEU: přezkoumávání pravidel týkajících se povahy a složení VR a HSV – rozhodnutí Rady
28. Čl. 269 [311] pododstavec 4 SFEU: prováděcí opatření pro systém vlastních zdrojů – nařízení Rady, po obdržení souhlasu EP (zvláštní legislativní postup, aniž je však zmíněna jednomyslnost)

¹ Opatření stanovená v písmenech c) a d) jsou totiž nová. Opatření stanovená v písmenech a) a b) byla již stanovena v článku 152 SES a vztahoval se na ně postup spolurozhodování.

² Všechny právní základy stanovené v tomto odstavci jsou nové, s výjimkou základu týkajícího se pobídkových opatření určených k ochraně lidského zdraví, která již byla stanovena v článku 152 SES.

³ Poznamenejme, že již v současnosti Unie přijímá opatření v oblasti energetiky, buď na základě ustanovení, která již stanoví rozhodování kvalifikovanou většinou, nebo na základě článku 308 SES.

⁴ V této oblasti se již přijímají opatření na základě článku 308 SES.

⁵ V této oblasti se již přijímají opatření buď na základě článku 179 (kvalifikovanou většinou), nebo na základě článku 308 SES (jednomyslně).

PŘÍLOHA 3: Legislativní akty – řádný legislativní postup

Tato příloha obsahuje seznam právních základů, na které se bude vztahovat řádný legislativní postup stanovený Lisabonskou smlouvou (který v hrubých rysech odpovídá současnému postupu vymezenému v článku 251 SES, tzv. postupu spolurozhodování).

U podtržených oblastí buď jde o zcela nový právní základ, nebo došlo ke změně postupu a vztahuje se na ně „spolurozhodování/řádný legislativní postup“.

Uvedená čísla článků SEU a SFEU odkazují na články Lisabonské smlouvy a v hranatých závorkách jsou čísla těchto článků v budoucím konsolidovaném znění Smluv (na základě tabulky, která je přílohou Lisabonské smlouvy).

Kurzivou jsou uvedeny odpovídající články platné Smlouvy a v případě, kdy se podle Lisabonské smlouvy mění legislativní postup, i postup, který se používá v současnosti.

1. Služby obecného hospodářského zájmu (článek 16 [14] SFEU) (článek 16 SES)
2. Pravidla pro uplatňování práva na přístup k dokumentům (čl. 16A [15] odst. 3 SFEU) (čl. 255 odst. 2)
3. Ochrana údajů (čl. 16B [16] odst. 2 SFEU) (čl. 286 odst. 2)
4. Opatření pro boj proti jakékoli diskriminaci z důvodu státní příslušnosti (článek 16D [18] SFEU) (článek 12 SES)
5. Základní zásady podpůrných opatření v oblasti nediskriminace (čl. 16E [19] odst. 2 SFEU) (čl. 13 odst. 2 SES)
6. Ustanovení k usnadnění výkonu práva občanů volně se pohybovat a pobývat na území členských států (čl. 18 [21] odst. 2 SFEU) (čl. 18 odst. 2 SES)
7. Iniciativa občanů (čl. 21 [24] SFEU)
8. Celní spolupráce (článek 27a [33] SFEU) (článek 135 SES)
9. Uplatňování pravidel hospodářské soutěže na společnou zemědělskou politiku (článek 36 [42], který odkazuje na čl. 43 odst. 2 SFEU) (článek 36 SES: kvalifikovaná většina v Radě a stanovisko EP)
10. Právní předpisy v oblasti společné zemědělské politiky (čl. 37 [43] odst. 2 SFEU) (čl. 37 odst. 2 SES: kvalifikovaná většina v Radě a stanovisko EP)
11. Volný pohyb pracovníků (článek 40 [46] SFEU) (článek 40 SES)
12. Vnitřní trh – opatření sociálního zabezpečení pro migrující pracovníky ve Společenství¹ (čl. 42 [48])

¹ S mechanismem „záchranné brzdy“: domnívá-li se členský stát, že by se daná opatření mohla dotknout

SFEU) (článek 42 SES: spolurozhodování – Rada rozhoduje jednomyslně)

13. Právo usazování (čl. 44 [50] odst. 1 SFEU) (článek 44 SES)
14. Vynětí některých činností z oblasti působnosti ustanovení o právu usazování v jednom z členských států (čl. 45 [51] druhý pododstavec SFEU) (čl. 45 druhý pododstavec SES: kvalifikovaná většina v Radě bez zapojení EP)
15. Koordinace právních a správních ustanovení, která stanoví zvláštní režim pro státní příslušníky jiných členských států při výkonu práva usazování (čl. 46 [52] odst. 2 SFEU) (čl. 46 odst. 2 SES)
16. Koordinace právních a správních ustanovení členských států týkajících se přístupu k samostatně výdělečným činnostem a jejich výkonu a vzájemného uznávání diplomů (čl. 47 [53] odst. 1 SFEU) (článek 47 SES: spolurozhodování – Rada rozhoduje jednomyslně, pokud má její rozhodnutí za následek změnu stávající zákonné právní úpravy členských států)
17. Rozšíření použitelnosti ustanovení týkajících se poskytování služeb na státní příslušníky třetích zemí usazené ve Společenství (čl. 49 [56] druhý pododstavec SFEU) (čl. 49 druhý pododstavec SES: kvalifikovaná většina v Radě bez zapojení EP)
18. Liberalizace služeb v určených oblastech (čl. 52 [59] odst. 1 SFEU) (čl. 52 odst. 1 SES: kvalifikovaná většina v Radě a stanovisko EP)
19. Služby (článek 55 [62] SFEU) (článek 55 SES)
20. Přijímání dalších opatření týkajících se pohybů kapitálu do a ze třetích zemí (čl. 57 [64] odst. 2 SFEU) (čl. 57 odst. 2 první věta SES: kvalifikovaná většina v Radě bez zapojení EP)
21. Správní opatření týkající se pohybu kapitálu v oblasti předcházení trestné činnosti a terorismu a boje proti nim (článek 61H [75] SFEU) (článek 60 SES)
22. Víza, kontroly na vnějších hranicích, podmínky volného pohybu státních příslušníků třetích zemí, správa vnějších hranic, absence kontroly na vnitřních hranicích (čl. 62 [77] odst. 2 SFEU) (článek 62 SES: postup vymezený v článku 67 Smlouvy o ES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP s možností přechodu ke spolurozhodování na základě jednomyslného rozhodnutí Rady po konzultaci s Evropským parlamentem)
23. Azyl, dočasná nebo doplňková ochrana osob (čl. 63 [78] odst. 2 SFEU) (čl. 63 odst. 1 a 2 a čl. 64 odst. 2 SES: postup vymezený v článku 67 Smlouvy o ES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP s možností přechodu ke spolurozhodování na základě jednomyslného rozhodnutí Rady po konzultaci s Evropským parlamentem)
24. Přistěhovalectví a boj proti obchodu s lidmi (čl. 63a [79] odst. 2 SFEU) (čl. 63 odst. 3 a 4 SES: postup vymezený v článku 67 Smlouvy o ES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP s možností

„základních aspektů jeho systému sociálního zabezpečení, včetně oblasti působnosti, nákladů nebo finanční struktury nebo by se dotkla finanční rovnováhy“ tohoto systému, může požádat, aby se záležitostí zabývala Evropská rada (což znamená pozastavení legislativního postupu). Evropská rada do 4 měsíců od tohoto pozastavení návrh projedná a buď jej vrátí zpět Radě, čímž ukončí pozastavení legislativního postupu, nebo požádá Komisi o předložení nového návrhu.

přechodu ke spolurozhodování na základě jednomyslného rozhodnutí Rady po konzultaci s Evropským parlamentem)

25. Podpůrná opatření s cílem podpořit integraci státních příslušníků třetích zemí (čl. 63a [79] odst. 4 SFEU)
26. Justiční spolupráce v občanských věcech (kromě rodinného práva)¹ (čl. 65 [81] odst. 2 SFEU) *(článek 65 SES: postup vymezený v článku 67 Smlouvy o ES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP s možností přechodu ke spolurozhodování na základě jednomyslného rozhodnutí Rady po konzultaci s Evropským parlamentem)*
27. Justiční spolupráce v trestních věcech – postupy, spolupráce, vzdělávání, konflikty pravomocí, minimální pravidla pro uznávání rozsudků) (čl. 69A [82] odst. 1 a 2 SFEU)² *(článek 31 SEU: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu)*
28. Minimální pravidla pro stanovení porušování a sankcí v oblasti závažné přeshraniční kriminality (čl. 69B [83] odst. 1 a případně 2 SFEU) *(článek 31 SEU: postup vymezený v čl. 34 odst. 2 a čl. 39 odst. 1 SEU: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu)*
29. Podpůrná opatření v prevenci kriminality (článek 69C [84] SFEU)
30. Eurojust (čl. 69D [85] odst. 1 druhý pododstavec SFEU) *(článek 31 SEU: postup vymezený v čl. 34 odst. 2 a čl. 39 odst. 1 SEU: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu)*
31. Způsoby zapojení Evropského parlamentu a národních parlamentů do hodnocení Eurojustu (čl. 69D [85] odst. 1 třetí pododstavec SFEU)
32. Policejní spolupráce (některé aspekty) (čl. 69F [87] odst. 2 SFEU) *(článek 30 SEU: postup vymezený v čl. 34 odst. 2 a čl. 39 odst. 1 SEU: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu)*
33. Europol (čl. 69G [88] odst. 2 první pododstavec SFEU) *(článek 30 SEU: postup vymezený v čl. 34 odst. 2 a čl. 39 odst. 1 SEU: jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu)*
34. Způsoby kontroly Europolu ze strany EP a národních parlamentů (čl. 69G [88] odst. 2 druhý pododstavec SFEU)
35. Uplatňování společné dopravní politiky (čl. 71 [91] odst. 1 SFEU) *(článek 71 SES)*

¹ Písmena e), g) a h) odstavce 2 tohoto článku obsahují nové právní základy; ostatní písmena odpovídají ustanovením článku 65 Smlouvy o ES. Odstavec 3 téhož článku 81 SFEU ještě stanoví, že Rada může přijmout rozhodnutí určující ta hlediska rodinného práva s přeshraničním prvkem, která mohou být předmětem aktů přijatých řádným legislativním postupem.

² Odstavce 3 a 4 těchto článků stanoví mechanismus „záchranné brzdy“: domnívá-li se členský stát, že legislativní návrh v této věci může ohrozit základní aspekty jeho systému trestního soudnictví, může požádat, aby byl návrh vrácen Evropské radě a aby byl postup pozastaven. Evropská rada musí do 4 měsíců buď vrátit návrh Radě, aby mohl postup pokračovat, nebo požádat o to, aby Komise nebo skupina států, které daly k návrhu podnět, předložila nový legislativní návrh. Pokud Evropská rada nepřijme výše uvedené rozhodnutí do 4 měsíců, nebo pokud nový legislativní postup zahájený na její žádost není ukončen do dvanácti měsíců, bude v takovém případě automaticky zahájen postup posílené spolupráce v této oblasti, bude-li si to přát alespoň 9 členských států.

36. Námořní a letecká doprava (čl. 80 [100] odst. 2 SFEU) (čl. 80 odst. 2 SES)
37. Opatření ke sblížení vnitrostátních ustanovení, která upravují vytváření nebo fungování vnitřního trhu na podporu cílů článku 22a [26] (čl. 94 [114] odst. 1 SFEU) (čl. 95 odst. 1 SES)
38. Nutná opatření pro odstranění rozdílů narušujících vnitřní trh (článek 96 [116] SFEU) (článek 96 SES: kvalifikovaná většina v Radě bez zapojení EP)
39. Duševní vlastnictví kromě jazykových režimů ve vztahu k evropským právům duševního vlastnictví (čl. 97a [118] první pododstavec SFEU)¹
40. Mnohostranný dohled (čl. 99 [121] odst. 6 SFEU) (čl. 99 odst. 5 SES: postup spolupráce)
41. Změna protokolu o statutu ESCB a ECB (čl. 107 [129] odst. 3 SFEU) (čl. 107 odst. 5 SES: jednomyslnost v Radě, popřípadě kvalifikovaná většina, po obdržení souhlasu Evropského parlamentu)
42. Opatření nezbytná pro používání měny euro (článek 111a [133] SFEU) (čl. 123 odst. 4 SES)
43. Opatření na podporu zaměstnanosti (článek 129 [149] SFEU) (článek 129 SES)
44. Sociální politika (čl. 137 [153] odst. 1 kromě písm. c), d), f) a g), a odst. 2², první, druhý a poslední pododstavec SFEU) (čl. 137 odst. 1 a 2 SES)
45. Sociální politika (rovné příležitosti, rovné zacházení, stejná odměna mužů a žen za rovnocennou práci) (čl. 141 [157] odst. 3 SFEU) (čl. 141 odst. 3 SES)
46. Evropský sociální fond (článek 148 [164] SFEU) (článek 148 SES)
47. Vzdělávání (mimo doporučení) (čl. 149 [165] odst. 4 písm. a) SFEU) (čl. 149 odst. 4 SES)
48. Sport (čl. 149 [165] odst. 2 písm. g) a odst. 4 SFEU)
49. Odborné vzdělávání (čl. 150 [166] odst. 4 SFEU) (čl. 150 odst. 4 SES)
50. Kultura (mimo doporučení) (čl. 151 [167] odst. 5 první odrážka SFEU) (článek 151 SES: spolurozhodování – Rada rozhoduje jednomyslně)
51. Veřejné zdraví – opatření s cílem řešit společné otázky bezpečnosti v oblasti zdraví³ (čl. 152 [168] odst. 4 SFEU) (čl. 152 odst. 4 SES)
52. Veřejné zdraví – podpůrná opatření zaměřená na ochranu lidského zdraví, zejména boj proti vážným nemocem šířícím se přes hranice a na boj proti kouření a alkoholismu (čl. 152 [168] odst. 5

¹ Protože pro tuto činnost neexistuje specifický právní základ, Unie až dosud postupovala v této oblasti na základě článku 308 SES: *jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu*.

² V oblastech stanovených v těchto písmenech přijímá legislativu Rada jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP. Poslední pododstavec odstavce 2 nicméně obsahuje „překlenovací doložku“, na jehož základě může Rada jednomyslně rozhodnout, že se na písmena d), f) a g) odstavce 1 uplatní řádný legislativní postup.

³ Opatření stanovená v písmenech a) a b) odstavce 4 tohoto článku byla již stanovena v článku 152 Smlouvy o ES. Opatření stanovená v písmenech c) a d) jsou nová.

SFEU¹⁾

53. Ochrana spotřebitele (čl. 153 [169] odst. 3 SFEU) (čl. 153 odst. 4 SES)
54. Transevropské sítě (článek 156 [172] SFEU) (článek 156 SES)
55. Průmysl (čl. 157 [173] odst. 3 SFEU) (čl. 157 odst. 3 SES)
56. Opatření v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti (čl. 159 [175] třetí pododstavec SFEU) (článek 159 SES)
57. Strukturální fondy (čl. 161 [177] první pododstavec SFEU) (čl. 161 SES: v současnosti: *jednomyslnost v Radě a souhlas EP*)
58. Fond soudržnosti (čl. 161 [177] druhý pododstavec SFEU) (čl. 161 SES: v současnosti: *jednomyslnost a souhlas EP*) od roku 2007: *kvalifikovaná většina v Radě a souhlas EP*)
59. Evropský fond pro regionální rozvoj (článek 162 [178] SFEU) (článek 162 SES)
60. Rámcový program pro výzkum (čl. 166 [182] odst. 1 SFEU) (čl. 166 odst. 1 SES)
61. Vytvoření evropského výzkumného prostoru (čl. 166 [182] odst. 5 SFEU)
62. Provádění rámcového programu pro výzkum: pravidla pro účast podniků a pro šíření výsledků (čl. 167 [183] a čl. 172 [188] druhý pododstavec SFEU) (článek 167 SES)
63. Doplňkové programy pro výzkum pro některé členské státy (článek 168 [184] a čl. 172 [188] druhý pododstavec SFEU) (článek 168 SES)
64. Účast v programech pro výzkum zahájených některými členskými státy (článek 169 [185] a čl. 172 [188] druhý pododstavec SFEU) (článek 169 SES)
65. Politika v oblasti vesmíru (článek 172a [189] SFEU)
66. Životní prostředí (činnost Společenství za účelem dosažení stanovených cílů v této oblasti, s výjimkou opatření fiskální povahy) (čl. 175 [192] odst. 1 SFEU) (čl. 175 odst. 1 SES)
67. Program činnosti v oblasti životního prostředí (čl. 175 [192] odst. 3 SFEU) (čl. 175 odst. 3 SES)
68. Energetika s výjimkou opatření fiskální povahy (čl. 176A [194] odst. 2 SFEU)².
69. Cestovní ruch – opatření na doplnění akcí uskutečňovaných v členských státech (čl. 176B [195] odst. 2 SFEU)

¹ Všechny právní základy stanovené v tomto odstavci jsou nové, s výjimkou základu týkajícího se podpůrných opatření určených k ochraně lidského zdraví, který již byla stanoven v článku 152 Smlouvy o ES.

² Protože pro tuto činnost neexistuje specifický právní základ, Unie až dosud postupovala v této oblasti na základě článku 308 SES: *jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu*.

70. Civilní ochrana před přírodními katastrofami nebo katastrofami zaviněnými lidmi (čl. 176C [196] odst. 2 SFEU)¹
71. Správní spolupráce pro provádění práva Unie členskými státy (čl. 176D [197] odst. 2 SFEU)
72. Obchodní politika – prováděcí opatření (čl. 188C [207] odst. 2 SFEU) (článek 133 SES: kvalifikovaná většina v Radě bez konzultace s EP)
73. Rozvojová spolupráce (čl. 188E [209] odst. 1 SFEU) (článek 179 SES)
74. Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi (čl. 188H [212] odst. 2 SFEU) (článek 181 A SES: kvalifikovaná většina v Radě a stanovisko EP)
75. Obecný rámec pro akce humanitární pomoci (čl. 188J [214] odst. 3 SFEU)
76. Evropský dobrovolnický sbor humanitární pomoci (čl. 188J [214] odst. 5 SFEU)
77. Statut a pravidla financování politických stran na evropské úrovni (článek 191 [224] SFEU) (článek 191 SES)
78. Zřizování specializovaných soudů (článek 225A [257] SFEU) (článek 225A SES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
79. Změna statutu Soudního dvora kromě hlavy I a článku 64 (článek 245 [281] SFEU) (článek 245 SES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
80. Způsob kontroly prováděcích pravomocí (čl. 249C [291] odst. 3 SFEU) (článek 202 SES: jednomyslnost v Radě a stanovisko EP)
81. Evropská správa (čl. 254a [298] odst. 2 SFEU)
82. Schválení finančních pravidel (čl. 279 [322] odst. 1 SFEU) (čl. 279 odst. 1 SES: jednomyslnost v Radě po konzultaci s Evropským parlamentem, později, od roku 2007, kvalifikovaná většina v Radě)
83. Boj proti podvodům, které ohrožují finanční zájmy Společenství (čl. 280 [325] odst. 4 SFEU) (čl. 280 odst. 4 SES)
84. Služební řád úředníků a pracovní řád ostatních zaměstnanců Unie (článek 283 [336] SFEU) (článek 283 SES: kvalifikovaná většina v Radě a stanovisko EP)
85. Statistika (čl. 285 [338] odst. 1 SFEU) (čl. 285 odst. 1 SES)

¹ Protože pro tuto činnost neexistuje specifický právní základ, Unie až dosud postupovala v této oblasti na základě článku 308 SES: *jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu.*

PŘÍLOHA 4: Legislativní akty – zvláštní legislativní postupy

Tento dokument obsahuje seznam právních základů, na které se vztahují zvláštní legislativní postupy. Uvedená čísla článků SEU a SFEU odkazují na články Lisabonské smlouvy a v hranatých závorkách jsou čísla těchto článků v budoucím konsolidovaném znění Smluv (na základě tabulky, která je přílohou Lisabonské smlouvy).

Kurzivou jsou uvedeny odpovídající články platné Smlouvy, pokud existují, a v případě změny postupu i postup, který se používá v současnosti.

I - Postupy ad hoc

1. Roční rozpočet – společné rozhodnutí EP-Rada (článek 272 [314] SFEU) (*článek 272 SES: postup ad hoc*)

II - Akty Evropského parlamentu

2. Statut poslanců Evropského parlamentu (čl. 190 [223] odst. 2 SFEU): přijímá EP, z vlastního podnětu, po obdržení souhlasu Rady (Rada rozhoduje jednomyslně, pokud jde o daňový režim) a stanoviska Komise (*čl. 190 odst. 5 SES*)
3. Způsoby výkonu vyšetřovacího práva (čl. 193 [226] třetí pododstavec SFEU): přijímá EP, z vlastního podnětu, po obdržení souhlasu Rady a Komise (*čl. 193 SES: společná dohoda*)
4. Statut evropského veřejného ochránce práv (čl. 195 [228] odst. 4 SFEU): přijímá EP, z vlastního podnětu, po obdržení souhlasu Rady a stanoviska Komise (*čl. 195 odst. 4 SES*)

III - Akty Rady

A. Jednomyslnost a souhlas Evropského parlamentu

5. Opatření k potírání diskriminace (čl. 16E [19] odst. 1 SFEU) (*čl. 13 odst. 1 SES: stanovisko EP*)
6. Rozšíření práv spjatých s občanstvím (článek 22 [25] SFEU) – **požadována ratifikace členskými státy** (*Článek 22 SES*)
7. Úřad evropského veřejného žalobce (čl. 69E [86] odst. 1 SFEU)
8. Jednotný postup konání voleb (čl. 190 [223] odst. 1 SFEU): na základě iniciativy a se souhlasem EP – **požadována ratifikace členskými státy** (*čl. 190 odst. 4 SES*)
9. Víceletý finanční rámec (čl. 270a [312] odst. 2 SFEU) *Neuvedeno ve smlouvách. V současnosti spadá do interinstitucionální dohody*

B. Jednomyslnost a konzultace s Evropským parlamentem

10. Článek 6 SEU (s čl. 188N [218] odst. 6 a 8): přistoupení k Evropské úmluvě o ochraně lidských

práv – rozhodnutí Rady na návrh vyjednávače dohody (zpravidla Komise), po obdržení souhlasu EP

11. Opatření týkající se sociálního zabezpečení nebo sociální ochrany (čl. 18 [21] odst. 3 SFEU) (čl. 18 odst. 3 SES)
12. Občanství: právo volit a být volen v obecních a v evropských volbách ve státě, v němž má občan bydliště (čl. 19 [22] SFEU) (čl. 19 SES)
13. Přijetí opatření týkajících se pohybu kapitálu do nebo ze třetích zemí, která představují krok zpět v procesu liberalizace stanoveném právem Společenství (čl. 57 [64] odst. 3 SFEU) (čl. 57 odst. 2 na konci SES: *jednomyslnost v Radě bez stanoviska EP*)
14. Opatření týkající se pasů, identifikačních karet a povolení k pobytu (čl. 62 [77] odst. 3 SFEU)
15. Soudní spolupráce v občanských věcech týkající se opatření týkajících se rodinného práva s přeshraničními dopady¹ (čl. 65 [81] odst. 3 SFEU) (čl. 67 odst. 5 *druhá odrážka SES*)
16. Operační policejní spolupráce (čl. 69F [87] odst. 3 SFEU) (čl. 30 odst. 1 písm. a): *postup vymezený v čl. 34 odst. 2 a čl. 39 odst. 1 SEU*
17. Zásahy orgánů jednoho členského státu na území jiného členského státu (článek 69H [89] SFEU) (článek 32 SEU: *postup vymezený v čl. 34 odst. 2 a čl. 39 odst. 1 SEU*)
18. Harmonizace daní z obratu a nepřímých daní (čl. 93 [113] SFEU) (čl. 93 SES)
19. Sbližování ustanovení, která mají přímý dopad na vnitřní trh (čl. 95 [115] SFEU) (čl. 94 SES)
20. Jazykový režim titulů duševního vlastnictví (článek 97a [118] SFEU)
21. Náhrada Protokolu o nadměrném schodku (čl. 104 [126] odst. 14 SFEU) (čl. 104 odst. 14 SES)
22. Zvláštní úkoly Evropské centrální banky týkající se dohledu nad úvěrovými a dalšími finančními institucemi (čl. 105 [127] odst. 6 SFEU) (čl. 105 odst. 6 SES: *jednomyslnost v Radě po konzultaci s ECB a po obdržení souhlasu EP*)
23. Sociální politika: sociální zabezpečení a sociální ochrana pracovníků, ochrana pracovníků při skončení pracovního poměru, zastupování a kolektivní obrana, podmínky zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí² (čl. 137 [153] odst. 1 písm. c), d), f) a g) a odst. 2 písm. b) SFEU) (čl. 137 odst. 1 písm. c), d) f) a g) a odst. 2 písm. b) *druhý pododstavec SES*)
24. Životní prostředí: předpisy fiskální povahy, opatření týkající se územního plánování, hospodaření s vodními zdroji, využívání půdy a opatření týkající se zásobování energií a diverzifikace energetických zdrojů (čl. 175 [192] odst. 2 SFEU) (čl. 175 odst. 2 SES)
25. Energie: opatření fiskální povahy (čl. 176A [194] odst. 3 SFEU)

¹ Rada může jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP, přejít k řádnému legislativnímu postupu (druhý pododstavec tohoto odstavce 3 článku 65 [81] SFEU).

² Rada může jednomyslným rozhodnutím, po konzultaci s EP, přejít k řádnému legislativnímu postupu u písmen d), f) a g) (druhý pododstavec článku 137 [153] odst. 2 SFEU).

26. Přidružování zámořských zemí a území k Unii – postup a pravidla (článek 187 [203] SFEU – s konzultací s EP) (článek 187 SES – bez konzultace s EP)
27. Pravomoc Soudního dvora v oblasti duševního vlastnictví (článek 229A [262] SFEU) (článek 229A SES: *jednomyslnost v Radě a stanovisko Parlamentu, navíc ratifikace členskými státy*)
28. Změna protokolu o statutu Evropské investiční banky (článek 266 [308] třetí pododstavec) (čl. 266 *třetí pododstavec SES*)
29. Vlastní zdroje Unie – maximální výše a vytváření nových zdrojů (čl. 269 [311] třetí pododstavec SFEU) – **požadována ratifikace členskými státy** (článek 269 SES)

C. Kvalifikovaná většina a souhlas EP

30. Prováděcí opatření systému vlastních zdrojů Unie (čl. 269 [311] čtvrtý pododstavec SFEU)

D. Kvalifikovaná většina a konzultace s EP

31. Opatření za účelem usnadnění diplomatické ochrany (článek 20 [23] SFEU – schválení směrnic zvláštním legislativním postupem) (článek 20 SES – *dohoda mezi členskými státy: mezivládní spolupráce*)
32. Výzkum: zvláštní programy pro provádění rámcového programu (čl. 166 [182] odst. 4 SFEU) (čl. 166 odst. 4 SES)
33. Nejvzdálenější regiony (čl. 299 [349] druhý pododstavec SFEU) (čl. 299 odst. 2 *druhý pododstavec SES*)

DOPIS ZASLANÝ VÝBOREM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Dopis ze dne 23. ledna 2008, který zaslal pan Gerardo Galeote, předseda Výboru pro regionální rozvoj, panu Jo Leinenovi, předsedovi Výboru pro ústavní záležitosti

Pan Jo Leinen
Předseda
Výbor pro ústavní záležitosti

Věc: Lisabonská smlouva

Vážený pane předsedo,

Vzhledem k nedostatku času nebude Výbor pro regionální rozvoj schopen přijmout stanovisko k výše uvedenému dokumentu, který však považujeme za velice důležitý pro regionální rozvoj. Proto bych Vás jménem Výboru rád informoval o našem stanovisku.

Lisabonská smlouva zavádí několik závažných změn, které budou mít v případě její ratifikace přímý vliv na činnost Výboru pro regionální rozvoj. Umožní Unii dále se rozvíjet na novém společném základě směrem k demokratičtější, efektivnější a jasnější budoucnosti. V tomto ohledu je zejména cenné posílení regionálního rozměru ve vytváření politik a v rozhodování v rámci EU.

Náš výbor by proto chtěl požádat Výbor pro ústavní záležitosti, aby ve své zprávě (2007/2286(INI) zpravodajové: Richard Corbett a Íñigo Méndez de Vigo) vzal v úvahu následující aspekty:

Výbor pro regionální rozvoj

1. vítá a schvaluje skutečnost, že do Lisabonské smlouvy byly zahrnuty klíčové regionální aspekty, jako např. uznání kulturní a jazykové rozmanitosti jako jednoho z cílů EU, obnovená definice zásady subsidiarity, posouzení dopadů legislativy Společenství na místní a regionální orgány, a také uznání zásady konzultace s místními a regionálními orgány;
2. vítá změnu, která má zavést pojem „územní soudržnosti“ a jeho uznání jako cíle EU; bere na vědomí, že územní soudržnost je uvedena mezi oblastmi sdílených pravomocí Unie a členských států; schvaluje také skutečnost, že článek 158 SES, který definuje politiku soudržnosti, bude pozměněn a bude do něj zahrnut nový odstavec o uznání zvláštního statusu nejvzdálenějších regionů;
3. vítá rozšíření hlasování kvalifikovanou většinou a postupu spolurozhodování, které se týká např. obecného nařízení o strukturálních fondech; domnívá se, že tyto skutečnosti jistě zvýší možnosti parlamentních výborů, kterým strukturální politika a politika soudržnosti přísluší, tuto politiku ovlivňovat;

4. vítá zvláštní pozornost věnovanou venkovským oblastem, oblastem postiženým transformací průmyslu a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony;
5. žádá příslušné orgány, aby řádně uplatňovaly ustanovení týkající se účasti národních a regionálních parlamentů s legislativními pravomocemi na postupu včasného varování, který má zajistit dodržování zásady subsidiarity; poznamenává, že ustanovení umožňující národním parlamentům a Výboru regionů podat žalobu v případě porušení zásady subsidiarity může vyústit ve změnu ve vztahu zejména mezi Evropskou komisí a členskými státy;
6. domnívá se, že úspěšné uplatňování Lisabonské smlouvy a nových ustanovení v oblasti regionálního rozvoje a politiky soudržnosti nebude možné bez hlubšího dialogu mezi orgány EU a regionálními sdruženími.

(závěrečný pozdrav a podpis)

22. 1. 2008

STANOVISKO VÝBORU PRO ZAHRANIČNÍ VĚCI

pro Výbor pro ústavní záležitosti

ke Smlouvě pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství (2007/2286(INI))

Navrhovatel: Andrew Nicholas Duff

NÁVRHY

Výbor pro zahraniční věci vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. konstatuje, že v oblasti vnější činnosti Unie má Lisabonská smlouva oproti Smlouvě o Ústavě pro Evropu (2004) podstatně odlišnou strukturu, neboť odděluje hlavu V Smlouvy o Evropské unii, obsahující obecná ustanovení o vnější činnosti Unie, specifická ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice (SZBP) a ustanovení týkající se společné bezpečnostní a obranné politiky (EBOP), od páté části Smlouvy o fungování Evropské unie, obsahující obecná ustanovení o vnější činnosti Unie, společné obchodní politice, spolupráci se třetími zeměmi a humanitární pomoci, omezujících opatřeních, mezinárodních smlouvách a vztazích s mezinárodními organizacemi, třetími zeměmi a delegacemi EU a doložku o solidaritě;
2. zdůrazňuje proto, že tyto dvě pozměněné smlouvy mají stejnou právní hodnotu, a doporučuje, aby byly v zájmu koherence a porozumění vždy vykládány společně;

Obsah

3. konstatuje, že přes odlišnou strukturu v oblasti zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky je Lisabonská smlouva obsahově podobná ústavní smlouvě z roku 2004 a že nová smlouva představuje podstatné zlepšení existujících opatření, zejména v oblasti mezinárodních vztahů Unie;
4. vřele tedy vítá novou smlouvu, která napomůže Unii lépe se profilovat na mezinárodní scéně a zlepší její schopnost efektivního jednání v celosvětových záležitostech; podotýká, že Lisabonská smlouva:

- ujasní pravomoci Unie a upřesní a rozšíří její hodnoty a cíle, neboť: „Ve svých vztazích s okolním světem Unie zastává a podporuje své hodnoty a zájmy a přispívá k ochraně svých občanů. Přispívá k míru, bezpečnosti, udržitelnému rozvoji této planety, k solidaritě a vzájemné úctě mezi národy, volnému a spravedlivému obchodování, vymýcení chudoby a k ochraně lidských práv, především práv dítěte, a k přísnému dodržování a k rozvoji mezinárodního práva, zejména k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů“¹;
- učiní Listinu základních práv závaznou a umožní Unii přistoupit k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP)²;
- potvrdí, že při budoucích rozšířeních je třeba brát v potaz kodaňská kritéria;
- poskytne jasný právní základ pro politiku sousedství;
- zavede jednotnou právní subjektivitu Unie jako celku;
- zaváže členské státy, aby se navzájem konzultovaly a prokazovaly si vzájemnou solidaritu;
- zavede do jisté míry hlasování kvalifikovanou většinou pro přijímání rozhodnutí Rady o SZBP a zavede rovněž možnost konstruktivního zdržení se hlasování³;
- poskytne v budoucnosti další možnosti hlasování kvalifikovanou většinou (pro přijímání rozhodnutí mimo oblast obrany), a to v případě, že Evropská rada tak jednomyslně rozhodne;
- usnadní posílenou spolupráci (alespoň devíti členských států) v oblasti SZBP;
- zřídí post stálého předsedy Evropské rady, který bude na své úrovni a ze své funkce zajišťovat vnější zastupování Unie v oblasti SBZP;
- zřídí vlivný post vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který bude současně místopředsedou Komise i předsedou Rady ministrů pro zahraniční věci a který bude řídit SZBP a EBOP, bude přispívat k vývoji politik a zajišťovat jednotnost vnější činnosti Unie;
- zřídí se souhlasem Komise a po konzultaci s Parlamentem Evropskou službu pro vnější činnost (EEAS), která bude nápomocna vysokému představiteli a jejímiž členy budou zástupci Komise, sekretariátu Rady a vnitrostátních diplomatických útvarů;
- posílí rozpočtové pravomoci Evropského parlamentu nad celkovými výdaji EU, včetně EEAS, takže Parlament bude mít stejnou pravomoc jako Rada;
- poskytne Parlamentu právo spolurozhodovat v oblasti společné obchodní politiky;
- rozšíří hlasování kvalifikovanou většinou v Radě a posílí právo Parlamentu udílet souhlas se všemi mezinárodními dohodami uzavřenými Uníí v oblastech, na které se vztahuje běžný legislativní postup nebo ve kterých zvláštní legislativní postup vyžaduje souhlas Parlamentu v oblasti vnitřních záležitostí;

¹ Čl. 2 odst. 5 Smlouvy o EU.

² Na rozdíl od Ústavní smlouvy z roku 2004 musí být přistoupení k EÚLP nyní schváleno jednomyslně.

³ Co se týče SZBP, hlasování kvalifikovanou většinou se použije v případě čl. 15b odst. 2, čl. 28 odst. 3, čl. 28d odst. 2 a čl. 28e odst. 2–3 Smlouvy o EU.

- poskytne nový právní základ pro nástroje nebo politiky týkající se naléhavé potřeby finanční pomoci třetím zemím, na humanitární pomoc, sankce proti nestátním subjektům, vesmírnou politiku, zabezpečení dodávek energií, boj proti změně klimatu, prevenci mezinárodního terorismu a ochranu osobních dat;
5. vítá dále zásadní reformu společné bezpečnostní a obranné politiky, která:
- zavazuje civilní a vojenské kapacity všech členských států¹, včetně mnohonárodních sil, k EBOP, s možností pověřit provedením úkolů skupinu členských států;
 - umožňuje trvalou strukturovanou spolupráci v oblasti obrany mezi členskými státy, které mají vojenské kapacity a politickou vůli a jsou ochotny se účastnit nejnáročnějších misí;
 - zavazuje k postupnému zlepšování vojenských kapacit;
 - rozšiřuje úlohu Evropské obranné agentury;
 - zavazuje členské státy k tomu, aby si v případě napadení vzájemně pomohly (aniž je dotčena neutralita či členství v NATO některého z nich);
 - aktualizuje cíle („petersberské úkoly“) tak, aby zahrnovaly boj proti terorismu;
 - požaduje vzájemnou solidaritu v případě teroristického útoku nebo jeho hrozby či v případě přírodní katastrofy;
6. s politováním však konstatuje, že některé členské státy měly na mezivládní konferenci problémy: a) jasně odlišit SZBP a EBOP na jedné straně a ostatní aspekty vnější činnosti Unie na straně druhé; b) zmírnit praktické důsledky teoretického rozhodnutí o vytvoření společné politiky a spojení zdrojů v této oblasti; c) jasně vymezit politickou roli Komise a Parlamentu a soudní roli Evropského soudního dvora²;
7. vyjadřuje politování nad skutečností, že Spojené království a Polsko usilují o omezení soudní vymahatelnosti Listiny základních práv;
8. vyjadřuje zejména politování nad článkem 25a Smlouvy o EU, podle nějž se zpracovávání osobních údajů v oblasti bezpečnostní politiky má řídit pravidly, jež stanovuje výlučně Rada bez zapojení Parlamentu a bez dohledu soudních orgánů EU;
9. v této souvislosti bere na vědomí prohlášení č. 13 učiněné na mezivládní konferenci, které potvrzuje, že ustanovení SZBP nemají vliv na stávající odpovědnost členských států za formulaci a provádění jejich zahraniční politiky či na jejich národní zastoupení ve třetích zemích a v mezinárodních organizacích, zejména na primární odpovědnost členů Rady bezpečnosti OSN;
10. bere rovněž na vědomí prohlášení č. 14, které stanoví, že SZBP neovlivní současný právní základ, odpovědnost ani pravomoci jednotlivých členských států v souvislosti s jejich vlastní zahraniční politikou; hluboce lituje bezdůvodného a zavádějícího výroku o tom, že nová ustanovení SZBP

¹ S výjimkou Dánska.

² Evropský soudní dvůr hraje úlohu při kontrole hranice mezi otázkami, které se týkají SZBP, a ostatními záležitostmi (článek 25b Smlouvy o EU), při přezkumu oprávněnosti sankcí (článek 240 Smlouvy o fungování Evropské unie) a při vydávání stanovisek o kompatibilitě mezinárodních dohod (článek 188n Smlouvy o fungování Evropské unie).

nedávají Komisi žádné další pravomoci k navrhování rozhodnutí, ani nepřisuzují důležitější roli Parlamentu;

11. bere rovněž na vědomí prohlášení č. 24, jež se snaží snížit dopad rozhodnutí o zlepšení právního postavení Unie v mezinárodním právu;

Provádění

12. bere na vědomí skutečnost, že podle prohlášení č. 12 budou zavedeny „patříčné vztahy“ s Parlamentem v souvislosti se jmenováním prvního vysokého představitele, který by se měl ujmout funkce s předpokládaným vstupem smlouvy v platnost dne 1. ledna 2009, a který bude jmenován Evropskou radou se souhlasem předsedy Komise; trvá na tom, že toto dočasné jmenování by se mělo zcela řídit zásadou článku 9e Smlouvy o EU (podle nějž by v souladu s čl. 9d odst. 7 Smlouvy o EU měl Parlament normálně právo souhlasu se jmenováním celé Komise, včetně vysokého představitele); upozorňuje proto, že očekává, že s ním bude toto první jmenování plně konzultováno;
13. trvá na tom, že je zapotřebí vytvořit podmínky, které by umožnily co nejužší spolupráci mezi předsedou Evropské rady, předsedou Komise a vysokým představitelem, a že je zapotřebí vzájemného respektu jejich rozdílných funkcí;
14. vítá článek 21 Smlouvy o EU, podle nějž vysoký představitel „konzultuje s Evropským parlamentem hlavní hlediska a základní volby“ SZBP a EBOP, informuje Evropský parlament o vývoji těchto politik a zajišťuje, aby názory Evropského parlamentu byly náležitě brány v úvahu; zavazuje se navíc zcela využít svých konzultačních pravomocí a vytvořit komplexnější a systematickou kontrolu formulace a provádění zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky a operací, přičemž zcela využije také svých rozpočtových pravomocí; poznamenává rovněž, že Parlament má lepší možnosti provádět demokratickou kontrolu činnosti vysokého představitele v jeho funkci místopředsedy Komise;
15. v této souvislosti naléhavě vyzývá, aby se vzhledem k nové smlouvě zrevidovala interinstitucionální dohoda ze dne 20. listopadu 2002 o přístupu Evropského parlamentu k citlivým informacím Rady v oblasti bezpečnostní a obranné politiky;
16. zdůrazňuje, že je důležité zajistit demokratickou odpovědnost a transparentnost aktivit Evropské obranné agentury;
17. vzhledem k novému potenciálu SZBP a EBOP, který jim dodala Lisabonská smlouva, si přeje rozvíjet užší spolupráci mezi odpovídajícími výbory Evropského parlamentu a národních parlamentů, včetně parlamentních pozorovatelů z členských států NATO, jež nejsou členy EU, i členů Parlamentního shromáždění NATO; dále navrhuje, aby se Parlamentní shromáždění Západoevropské unie rozpustilo se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost;
18. vyjadřuje politování nad zbytečnou složitostí opatření stanovených v článku 28 Smlouvy o EU týkající se rychlého financování aktivit v rámci EBOP mimo rozpočet EU; trvá na tom, aby se plně prováděla interinstitucionální dohoda o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení ze dne 17. května 2006 i strukturovaný dialog mezi Radou a Parlamentem, který dohoda obsahuje;
19. s ohledem na zřízení Evropské služby pro vnější činnost:
 - konstatuje, že podle čl. 13a odst. 3 Smlouvy o EU má Parlament právo být v souvislosti se

zřízením EEAS konzultován, a připomíná, že Parlament již o této záležitosti vypracovává zprávu;

- konstatuje, že podle prohlášení č. 15 musí přípravy na zřízení EEAS začít ihned po podepsání Smlouvy; vyzývá Radu, aby do přípravných prací zapojila Parlament; vyzývá Radu, Komisi a členské státy, aby své návrhy předložily nejpozději v červenci 2008;
- zdůrazňuje, že je třeba, aby se EEAS stala profesionální, stálou diplomatickou službou, která bude schopna efektivně přispívat k dosahování cílů vnější činnosti Unie a účinně podporovat práci vysokého představitele;
- zdůrazňuje, že je třeba, aby se EEAS přirozeně propojila s Komisí stejně jako stávající externí delegace a aby byla financována z rozpočtu EU;
- připomíná Komisi, že EEAS může být zřízena pouze s jejím souhlasem.

POSTUP

Název	Smlouva, kterou se mění Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství
Referenční údaje	2008/2286(INI)
Příslušný výbor	AFCO
Výbor, který vypracoval stanovisko Datum oznámení na zasedání	AFET 13.12.2007
Navrhovatel Datum jmenování	Andrew Duff 27.11.2007
Projednáni ve výboru	18.12.2007 22.1.2008
Datum přijetí	22.1.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+ : 41 - : 5 0 : 2
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Christopher Beazley, Bastiaan Belder, André Brie, Elmar Brok, Colm Burke, Michael Gahler, Jas Gawronski, Bronisław Geremek, Ana Maria Gomes, Alfred Gomolka, Klaus Hänsch, Richard Howitt, Jana Hybášková, Anna Ibrisagic, Jelko Kacin, Metin Kazak, Helmut Kuhne, Vytautas Landsbergis, Johannes Lebech, Emilio Menéndez del Valle, Francisco José Millán Mon, Pasqualina Napoletano, Raimon Obiols i Germà, Vural Öger, Cem Özdemir, Ioan Mircea Paşcu, Alojz Peterle, João de Deus Pinheiro, Miroslaw Mariusz Piotrowski, Samuli Pohjamo, Michel Rocard, Raúl Romeva i Rueda, Libor Rouček, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Marek Siwiec, István Szent-Iványi, Konrad Szymański, Charles Tannock, Inese Vaidere, Geoffrey Van Orden, Zbigniew Zaleski, Josef Zieleniec
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Irena Belohorská, Giulietto Chiesa, Andrew Duff, Árpád Duka-Zólyomi, Evgeni Kirilov, Jo Leinen, Peter Liese, Sarah Ludford, Nickolay Mladenov, Antolín Sánchez Presedo

15. 1. 2008

STANOVISKO VÝBORU PRO ROZVOJ

pro Výbor pro ústavní záležitosti

k Lisabonské smlouvě
(2007/2286(INI))

Navrhovatel: Thijs Berman

NÁVRHY

Výbor pro rozvoj vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. bere na vědomí, že čl. 9c odst. 6 Lisabonské smlouvy („nové smlouvy“) stanoví, že „Rada pro zahraniční věci vytváří vnější činnost Unie podle strategických směrů vymezených Evropskou radou a zajišťuje soudržnost činnosti Unie“ a že čl. 9e odst. 4 stanoví, že místopředseda Komise / vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku „zajišťuje soudržnost vnější činnosti Unie“;
2. vítá skutečnost, že čl. 10a odst. 2 nové smlouvy v kapitole V, hlavě I mezi cíli vnější činnosti Unie výslovně zmiňuje „udržitelný rozvoj v hospodářské a sociální oblasti a v oblasti životního prostředí v rozvojových zemích s hlavním cílem vymýcení chudoby“ a pomoc „lidem, zemím a regionům čelícím přírodním nebo člověkem způsobeným pohromám“;
3. vítá skutečnost, že ve Smlouvě o fungování Evropské unie, části páté („Vnější činnost Unie“), hlavě III („Spolupráce se třetími zeměmi a humanitární pomoc“) je rozvojová spolupráce považována za samostatnou oblast politiky na stejné úrovni s ostatními oblastmi;
4. je rovněž potěšen tím, že Smlouva o fungování Evropské unie (článek 188j) uznává humanitární pomoc jako plnohodnotnou politiku Unie, a podotýká, že Unie je největším světovým dárcem humanitární pomoci; zdůrazňuje, že toto uznání vedlo k tomu, že tři orgány přijaly dne 18. prosince 2007 po plodné společné reflexi Evropský konsensus o humanitární pomoci;
5. vítá skutečnost, že Smlouva o fungování EU (článek 188d) uznává „snížení a výhledově i vymýcení chudoby“ jako primární cíl rozvojové politiky Unie; trvá na tom, že tento primární cíl musí být v důsledku závazku mezinárodního společenství, který byl přijat na summitu tisíciletí OSN v roce 2000, zařazen do kontextu dosahování rozvojových cílů tisíciletí;

6. vítá skutečnost, že nová smlouva obsahuje závazná ustanovení na ochranu práv dětí při prosazování vnitřních i vnějších cílů Evropské unie;
7. vítá skutečnost, že Smlouva o fungování Evropské unie (článek 188d) stanoví, že politika rozvojové spolupráce Unie a politika, kterou v této oblasti vedou členské státy, se „navzájem doplňují a posilují“, a že tedy Smlouva vyžaduje, aby členské státy a Unie usilovaly o posílení koordinace dárců a lepší rozdělení úloh, což přispěje k větší účinnosti pomoci;
8. doufá, že požadavek vzájemné komplementarity mezi Unií a členskými státy povede k větší jednoznačnosti úlohy Komise a členských států, k níž vyzývá hodnocení Výboru pro rozvojovou pomoc OECD z června 2007, a zároveň dá vzniknout účinné společné rozvojové politice, jež bude schopna lépe koordinovat politiky jednotlivých členských států a zamezit překrývání působnosti členských států a Komise, čímž se zvýší efektivita nákladů a účinnost pomoci;
9. konstatuje rovněž, že podle článku 188d Smlouvy o fungování Evropské Unie „Unie přihlíží k cílům rozvojové spolupráce při provádění politik, které by mohly mít vliv na rozvojové země“; zdůrazňuje, že Unie bude schopna dosáhnout rozvojových cílů i dostát svým hodnotám stanoveným v nové smlouvě pouze tehdy, bude-li hlavní pozornost věnována koherenci rozvojové politiky; zdůrazňuje, že hodnocení společné zemědělské politiky v polovině období, které bude provedeno v roce 2008, by mělo vést ke konkrétním a rozhodným krokům pro dosažení plného souladu s cíli rozvojové politiky EU, např. k rychlému zastavení veškerých dotací narušujících obchod;
10. trvá na tom, že pro zajištění koherence rozvojové politiky je i nadále zapotřebí, aby na administrativní úrovni existovalo zvláštní generální ředitelství pro rozvoj odpovědné za stanovování politiky, politické poradenství a řízení politiky v oblasti rozvojové spolupráce EU, a na politické úrovni komisař přímo odpovědný za rozvojovou politiku EU ve všech rozvojových zemích, který bude mít možnost prosazovat zájmy rozvojové politiky EU ve sboru komisařů a ve vztahu k Radě;
11. vyzývá Komisi, aby odstranila stávající rozpory ve struktuře a oblastech působnosti svých generálních ředitelství, a to pokud jde o politiky i rozpočet; dále vyzývá k tomu, aby bylo generální ředitelství pro rozvoj pověřeno odpovědností za veškerou rozvojovou spolupráci EU, včetně spolupráce s rozvojovými zeměmi mimo AKT, a k začlenění úřadu EuropeAid do generálního ředitelství pro rozvoj;
12. vyzývá Komisi a Radu, aby vzhledem k tomu, že se velká část současných a budoucích vnějších vztahů EU týká rozvojové spolupráce, zajistila rovnoměrné zastoupení odborníků v oblasti rozvoje z generálního ředitelství pro rozvoj i z jednotlivých ministerstev členských států jak při sestavování útvaru pro vnější činnost, tak i v tomto útvaru samotném;
13. vítá rozšíření řádného legislativního postupu (spolurozhodování) a zdůrazňuje, že to musí znamenat, že se Parlamentu dostane skutečného a účinného práva demokratické kontroly nad všemi aspekty politiky rozvojové spolupráce Unie;
14. zdůrazňuje, že Parlament musí co nejefektivněji uspořádat svoji strukturu a vnitřní organizaci, aby byl schopen účinné kontroly provádění právních předpisů, které uvádějí ustanovení nové smlouvy v účinnost;
15. vyjadřuje politování nad tím, že Rada i Komise v minulosti váhaly přiznat Parlamentu plné právo kontroly; vítá nedávná zlepšení, která přinesla interinstitucionální dohoda o komitologii, jež jsou v tomto směru prvním krokem;

16. v této souvislosti vyzývá k rozšíření oblastí, v nichž se použije regulativní postup s kontrolou;
17. vítá skutečnost, že nová smlouva již neobsahuje čl. 197 odst. 3 Smlouvy o založení Evropského společenství, který vylučuje Evropský rozvojový fond (ERF) z rozsahu působnosti Smlouvy, a poznamenává, že tato skutečnost umožňuje začlenit ERF do rozpočtu Unie, aniž by se musela měnit Smlouva; vyzývá Radu a Komisi, aby při hodnocení v polovině období v roce 2008/2009 zahrnuly ERF do rozpočtu Unie, čímž posílí demokratickou legitimitu důležité součásti rozvojové politiky Unie a jejího rozpočtu.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	14.1.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+ : 25 - : 0 0 : 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Margrete Auken, Alessandro Battilocchio, Thijs Berman, Josep Borrell Fontelles, Danutė Budreikaitė, Marie-Arlette Carlotti, Thierry Cornillet, Corina Crețu, Beniamino Donnici, Alain Hutchinson, Romana Jordan Cizelj, Madeleine Jouye de Grandmaison, Filip Kaczmarek, Glenys Kinnock, Maria Martens, Gay Mitchell, José Javier Pomés Ruiz, Frithjof Schmidt, Jürgen Schröder, Johan Van Hecke, Anna Záborská
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Fiona Hall, Manolis Mavrommatis
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Colm Burke, Michael Gahler

14. 1. 2008

STANOVISKO VÝBORU PRO MEZINÁRODNÍ OBCHOD

pro Výbor pro ústavní záležitosti

k Lisabonské smlouvě
(2007/2286(INI))

Navrhovatel: Carlos Carnero González

NÁVRHY

Výbor pro mezinárodní obchod vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. domnívá se, že ve srovnání s existujícími smlouvami je Lisabonská smlouva z hlediska společné obchodní politiky (SOP) výrazným krokem vpřed;
2. zdůrazňuje, že obě pozměněné smlouvy mají stejnou právní váhu a že v zájmu koherence, účinnosti, transparentnosti a demokracie by měly být vždy interpretovány stejným způsobem;
3. vítá skutečnost, že v Lisabonské smlouvě jsou zachována zlepšení, která byla v návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu provedena v ustanoveních týkajících se SOP, a to zejména v těchto případech:
 - a) zařazení SOP mezi výlučné pravomoci Unie, což znamená plnou a srovnatelnou účast všech institucí Unie v rozhodovacím procesu, který se týká SOP;
 - b) rozšíření působnosti SOP na obchod se službami a všechny oblasti související s obchodem, včetně obchodních aspektů duševního vlastnictví a přímých zahraničních investic;
 - c) uznání snižování jiných než celních bariér za další politický cíl SOP (článek 188b Lisabonské smlouvy / článek 131 Smlouvy o ES);
 - d) uplatňování řádného legislativního postupu u legislativních aktů týkajících se SOP (tj. hlasování kvalifikovanou většinou a spolurozhodování s Parlamentem);
 - e) veřejné jednání Rady při projednávání a přijímání právních předpisů EU, a zejména právních předpisů v oblasti SOP;

- f) skutečnost, že vzhledem k tomu, že se v této oblasti uplatňuje řádný legislativní postup, je souhlasné stanovisko Parlamentu nyní povinné obecně pro všechny dohody uzavřené v rámci SOP, ať již je zapotřebí prováděcích opatření, či nikoli;
 - g) uplatňování postupu souhlasu ještě před ratifikací dohod týkajících se především zahraničního obchodu;
4. vítá skutečnost, že pokud jde o sjednávání a uzavírání mezinárodních dohod v rámci SOP, Lisabonská smlouva stanoví, že Komise bude mít právní povinnost informovat Parlament o vývoji jednání stejným způsobem jako Radu podle zvláštního „článku 188n Lisabonské smlouvy (článek 133 Smlouvy o ES) – výbor“;
 5. výslovně kritizuje skutečnost, že Lisabonská smlouva nedává Parlamentu právo schvalovat mandát Komise sjednat obchodní dohodu, a zdůrazňuje nerovnováhu – pokud jde o úlohu a pravomoci Parlamentu – mezi vnitřními a vnějšími pravomocemi v oblasti SOP;
 6. vyzývá proto Komisi, aby do dvoustranných nebo regionálních obchodních dohod vždy začlenila sociální a environmentální doložky a normy s rozsáhlou působností; a zdůrazňuje, že žádná dohoda o volném obchodu by neměla být podepsána bez dohody o partnerství a spolupráci;
 7. vítá jasný požadavek, aby SOP sloužila zásadám a cílům vnější činnosti Unie, mimo jiné ochraně jejích základních zájmů, podpoře demokracie a právního státu a propagaci udržitelného rozvoje;
 8. vítá vytvoření zdvojené funkce vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který zajistí, aby byla vnější činnost Unie konzistentní a koherentní; domnívá se, že sledování cílů obchodní politiky přispěje k celosvětové provázanosti, mezinárodní stabilitě a bezpečnosti;
 9. poznamenává v tomto ohledu, že vnější činnost Unie zahrnuje také SOP a že vysoký představitel by měl nejen zajistit optimální rovnováhu mezi mezivládní povahou společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) a nadnárodní povahou SOP, ale také zajistit, aby prvky mezivládní povahy SZBP nepronikaly do SOP;
 10. poznamenává, že sjednávání a uzavírání dohod v oblasti přímých zahraničních investic, služeb a obchodních aspektů duševního vlastnictví podléhá stejným podmínkám hlasování jako tvorba vnitřních právních předpisů; poukazuje rovněž na požadavek jednomyslnosti – za určitých podmínek – v oblasti kulturních, audiovizuálních, sociálních, vzdělávacích a zdravotních služeb, které již nebudou spadat do sdílené pravomoci;
 11. vyzývá Evropskou radu, Radu a Komisi, aby uvažovaly o sjednání nové interinstitucionální dohody, která by obsahovala přesné vymezení úloh Parlamentu a stanovila by jeho účast ve všech fázích postupu vedoucího k uzavření mezinárodní dohody;
 12. vyzývá Komisi, aby poskytovala Parlamentu veškeré nezbytné informace týkající se SOP a jednání o obchodních dohodách nebo jednání o obchodních aspektech jakékoli dohody, včetně veškerých návrhů a předloh návrhů mandátů pro vyjednávání a/nebo směrnic, a to s dostatečným předstihem, aby mohly Evropský parlament i národní parlamenty vyjádřit své názory a aby je Komise mohla patřičným způsobem zohlednit;
 13. v zájmu transparentnosti činnosti výboru zřízeného podle článku 188n Lisabonské smlouvy (článku 133 Smlouvy o ES) vyzývá Komisi, aby poskytovala Výboru pro mezinárodní obchod Evropského parlamentu veškeré dokumenty;

14. vyzývá Komisi, aby při přijímání prováděcích právních předpisů v oblasti obchodní politiky upustila v budoucnosti od obsahových změn základních legislativních aktů nebo upřesňování s dopadem na politickou vůli formulovanou v základních legislativních aktech; zdůrazňuje proto, že v oblasti SOP je úloha Parlamentu velmi významná při zajišťování demokratické legitimacy a odpovědnosti;
15. vyzývá Radu, aby předávala Parlamentu pořady jednání Rady ve složení pro vnější vztahy; a žádá, aby se zástupce Parlamentu plně účastnili všech schůzí skupiny COREPER II, které se týkají záležitostí, o nichž se rozhoduje řádným legislativním postupem;
16. vyzývá budoucího vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a místopředsedu Komise, aby projednal s Parlamentem odpovídající postupy, které zajistí, aby byl Parlament průběžně plně informován o vnější činnosti Unie a aby s ním tato činnost byla konzultována.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	14.1.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+: 13 -: 1 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Francisco Assis; Carlos Carnero González; Françoise Castex; Christofer Fjellner; Ignasi Guardans Cambó, Helmuth Markov; David Martin; Georgios Papastamkos; Tokia Saïfi; Iuliu Winkler; Corien Wortmann-Kool
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Harlem Désir, Pia Elda Locatelli, Carl Schlyter
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	

23. 1. 2008

STANOVISKO ROZPOČTOVÉHO VÝBORU

pro Výbor pro ústavní záležitosti

k Lisabonské smlouvě pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství
(2007/2286(INI))

Navrhovatel: Costas Botopoulos

NÁVRHY

Rozpočtový výbor vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. zdůrazňuje, že, pokud jde o rozpočtovou a finanční problematiku, Lisabonská smlouva přinesla podstatné změny:
 - a) víceletý finanční rámec (VFR) bude právně závazný; je nyní výslovně uveden ve Smlouvě a je stanoveno, že trvá nejméně 5 let; je důležité, že Parlament má právo udělovat souhlas s víceletým finančním rámcem, i když formálně nebude mít pravomoc stanovit ustanovení VFR nezbytná pro hladké fungování ročního rozpočtového procesu, jak je tomu v případě interinstitucionální dohody o rozpočtové kázi a řádném finančním řízení,
 - b) ruší se současné rozlišení rozpočtového procesu mezi „povinnými“ a „nepovinnými“ výdaji, čímž se zabezpečí rovné pravomoci Parlamentu a Rady,
 - c) zavádí se nový, zjednodušený rozpočtový proces, který sestává z jediného čtení, po němž se svolává zvláštní dohodovací výbor, jehož úkolem je dospět v krátké lhůtě 21 dnů k dohodě mezi Parlamentem a Radou, za předpokladu, že souhlasí obě složky rozpočtového orgánu, Parlament přitom bude mít právo v konečné fázi rozpočet schválit, dojde-li k tomu, že jej Rada zamítne,
 - d) orgány EU jsou formálně povinny zajistit rozpočtovou kázeň vždy, když se schvaluje jakýkoli akt, u něž se předpokládá, že bude mít výrazný dopad na rozpočet,
 - e) u schvalování finančního nařízení a jeho prováděcích pravidel se bude uplatňovat spolurozhodování;

2. uvedené změny vítá, neboť zvyšují demokratičnost a racionálnost celého rozpočtového procesu, a připomíná, že vytvářejí nový vztah mezi oběma složkami rozpočtového orgánu;
3. lituje, že nebyla rozšířena úloha Parlamentu v systému vlastních zdrojů Unie; domnívá se však, že jeho právo udílet souhlas s příslušnými prováděcími opatřeními, která Rada přijímá kvalifikovanou většinou, by mohlo představovat pokrok při zvyšování demokratičnosti a účinnosti tohoto postupu, poukazuje však na to, že rozsah prováděcích rozhodnutí se omezuje na opatření, která byla jako prováděcí opatření definována v rozhodnutí o vlastních zdrojích;
4. doporučuje, aby byla interinstitucionální dohoda ze dne 17. května 2006 o rozpočtové kázi a řádném finančním řízení upravena v souladu s novým rozpočtovým procesem, jak stanoví bod 4 uvedené dohody;
5. hodlá vypracovat o novém rozpočtovém procesu zprávu z vlastního podnětu, jejímž cílem bude vypracovat detailní analýzu a pečlivé zhodnocení důsledků tohoto procesu pro vnitřní organizační strukturu Parlamentu a zajistit jeho rozpočtové pravomoci na interinstitucionální úrovni; domnívá se, že až bude tato zpráva přijata, bude příslušný výbor moci navrhnout úpravy jednacního řádu (včetně jeho přílohy IV), které budou nutné vzhledem k nejrůznějším důsledkům přijetí nové smlouvy a k jejímu dopadu na reformu Parlamentu;
6. domnívá se, že zhodnocení dopadů na rozpočet a finančních dopadů, které přinese Lisabonská smlouva, by měl Parlament využít jako příležitost zapojit se do současné debaty o revizi rozpočtu EU.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	23.1.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+ : 28 - : 0 :
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Reimer Böge, Konstantinos Botopoulos, Simon Busuttil, Daniel Daianu, Gérard Deprez, Brigitte Douay, Hynek Fajmon, Ingeborg Gräßle, Catherine Guy-Quint, Jutta Haug, Monica Maria Iacob-Ridzi, Anne E. Jensen, Wiesław Stefan Kuc, Janusz Lewandowski, Vladimír Maňka, Jan Mulder, Catalin Nechifor, Gérard Onesta, Margaritis Schinas, Nina Škottová, Theodor Stolojan, László Surján, Gary Titley, Kyösti Virrankoski, Ralf Walter
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Thijs Berman, Esther De Lange, Hans-Peter Martin
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	

19. 12. 2007

STANOVISKO VÝBORU PRO PRŮMYSL, VÝZKUM A ENERGETIKU

pro Výbor pro ústavní záležitosti

k Lisabonské smlouvě
(2007/2286(INI))

Navrhovatel: Ján Hudacký

NÁVRHY

Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

Všeobecné informace

1. znovu zdůrazňuje své dlouhodobé stanovisko, že poté, co členské státy ratifikují stávající Smlouvu, kterou se mění Smlouva o EU a Smlouva o založení ES, je třeba vypracovat konsolidované znění těchto Smluv;
2. zastává názor, že protokol č. 6 o vnitřním trhu a hospodářské soutěži by měl být uplatňován obezřetně a že ustanovení Smlouvy „*přijme Unie v případě potřeby opatření podle ustanovení Smluv*“ by mělo být objasněno ve vztahu k jiným ustanovením Smluv a *acquis communautaire*;

Průmysl

3. je přesvědčen, že v oblasti průmyslu změny stávajících ustanovení Smlouvy o založení ES nenaruší současnou strukturu obchodních zájmů a investičních rozhodnutí, neboť:
 - a) průmysl spadá do pravomocí EU, v jejichž rámci EU podporuje, koordinuje či doplňuje činnost členských států, zatímco stanovovat a prosazovat vnitrostátní průmyslovou politiku je v pravomoci členských států,
 - b) na úrovni EU by v zájmu rozvoje průmyslu měly být stanoveny pokyny se společnými ukazateli a ustanoveními o pravidelném hodnocení a sledování průmyslové politiky, přičemž by se měla podporovat také výměna osvědčených postupů mezi členskými státy,

- c) ustanovení „s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států“ neznamena nutně konec společného přístupu k průmyslu,
- d) Evropský parlament si cení závazku EU zlepšit svou hospodářskou, sociální a územní soudržnost tím, že bude zvláštní pozornost věnována venkovu a oblastem zasaženým průmyslovým přechodem,
- e) Evropský parlament se již nebude podílet na rozhodování, uzná-li se za nutné použít koordinovaný postup; EP bude pouze informován;

V&V

- 4. poznamenává, že by pozměněné články 163, 165 a 166 Smlouvy o založení ES měly být považovány za zlepšení, protože posilují vědecko-technické základy vytvořením evropského výzkumného prostoru, v jehož rámci se mohou volně pohybovat vědci, vědecké poznatky a technologie, což umožní vědcům svobodně spolupracovat bez ohledu na hranice a zároveň podpoří hospodářskou soutěž v Unii, zejména v průmyslovém sektoru;
- 5. upozorňuje na dvě otázky, které se mohou stát předmětem sporu mezi Evropským parlamentem a Radou, kterou podporuje také Komise:
 - a) tradiční postup podle článku 300 se již nebude vztahovat na mezinárodní dohody,
 - b) zachování článků 171 a 172 bude znamenat, že při zakládání agentur bude i nadále uplatňován postup konzultací, čímž bude zpochybněno právo Parlamentu plně se podílet na zakládání agentur;

Vesmír

- 6. vyjadřuje uspokojení nad skutečností, že do části věnované výzkumu a technologickému rozvoji bylo začleněno ustanovení o evropské politice pro oblast vesmíru, čímž bude ve Smlouvě uznáno, že vesmír je stejně důležitý jako věda a výzkum;
- 7. vítá příležitost, jež byla poskytnuta Parlamentu a Radě, přijmout v rámci postupu spolurozhodování nezbytná opatření, která mohou mít podobu evropského kosmického programu; domnívá se však, že ustanovení o „vyloučení harmonizace právních předpisů členských států“ může způsobit určité překážky při uplatňování společné politiky pro oblast vesmíru;
- 8. vítá rovněž ustanovení o navázání veškerých účelných vztahů s Evropskou kosmickou agenturou;

Energetika

- 9. vyjadřuje potěšení nad skutečností, že pro oblast energetiky nyní bude ve Smlouvě samostatná hlava, a tudíž i právní základ pro vnitřní trh, přičemž důraz se bude klást na fungování trhu s energií, bezpečnost dodávek energie, energetickou účinnost a úspory energie, rozvoj nových a obnovitelných zdrojů energie a propojení energetických sítí;
- 10. vítá a podporuje uplatňování doložky o solidaritě, „když vzniknou závažné obtíže v zásobování určitými výrobky, především v oblasti energetiky“;

11. zdůrazňuje, že přestože se v budoucnu bude zpravidla uplatňovat řádný legislativní postup (v současnosti spolurozhodování), rozhodování o struktuře energetických zdrojů bude i nadále v pravomoci členských států a pro daňová opatření v této oblasti bude nadále nezbytná konzultace s Parlamentem a jednomyslné rozhodnutí Rady;

Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii

12. domnívá se, že Smlouva o Euratomu i přes své nedostatky zatím zůstává nenahraditelným právním rámcem a současnou pozměňující smlouvou nebyla nijak konkrétně pozměněna; domnívá se však, že protokol č. 12 pozměňující smlouvy, jenž se týká Smlouvy o Euratomu, svými četnými křížovými odkazy a zrušením některých článků Smlouvy o Euratomu způsobuje, že se text stává nečitelným a velmi komplikovaným;
13. konstatuje, že Smlouva o Euratomu bude mít i nadále plné právní účinky; upozorňuje na protokol č. 12, jehož cílem je upravit Smlouvu o Euratomu tak, aby zohledňovala společná ustanovení ostatních Smluv, např. institucionální a finanční ustanovení; proto znovu připomíná potřebu konsolidovaného znění Smlouvy o Euratomu;

Evropský výzkumný fond pro uhlí a ocel

14. upozorňuje Komisi na skutečnost, že protokol č. 11 o Evropském výzkumném fondu pro uhlí a ocel zavádí procesní ustanovení, která neposilují účast Evropského parlamentu na rozhodovacím procesu, neboť v oblasti výzkumu a technologického rozvoje, kde je Parlament spolutvůrce právních předpisů, zachovává postup konzultace, bez ohledu na vliv tohoto fondu na rozpočet.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	19.12.2007
Výsledek závěrečného hlasování	+ : 42 - : 5 0 : 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Šarūnas Birutis, Jan Březina, Renato Brunetta, Jerzy Buzek, Pilar del Castillo Vera, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoş Florin David, Den Dover, Lena Ek, Nicole Fontaine, Adam Gierek, Norbert Glante, Umberto Guidoni, Fiona Hall, David Hammerstein, Rebecca Harms, Mary Honeyball, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Anne Laperrouze, Romano Maria La Russa, Pia Elda Locatelli, Angelika Niebler, Reino Paasilinna, Atanas Papanizov, Anni Podimata, Miloslav Ransdorf, Vladimír Remek, Herbert Reul, Mechtild Rothe, Paul Rübig, Andres Tarand, Britta Thomsen, Catherine Trautmann, Claude Turmes, Nikolaos Vakalis, Alejo Vidal-Quadras, Dominique Vlasto
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Danutė Budreikaitė, Joan Calabuig Rull, Edit Herczog, Lambert van Nistelrooij, Pierre Pribetich, Dirk Sterckx, Silvia-Adriana Ţicău, Vladimir Urutchev
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	

18. 12. 2007

STANOVISKO VÝBORU PRO OBČANSKÉ SVOBODY, SPRAVEDLNOST A VNITŘNÍ VĚCI

pro Výbor pro ústavní záležitosti

k Lisabonské smlouvě
(2007/2286(INI))

Navrhovatel: Jean-Marie Cavada

NÁVRHY

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci vyzývá Výbor pro ústavní záležitosti jako příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

Nová smlouva: dlouho očekávané východisko z právní a institucionální nejednoznačnosti politik v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva...

1. Vítá následující obecná zlepšení zavedená novou smlouvou, pokud jde o politiky v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva:
 - (a) vztah mezi základními právy uvedenými v Listině základních práv Evropské unie a příslušnou politikou EU, jež je potřebná pro jejich ochranu a podporu, se stane právně slučitelným, závazným a transparentním na smluvní úrovni. Díky tomu, že Listina bude závazná, bude mít evropský zákonodárce nyní možnost soustavněji provádět veškerou politiku, která by mohla mít vliv na základní práva osob. To neplatí pouze pro politiky, které jsou výslovně obsaženy v prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jako je právo na azyl či právo na řádné soudní řízení, ale také pro obecnější politiky týkající se ochrany lidské důstojnosti před jakoukoli formou diskriminace, ochrany menšin, práva na transparentnost a řádnou správu na evropské úrovni, sociálních práv a práva na ochranu údajů. Přistoupení k Evropské úmluvě o lidských právech tento vztah dále posílí, neboť učiní evropské orgány odpovědné před Evropským soudem pro lidská práva;
 - (b) ukončení nejednoznačné institucionální a právní situace, jež vznikla před patnácti lety na základě Maastrichtské smlouvy, která zavedla přechodný souběžný právní režim pro politiku v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (tzv. „třetí pilíř“). Znovunastolením plných pravomocí Soudního dvora bude obnoven právní stát tam, kde dosud chybí, a zapojením Evropského parlamentu v postupu spolurozhodování se podstatně zvýší demokratická legitimita politik v

této oblasti;

- (c) posílení demokratické odpovědnosti Evropské unie rozšířením postupu spolurozhodování („řádný legislativní postup“) na opatření týkající se policejní a soudní spolupráce v trestních věcech. Další pozitivní skutečností je, že souhlas Parlamentu bude požadován tam, kde si Rada přeje zavedení minimálních pravidel pro „ostatní“ specifické aspekty trestního řízení, k vytvoření funkce Evropského veřejného žalobce z Eurojustu a rozšíření jeho pravomocí;
- (d) zapojení Evropského parlamentu do procesu uzavírání mezinárodních smluv EU. Navzdory článku 21 Smlouvy o EU, který stanovuje konzultaci Evropského parlamentu, s ním Rada dosud nikdy nekonzultovala, i když dojednáváná smlouva byla zřetelně „hlavním aspektem společné zahraniční a bezpečnostní politiky“ (jako v případě Dohody Evropské unie a Spojených států o vydávání osob a vzájemné soudní spolupráci);
- (e) v několika případech zrušení zásady jednomyslnosti v Radě. Systém kvalifikované většiny zjednoduší jednání v evropských orgánech a povede k přijetí vyšších kritérií pro ochranu základních práv (zásada jednomyslnosti naopak upřednostňuje minimálního společného jmenovatele a v několika případech zpochybňuje přínos legislativy Evropské unie). Harmonizační postupů v oblasti hlasování kvalifikovanou většinou a spolurozhodování usnadní nová smlouva přijímání opatření, která nyní částečně spadají pod požadavek jednomyslnosti a částečně pod požadavek kvalifikované většiny (jako je tomu v současné době u legální a ilegální migrace), v rámci jednotného politického systému;
- (f) sladění legislativních nástrojů. Namísto „společných postojů“, „rámcových rozhodnutí“, „rozhodnutí“ a „úmluv“ ve smyslu článku 34 Smlouvy o EU, v platném znění, bude Evropská unie přijímat běžné právní nástroje, nařízení, směrnice a rozhodnutí, které se budou řídit právními předpisy Společenství, což přinese další významnou změnu, a sice možnost přímého účinku těchto legislativních aktů;
- (g) zvýšení transparentnosti a odpovědnosti ve vztazích mezi orgány EU a jednotlivými občany, občanskou společností, politickými stranami a národními parlamenty. Z tohoto hlediska je velice pozitivní skutečností, že pro politiky vztahující se k prostoru svobody, bezpečnosti a práva byl vytvořen zvláštní režim, v jehož důsledku se Komise, vlády členských států, Evropský parlament a národní parlamenty budou podílet na hodnocení důsledků těchto politik v Evropské unii. Co se týká řádné správy věcí veřejných v Evropské unii, Parlament vyzývá Komisi a Radu, aby urychlily průběh jednání o praktických záležitostech týkajících se zřízení plánované funkce „Evropského veřejného žalobce“, což je hlavním předpokladem pro uskutečnění cílů stanovených v první větě tohoto bodu;

2. S politováním konstatuje, že cena těchto zlepšení je následující:

- (a) v souladu s článkem 10 protokolu o přechodných ustanoveních připojeného ke smlouvě, zůstanou opatření přijatá v režimu třetího pilíře po dobu pěti let po vstupu nové smlouvy v platnost mimo kontrolu Komise i Soudního dvora. Je obtížně pochopitelné, proč se členské státy rozhodly prodlužovat situaci, kterou samy uznaly za nevyhovující z právního hlediska, na tak dlouhou dobu. Otázkou zůstává, jak minimalizovat negativní dopad na občany Evropské unie:
 - první odpověď je obsažena v již zmíněném protokolu, který stanovuje, že v případech pozměnění právního aktu se přechodné období na pozměněný akt již nevztahuje. Orgány

by nyní měly rozhodnout, zda by nebylo lepším řešením provádět změny již existujících méně uspokojivých opatření v oblasti třetího pilíře hned poté, co smlouva vstoupí v platnost;

- dalším řešením by mohlo být odložit formální přijetí opatření, která se v současné době zakládají na třetím pilíři a mohou mít vliv na základní občanská práva, na období od 1. ledna do května 2009. Občané EU snáze pochopí několikaměsíční zpoždění v případě, že nová pravidla budou vymahatelná u evropských soudů;

- (b) jsou zaváděna poměrně složitá nová ustanovení pro případy, kdy členský stát má za to, že návrh směrnice by ovlivnil základní prvky jeho systému trestního soudnictví, nebo tam, kde není možné dosáhnout jednomyslnosti (policejní spolupráce). Za těchto okolností může příslušný členský stát požadovat, aby se návrhem směrnice zabývala Evropská rada. První důvod je zcela pochopitelný i obhajitelný, tak by tomu bylo i v případě jiných situací, kdy je členský stát vystaven riziku podstatného snížení ochrany základních práv; druhý důvod je spíše problémem rovnováhy pravomocí.

V těchto případech bude „řádný“ legislativní postup po dobu čtyř měsíců pozastaven. V případě neshody a pokud si alespoň devět členských států přeje navázat posílenou spolupráci na základě návrhu příslušného návrhu směrnice, má se za to, že povolení postupovat v režimu posílené spolupráce bylo uděleno (a nebude nutný souhlas Parlamentu podle článku 280 Smlouvy o ES). Ale v případech, kdy se používá řádný postup, je nutné zdůraznit, že pro přijetí samotného opatření by stále bylo nutné spolurozhodování společně s Parlamentem;

- (c) systém účasti či neúčasti (opt-ins a opt-outs) bude ještě složitější. Ačkoli se nová ustanovení týkající se posílené spolupráce nebudou vztahovat na opatření, která se zakládají na schengenském acquis, schengenský režim bude pozměněn (viz níže). Ostatní rozhodnutí o neúčasti na jiných než schengenských opatřeních, jako je soudní spolupráce v občanskoprávních věcech, budou navíc rozšířena na policejní a soudní spolupráci (viz změny protokolů týkajících se Schengenu a postoj Spojeného království, Irska a Dánska);

- (d) pokud jde o konkrétní situaci Spojeného království a Irska, je třeba připomenout, že Parlament nebyl formálně konzultován, když se rozhodovalo o zvláštním režimu pro tyto země v rámci schengenského režimu v letech 2000 a 2001. V současné době má Spojené království povinnost se zapojit tam, kde se rozhodlo pro účast v schengenském acquis, a tam, kde se účasti zdrželo, se zapojit nesmí¹. Změny schengenského protokolu tento aspekt nezmění, ale umožní Spojenému království a Irsku odmítnout účast na opatřeních založených na schengenském acquis, v nichž jsou tyto státy již zapojeny.

To pravděpodobně způsobí další roztržštění předpisů. Parlament nebude konzultován v souvislosti s účastí na opatření a vlivem na schengenské acquis. Přijetí vlastního opatření bude nicméně stále probíhat prostřednictvím spolurozhodování tam, kde je postup spolurozhodování uplatňován;

- (e) Dále bude mít Spojené království a Irsko možnost neúčastnit se návrhů na změnu opatření hlavy IV, do kterých se již dříve zapojily, a nebudou vázány novými pravidly pro ochranu údajů

¹ V důsledku toho Rada nepovolila Spojenému království podílet se na vytváření Frontexu a přijetí nařízení (EC) č. 2253/2004 z 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokumentech vydávaných členskými státy a Spojené království podalo proti Radě dvě žaloby (případy C-77/05 a C-137/05 Spojené království v. Rada) [2007] ECR I-0000 a C-137/05 Spojené království v. Rada [2007] ECR I-0000).

přijatými na základě ustanovení nové smlouvy, které Spojené království a Irsko nezavazuje hmotněprávními pravidly v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.

3. Je toho názoru, že zlepšení zavedená novou smlouvou převažují nad jejími slabými místy. Orgány EU by měly udělat maximum pro zajištění úspěšné ratifikace nové smlouvy členskými státy. Zároveň by měly:
 - (a) informovat občany EU o jejich nových právech a novém právním rámci EU, a rovněž vyzvat členské státy k zahájení široce zaměřených informačních kampaní a zavedení příslušných odborných školení ve vnitrostátním soudnictví a bezpečnostních službách s cílem předcházet nelegální diskriminaci evropských občanů,
 - (b) zapojit národní parlamenty do definování příštího víceletého programu pro prostor svobody, bezpečnosti a práva; toto zapojení by bylo nejlépe uskutečnitelné prostřednictvím:
 - neformálních fór (jako je skupina „Future“, která se bude pravidelně setkávat v průběhu čtyř předsednictví Rady v letech 2008 a 2009);
 - formálního, pravidelného a včasného předávání veškerých přípravných legislativních textů, počínaje původními legislativními návrhy, s cílem zabránit diskriminaci poslanců národních parlamentů a evropských občanů;
 - (c) vést během roku 2008 jednání o přijetí veškerých nutných opatření začátkem roku 2009, která jsou potřebná jako základ pro úspěšné zahájení nové politiky pro prostor svobody, bezpečnosti a práva nově zvoleným Parlamentem od roku 2010; s ohledem na národní a/nebo parlamentní výhrady vznesené k počtu legislativních postupů vyzývá Komisi a Radu k přezkoumání následujících legislativních textů z hlediska nových právních základů zavedených Lisabonskou smlouvou a na základě vyhodnocení politické diskuse:

Obecná práva

- rámcové rozhodnutí o procesních právech (2004/0113(CNS))
- rámcové rozhodnutí o ochraně údajů pro účely bezpečnosti (bude zahrnuto do revize směrnice 95/46/EC)(2005/0202(CNS)) (parlamentní výhrady ze strany DK, IE, NL, SE a UK)

Soudní spolupráce

- rámcové rozhodnutí o rasismu a xenofobii(2007/2067(CNS)) (parlamentní výhrady ze strany SE, NL, DK, IE a LV)
- rámcové rozhodnutí o rozhodnutích přijatých v nepřítomnosti (bude předloženo)
- rámcové rozhodnutí o evropském důkazním příkazu (2003/0270(CNS)) (parlamentní výhrady ze strany SE a DK)
- rámcové rozhodnutí o vzájemném uznávání předchozích odsouzení (2005/0018(CNS)) (parlamentní výhrady ze strany SE, NL a IE)

- rámcové rozhodnutí o příkazech k výkonu dohledu v přípravných řízeních (2006/0158(CNS))
- rámcové rozhodnutí o výměně informací z rejstříku trestů (2005/0267(CNS)) (parlamentní výhrady ze strany SE, FI, NL, IE, EL a DK)
- rámcové rozhodnutí o EUROJUSTU (bude předloženo)

Policejní spolupráce

- rámcové rozhodnutí o boji proti organizované trestné činnosti (parlamentní výhrady ze strany SE)
 - rámcové rozhodnutí o přístupu k údajům VIS pro účely bezpečnosti (bude začleněno jako změna k nařízení o VIS) (2005/0232(CNS))
 - rámcové rozhodnutí o přístupu k databázi EURODAC pro účely bezpečnosti (bude začleněno jako změna k nařízení o VIS) (2006/0310(CNS))
 - rámcové rozhodnutí o EUROPOLU (až do konzultace Evropského parlamentu);
4. prohlašuje, že je ochoten zúčastnit se v rámci spolupráce s Komisí a předsednictvím Rady v průběhu roku 2008 přepracování těchto návrhů a vyhrazuje si právo předložit veškerá formální doporučení potřebná ke zlepšení politických dohod, kterých již bylo dosaženo, jak je stanoveno v článku 39 Smlouvy o EU; za tímto účelem navrhuje vytvoření pracovní skupiny na vysoké úrovni od počátku roku 2008, jejímž úkolem by bylo otevřeně projednat potřebná zlepšení výše uvedených textů;
 5. vítá prohlášení Konference týkající se článku 10 protokolu o přechodných ustanoveních (prohlášení 39a) a vyzývá Komisi, aby začala pracovat na změně nebo nahrazení neuspokojivých či neúčinných právních aktů (jako je Úmluva o vzájemné právní pomoci v trestních věcech nebo jiné texty, které by měly být upraveny dle praxe) již v roce 2008;
 6. je toho názoru, že počínaje rokem 2008 by Parlament měl být pravidelně informován a konzultován ohledně hlavních programů a dohod, které se týkají třetích zemí, jako je prostor svobody, bezpečnosti a práva ve spolupráci s Ruskem, mezinárodní strategie proti obchodování s lidmi a záležitosti v oblasti obchodu s drogami a předcházení a boje proti terorismu, a to i tam, kde konzultace není povinná.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	18.12.2007
Výsledek závěrečného hlasování	+: 41 -: 1 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Alexander Alvaro, Roberta Angelilli, Mihael Brejc, Kathalijne Maria Buitenweg, Michael Cashman, Giuseppe Castiglione, Giusto Catania, Jean-Marie Cavada, Carlos Coelho, Panayiotis Demetriou, Gérard Deprez, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Bárbara Dührkop Dührkop, Claudio Fava, Armando França, Urszula Gacek, Kinga Gál, Roland Gewalt, Ewa Klamt, Henrik Lax, Roselyne Lefrançois, Sarah Ludford, Viktória Mohácsi, Claude Moraes, Javier Moreno Sánchez, Rareș-Lucian Niculescu, Martine Roure, Luciana Sbarbati, Inger Segelström, Søren Bo Søndergaard, Vladimir Urutchev, Ioannis Varvitsiotis, Manfred Weber, Renate Weber, Tatjana Ždanoka
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Edit Bauer, Genowefa Grabowska, Sophia in 't Veld, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Jean Lambert, Antonio Masip Hidalgo, Bill Newton Dunn
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Manuel Medina Ortega

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	23.1.2008
Výsledek závěrečného hlasování	+: 20 -: 6 0: 0
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Jim Allister, Enrique Barón Crespo, Bastiaan Belder, Jens-Peter Bonde, Richard Corbett, Brian Crowley, Jean-Luc Dehaene, Andrew Duff, Ingo Friedrich, Genowefa Grabowska, Anneli Jäätteenmäki, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Timothy Kirkhope, Jo Leinen, Íñigo Méndez de Vigo, Ashley Mote, Borut Pahor, Rihards Pīks, József Szájer, Riccardo Ventre, Johannes Voggenhuber, Dushana Zdravkova
Náhradník(ci) přítomný(i) při závěrečném hlasování	Konstantinos Botopoulos, Urszula Krupa, Gérard Onesta, Alexander Stubb
Náhradník(ci) (čl. 178 odst. 2) přítomný(i) při závěrečném hlasování	